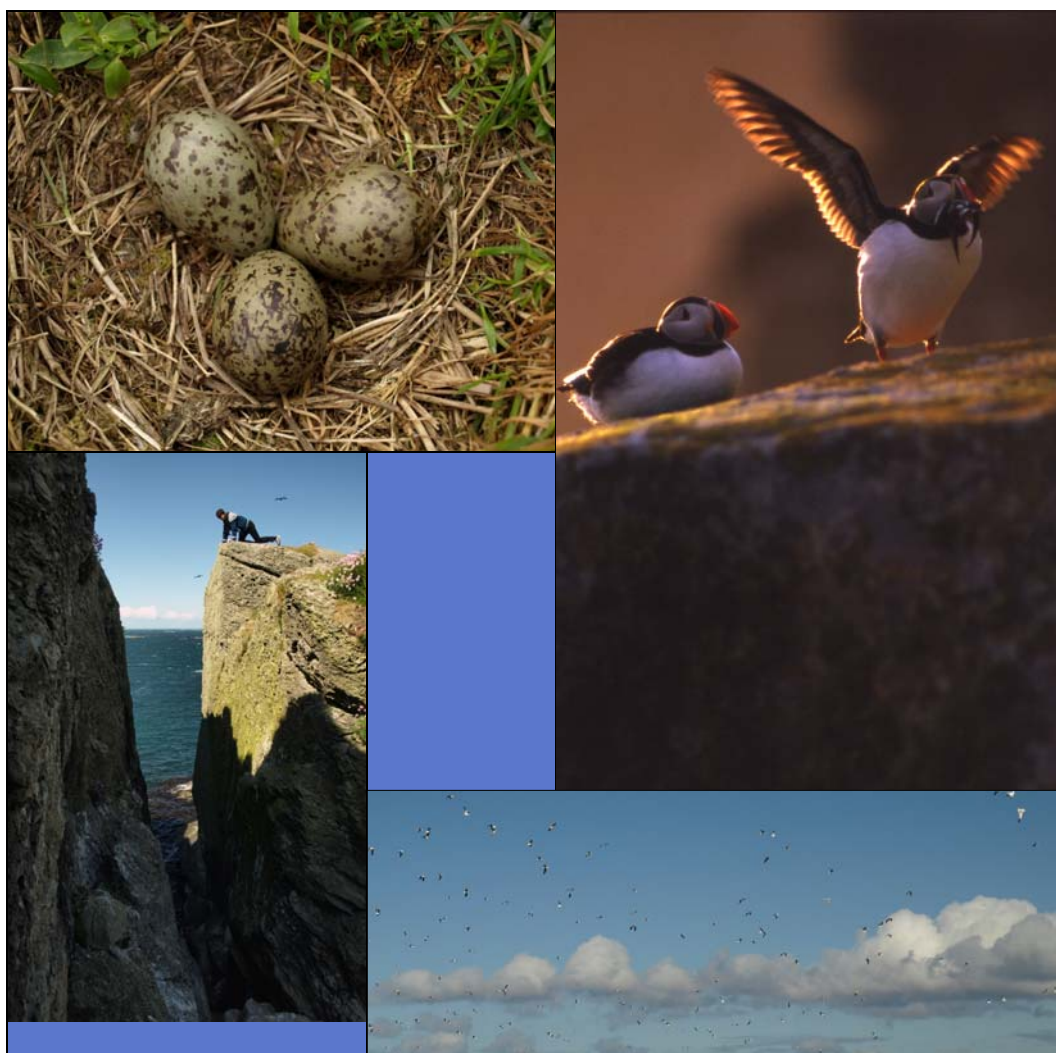

FYLKESMANNEN
I SOGN OG FJORDANE

Sjøfuglteljingar i Sogn og Fjordane i 2009

Hekkefuglteljingar i sjøfuglreservata

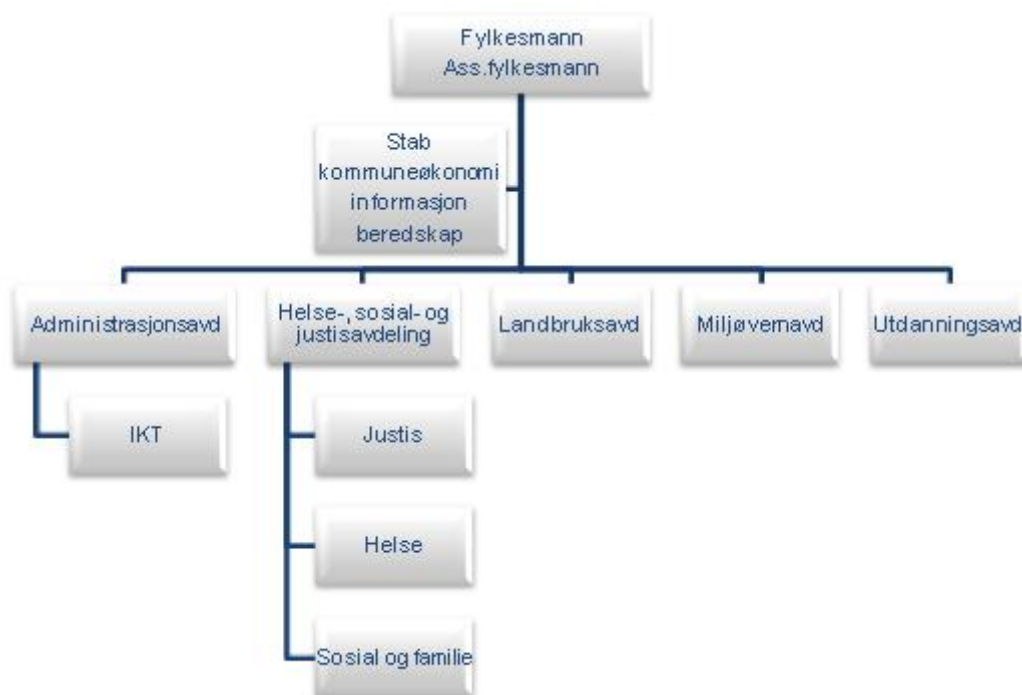

FYLKESMANNEN I SOGN OG FJORDANE

Fylkesmannen er Regjeringa og staten sin fremste representant i fylket, og har ansvar for at Stortinget og Regjeringa sine vedtak, mål og retningslinjer vert følgde opp. Fylkesmannen skal fremje fylket sine interesser, ta initiativ både lokalt og overfor sentrale styringsorgan.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane har ansvar for oppgåver knytt til helse- og sosialområdet, kommunal forvaltning, samfunnstryggleik, miljøvern, barn og familie, landbruk, utdanning og barnehage. Vi er om lag 120 tilsette, og er organisert slik:

HER FINN DU OSS:

Statens hus, Njøsavegen 2, Leikanger
Telefon 57 65 50 00 – Telefaks 57 65 50 05
Postadresse: Njøsavegen 2, 6863 Leikanger

Landbruksavdelinga:

Hafstadgården, Fjellvegen 11, Førde
Telefon: 57 72 32 00 – Telefaks 57 82 12 05
Postadresse: Postboks 14, 6801 Førde

E-post: post@fmsf.no

Internett: <http://www.fmsf.no>
<http://sognogfjordane.miljostatus.no>

Framsidedfoto: Tore Larsen

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane
Rapport nr. 14-2009

Forfatter Tore Larsen	Dato November 2009
Prosjektansvarleg Tore Larsen	Sidetal 99
Tittel Sjøfuglteljingar i Sogn og Fjordane i 2009 Hekkefuglteljingar i sjøfuglreservata	<i>ISBN 978-82-92777-17-6</i> <i>ISSN 0803-1886</i>
Geografisk område Sogn og Fjordane, kystkommunane	Fagområde Naturvern, økologi, zoologi, sjøfugl
Finansiering Fylkesmannen i Sogn og Fjordane og Statens Naturoppsyn	
Samandrag I 2009 blei det gjennomført teljingar av hekkande fugl i 45 av 59 sjøfuglreservat i Sogn og Fjordane. For 15 ulike artar og artsgrupper av sjøfugl er hekkebestanden i år er betre enn "normalåret" 1995 for ein art (teist), mens fem artar har gått tilbake mellom 25 og 50% (tjeld, tjuvjo, fiskemåse, alke, lomvi), fem artar har gått tilbake mellom 50 og 90% (havhest, toppskarv, svartbak, sildemåse, lunde), og fire har gått tilbake med meir enn 90% i same periode (ærfugl, gråmåse, krykkje, ternar). Det store samanbrotet i hekkebestandane kom i 2004, og skjedde rundt heile Nordsjøen samtidig med ein kollaps i fiskeslag som er viktige for heile økosystemet. Tobisen forsvann etter lang tid med overfiske, og i åra frå og med 2004 viser tala på hekkande sjøfugl i Sogn og Fjordane klar samvariasjon med fiske – og stans i fiske – etter tobis i Nordsjøen. Rovfisket i Nordsjøen ser dermed ut til å ha forårsaka ringverknader i økosystemet i havet, heilt opp til sjøfuglane på toppen av næringskjeda. Mye av industrifisket etter tobis og andre fiskeslag går til produksjon av laksefôr, og oppdrettslaksen i Sogn og Fjordane åleine set til livs minst 1000 ganger meir fisk enn alle sjøfuglane i fylket til saman. Innsamla data om kullstorleik og hekkebestand peiker elles rimeleg klårt på at taretråling påverkar toppskarven sin hekkesuksess i negativ retning. Av andre negative faktorar er det særleg grunn til å trekke fram forstyrring gjennom ilandstiging på hekkeplassane i hekketida, mens petroleumsverksemda i Nordsjøen framleis framstår som noko diffus når det gjeld i kva grad ho påverkar økosystemet generelt og sjøfuglane spesielt.	
Emneord 1. Sjøfuglar 2. Naturvern 3. Sjøfuglreservat 4. Sogn og Fjordane 5. Fiskeri	Ansvarleg Fylkesmannen i Sogn og Fjordane

Alle bilete i rapporten er tatt av Tore Larsen, om ikkje anna er oppgitt

Føreord

Det marine miljøet er komplisert og utilgjengeleg, og vanskeleg å forvalte utan at ein har gode indikatorar på tilstanden der nede i djupet. Sjøfuglane fyller ei slik rolle som gode indikatorar for tilstanden i havet, for dei er på toppen av næringspyramiden, og dermed avhengige av at alle trinn nedover i systemet er i god gjenge – anten det dreier seg om fuglemat som fisk og krepsdyr, eller dyreplanktonet som fisken lever av, eller planteplanktonet som er basis for alt saman. Når organismane på toppen av ei næringskjede får problem, veit vi straks at noko er galt lenger ned i systemet. Sjøfuglane er dessutan lette å studere, og gjer mye av seg.

Verneplanen for sjøfugl blei gjennomført fordi ein såg verdien av sjøfuglane, både som viktige element i kystnaturen og som ein av dei beste indikatorane for tilstanden av den same kystnaturen. I samband med verneplanen for sjøfugl blei det gjort ei omfattande kartlegging av sjøfuglområda i Sogn og Fjordane. Også etter at dei 57 sjøfuglreservat i Sogn og Fjordane blei verna 28.5.1993, blei det gjennomført teljingar. Alle desse undersøkingane har gitt eit godt grunnlag for å vurdere ein tilnærma "normaltilstand" for sjøfuglane, og kva bestandstal ein kan vente når tilhøva er gunstige.

Hausten 2003 fekk Fylkesmannen melding om at det var lite sjøfugl ved hekkeplassar nord i fylket. Året etter var samanbrotet i dei lokale hekkebestandane nesten totalt, og det viste seg at det same var tilfelle i sjøfuglkoloniar rundt heile Nordsjøen. Svært få fuglar la egg, og av dei få ungane som blei ruga ut kom nesten ingen på vengene. Samtidig viste det seg at fisket etter havsil (ein av fleire like artar som elles blir kalla tobis) i Nordsjøen ikkje lenger gav fangst, det var svart hav. Tobisen var borte, og årsaka var rimeleg enkel å peike på i form av overfiske, både av ein minkande gytebestand og av yngel og ungfisk som ikkje rakk å formeire seg. Tobis er ein av hjørnesteinane i økosystemet i havet; dei lever i enorme stimar med milliardar av individ, og er basisføde for mange artar. Sjølv om sjøfuglar flest ikkje tar turen frå hekkeplassane heilt ut til bankane i Nordsjøen for å fange tobis, ser vi likevel klare samanhengar mellom tobis og sjøfugl. Nokre sjøfuglar fangar tobis direkte, nokre lever av fiskeslag som et tobis, mens andre igjen et organismar som tobisen påverkar direkte eller indirekte. Lokale bestandar av tobis langs kysten av Sogn og Fjordane er viktige som sjøfuglmat, men desse har dei siste ti åra gått sterkt tilbake, ifølgje lokale fiskarar. Truleg er dei kystnære, lokale tobisbestandane utsette for sterkt beitetrykk frå fisk samstundes som dei sentrale tobisbestandane i Nordsjøen er så små. Data frå dei siste åra har da også vist at endringar i bestandane av tobis i Nordesjøen speglar seg svært raskt i tilsvarande bestandsendringar hos sjøfuglane i Sogn og Fjordane. Mennesket sin bruk av tobis har særleg vore knytt til fiskemjøl- og fiskeoljeindustrien, ein marknad med eit stadig aukande behov for råstoff. Fisket var i mange år nesten utan reguleringar, og til slutt måtte det seie stopp heilt av seg sjølv. At klimaendringane kan ha påverka utbreiinga til tobisen gjennom ei oppvarming av havet og verknadane dette har på utbreiinga av dyreplankton, gjer ikkje saka enklare.

Havforskarar peiker samstundes på at tilsynelatande gode gytebestandar av fleire fiskeslag i Nordsjøen ikkje fører til venta ny rekruttering. Truleg lever ikkje yngelen opp. Årsaka kan vere endringar i næringstilgangen for yngel og småfisk, og det er i så fall dårleg nytt for sjøfuglane. Det er jo overfloden av dei yngste aldersgruppene av fisk som er grunnlaget for sjøfuglane sin eksistens.

Teljingane i år skulle vise kvar utviklinga tok vegen, etter to år med tobisfiske i norske farvatn og ny kollaps i hekkebestandane av sjøfugl i fjor.

Sjøfuglteljingane i Sogn og Fjordane blir gjennomførte som eit samarbeid mellom Fylkesmannen i Sogn og Fjordane og Statens Naturoppsyn.

Leikanger, november 2009

Tore Larsen
Miljøvernavingdelinga,
Fylkesmannen i Sogn og Fjordane

Innhald

Samandrag	6
Metodikk	8
Forklaring til tabellane	11
Status for sjøfuglreservata	12
Resultat frå registrering av kullstorleik	67
Toppskarv og taretråling – verknad på kullstorleik og tal hekkande par	70
Utvikling i hekkebestandane av utvalde artar	73
Toppskarv	74
Teist	75
Gråmåse	77
Terner	79
Ærfuglen i Sogn og Fjordane	82
Artsvis vurdering	83
Havhest	83
Toppskarv	83
Grågås	84
Ærfugl	85
Havørn	85
Tjeld	86
Tjuvjo	86
Gråmåse	86
Svartbak	86
Sildemåse	87
Fiskemåse	87
Krykkje	87
Makrellterne og Raudnebbterne	88
Alke	88
Lomvi	89
Lunde	89
Teist	90
Diskusjon	91
Årsaker til hekkesvikt i sjøfuglpopulasjonane	91
Næringssvikt	91
Kronisk og akutt ureining	92
Forstyrring av hekkeplassane	93
Mink	93
Taretråling	93
Konklusjon	94
Skjøtsel i sjøfuglreservata	96
Litteratur	98

Samandrag

Data frå sjøfuglteljingar i Sogn og Fjordane viser at bestandane av så godt som alle artar har gått tilbake, nokre sterkt tilbake, og at tilbakegangen tok til rundt århundreskiftet. Nokre artar hadde da rett nok allereie vore på retur ei tid, men for dei fleste sjøfuglane kom kollapsen i åra 2003-04. Dette fell i tid saman med samanbrotet i bestandane av tobis (eit samlenamn på havsil og andre silartar) i Nordsjøen. Tobis er kjent både som viktig sjøfuglmat og som ein nøkkelart i økosystemet i Nordsjøen, og tal frå sjøfuglteljingane i Sogn og Fjordane viser svært godt samanfall med tilstanden for tobis i Nordsjøen. Sjølv om våre sjøfuglar neppe i særleg grad et Nordsjøtobis direkte, ser det ut til at dei på sin plass øvst i næringskjeda likevel raskt får føling med problema lenger nede i systemet. For 15 av dei ulike artane og artsgruppene av sjøfugl i Sogn og Fjordane, er situasjonen for tida at hekkebestanden i år er betre enn "normalåret" 1995 for ein art (teist), mens fem artar har gått tilbake mellom 25 og 50% (tjeld, tjuvjo, fiskemåse, alke, lomvi), fem artar har gått tilbake mellom 50 og 90% (havhest, toppskarv, svartbak, sildemåse, lunde), og fire har gått tilbake med meir enn 90% i same periode (ærfugl, gråmåse, krykkje, ternar).

Havhest hekker i ein svært liten bestand, frå i år av berre i eitt av sjøfuglreservata, og ser ut til å kunne forsvinne som hekkefugl i fylket i nær framtid. Hekkebestanden av **toppskarv** er også på retur, særleg midt i fylket der tidlegare store koloniar no står tome. Toppskarven ser ikkje ut til å ha vore påverka av næringssvikten i Nordsjøen på same måte som dei fleste andre artar, og truleg har andre og meir lokale faktorar ført til den generelle tilbakegangen i fylket sidan 80- og 90-talet. Arten er følsam for taretråling og ilandstiging ved hekkeplassane.

Grågåsa har gått ein del tilbake dei siste åra, og dei store myteflokkane som pleide å ligge i Askvoll har vi ikkje sett dei siste åra. Siden i fjor har talet på observerte grågås gått vidare nedover. Grågåsa, men særleg **ærfuglen**, ser ut til å produsere svært få ungar for tida. Hekkebestanden av ærfugl i fylket er framleis på nivå med dei lågaste som er registrert i år med nokolunde fylkesdekkande teljingar. Talet på ærfuglar i dei store fjørfellingsflokkane er også på eit lågt nivå, og har ikkje tatt seg opp igjen etter nedgangen som fulgte Server-forliset ved Fedje vinteren 2007. Det kan likevel vere metodiske problem knytt til teljingane som står bak ein del av variasjonen når det gjeld dei store ærfuglflokkane.

Tjuvjo blei for første gang ikkje registrert under sjøfuglteljingane i Sogn og Fjordane i 2007, og må truleg reknast som forsvunne som hekkefugl i fylket. Under tilsvarande teljingar på 80-talet blei det jamt over sett 60 individ, men samanbrotet kom allereie på 90-talet. I år såg vi rett nok fire individ, men talet er uansett så lågt at vi neppe kan kalle det ein hekkebestand. Alle dei tre stormåsane, **svartbak**, **gråmåse** og **sildemåse**, blei hardt ramma av samanbrotet i Nordsjøen i 2003/04, men var i 2007 på god veg tilbake. I fjor snudde situasjonen igjen, med halvering eller meir av hekkebestandane. Svartbak og sildemåse er i år på same låge nivå eller litt over, mens hekkebestanden av gråmåse har gått vidare ned og no berre er fem prosent av det den var midt på 90-talet. **Fiskemåsen** har ein stabil, men svært liten hekkebestand på kysten. I praksis er den så låg at den ikkje vil vere i stand til å byggje seg opp igjen på eiga hand, men må nyrekrutterast frå andre stader. Teikn til slik oppbygging er synlege nokre stader på den indre kysten. Hekkebestanden av **krykkje** i fylket er mindre enn ein tidel av bestanden i 1995, og framtida for denne arten er usikker i fylket. **Ternene** har vore heilt borte frå kysten av Sogn og Fjordane etter ein rask nedgang som begynte for 10-15 år sidan. I 2007 blei ternar for første gang i dette hundreåret funne hekkande ved den ytre kyststripa, men hekkebestandane er for tida små og flyktige, sjølv om potensialet for ny etablering er til stades i form av stadvis store terneflokkar.

Når det gjeld alkefuglane er det vanskeleg å seie anna om hekkebestandane enn at dei er små for **alke** og **lomvi**, truleg om lag som dei har vore dei siste ti-femten åra. **Lundefuglen** er truleg også stabil, i alle fall tyder nye og betre teljemetodar på Veststeinen på det. Lundebestanden i fylket ligg truleg på rundt 6000 par, som er halvparten av den vurderiga som blei gjort i 1995. Hekkebestanden av **teist** braut saman på slutten av 80-talet, og har vore liten sidan. Den har likevel halde seg relativt stabil. Til skilnad frå dei andre alkefuglane fiskar teisten i tareskog, og er dermed følsam for taretråling.

Hekkebestandane av sjøfugl i Sogn og Fjordane såg ut til å vere i klar framgang i 2007, etter nesten to år utan tobisfiske i norsk økonomisk sone. Dessverre blei fisket opna igjen før økosystemet var kome i lage, og både i fjor og i år var hekkebestandane av dei fleste sjøfuglartane i fylket nesten like dårlege som i 2004. Men nokre lyspunkt var det. Fiskemåsen, som var i sterk nedgang allereie før tobis-kollapsen i Nordsjøen i 2003-04, har auka lokalt dei siste åra. Rydding av gjengrodde sjøfuglreservat ga seg klare positive utslag på Indre Torsholmen, der talet på fiskemåsereir auka frå 18 i 2007 til 31 i fjor og 53 i år, og dermed blei dette den nest største registrerte fiskemåsekolonien i sjøfuglreservata i år.

Dei to bileta under viser alternative næringskjelder i tider med lite mat: Til høgre to nyklekte gråmåseungar med reiret flytande over av havnål, tynne fisk med beinplater som gjer dei tungt fordøyelege og gir høg risiko for kveling under fortæringa (Gåsvær, 2006). Nedanfor småreker/krill som i store tal blei funne mellom levande og daude måseungar, tilsynelatande gulpa opp av foreldre som ikkje hadde fått ungane til å ete dei (Gåsvær, 2009)

Metodikk

I forarbeida til verneplanen for sjøfugl blei det gjort ei omfattande kartlegging av sjøfuglområda i Sogn og Fjordane (Godø 1983, 1984, 1991). Etter at dei 57 sjøfuglreservat i Sogn og Fjordane blei verna 28.5.1993, blei det også gjennomført teljingar (Godø 1995, 2000). Ein hadde dermed eit godt oversyn både over kva område som er viktige for sjøfuglane, og kva nivå hekkebestandane normalt ligg på. Etter samanbrotet i hekkebestandane av sjøfuglar rundt heile Nordsjøen i 2003/2004, har dette materialet vore eit viktig underlag for den sjøfuglovervakinga som Fylkesmannen i Sogn og Fjordane og Statens Naturoppsyn starta i 2004, og som kvart år sidan har blitt gjennomført i form av teljingar av hekkande fuglar i sjøfuglreservata.

Sjøfuglreservata blei i 2009 talt opp i tre omgangar: Først teljing av ærfugl i perioden 18.-19. mai i 22 av sjøfuglreservata, gjort i samband med ei kartlegging av skjøtselsbehov i reservata utført av Tore Larsen og Heidi Sandvik frå Fylkesmannen si miljøvernavdeling, og Tore Gundersen frå Statens Naturoppsyn. Deretter to ordinære rundar med teljing av hekkande sjøfugl, først i 6 reservat ved Florø 3.6. ved Tore Larsen og Tore Gundersen, og til slutt teljing i 38 reservat i perioden 14.6. – 17.6. ved Tore Larsen, Tore Gundersen og Anders Voss Thingnes. Av dei 57 sjøfuglreservata i Sogn og Fjordane blei 42 talt opp på standardisert vis i år, i tillegg til to våtmarksreservat (Sakrisøy og Vassøyane).

Teljingane blir i utgangspunktet gjort frå båt. Ilandstiging og reirteljing er tidkrevjande arbeid, og for å få talt opp reservata på nokolunde same stadium i hekketida er det nødvendig å avgrense tidsbruken. Ilandstiging blei derfor først og fremst gjort der teljing frå båt erfaringsmessig ikkje ville gi eit godt resultat. I Sogn og Fjordane gjeld dette særleg for artane toppskarv og teist, som hekkar skjult i bergsprekker og ur. Vidare er det nødvendig å gå i land på enkelte store, flate øyer for å få oversyn.

Statens Naturoppsyn sin båt blei nytta under teljingane. Båten er svært anvendeleg og gjer det mogleg å kome seg i land relativt lett der teljing frå dekk ikkje er tilstrekkeleg. Biletet er frå Gåsvær naturreservat i Solund.

Dei fleste småøyer, holmar og skjer lar seg likevel telje opp med akseptable feilmargar når observasjonane blir gjort frå båtar som kan ta seg inn over grunnene og sjekke koloniane frå alle kantar. Dette har blitt stadfesta ved kontrollsjekk gjennom ilandstiging på utvalde lokalitetar. Der det blei gjort ilandstiging i år, er dette særskilt nemnt i omtalen av reservata i neste kapittel.

Målet med teljingane er å få data om hekkebestandane i sjøfuglreservata. Med 57 sjøfuglreservat spreidde over heile fylket er det vanskeleg å kome over alle på tilfredsstillande vis, og derfor sløyfa vi dei reservata som ligg mest isolerte og langt unna alle andre (i praksis lengst inne i fjordane). Ustabilt vær førte også til at nokre reservat på kysten måtte sløyfast. For å få eit best mogleg inntrykk av dei reelle hekkebestandane bør teljingane gjennomførast ikkje altfor seint i rugetida, og dette avgrensar det tilgjengelege "tidsvindauget" såpass mye at det stort sett berre er mogleg å gjere ei teljing i kvart reservat. Det ideelle tidspunktet for teljingar i Sogn og Fjordane er antakeleg mellom 10. juni og St.

Hans når utgangspunktet er å presse så mange artar som mogleg inn i eit avgrensa tidsvindauge. Etter retningslinjene i takseringsmanualen frå Norsk Institutt for Naturforskning (NINA) er tellingane godt avpassa i tid til havhest, toppskarv, sildemåse, fiskemåse, krykkje, makrellterne og rødnebbterne, rimeleg bra tilpassa gråmåse, svartbak, lomvi og lunde, men mindre bra tilpassa ærfugl og teist. I år talte vi derfor opp ærfugl i mai for å sjekke i kva grad dette gav andre tal enn juniteljingane.

Under teljingane står ein observatør på kabindekket på kvar side av båten for å få best mogleg oversyn (observasjonshøgde ca. 3 meter). Begge observerer, og den eine noterer observasjonane på kart mens båten går for sakte fart gjennom reservatet. Kvar holme blir runda ein gong, evt. rundar ein grupper av holmar og skjer dersom farvatnet er svært grunt. Alle artar blir talte opp, med unntak av små sporvefuglar, og følgjande blir notert så langt tilhøva tillet det:

Alle artar:	Tal individ
	Tal rugande individ eller reir
Ærfugl:	Tal hannar og hoer
	Talet på ungekull, og tal ungar i kvart kull
Grågås:	Talet på ungekull, og tal ungar i kvart kull
Toppskarv:	Tal ungfuglar

Observatørane noterer det dei konkret ser, slik at eventuelle tolkingar/vurderingar kjem i tillegg til dei reelle tala. I ettertid blir det gjort eit estimat av talet på hekkande par. Tidlegare teljingar gjennomført av Godø (Godø 1983, 1984, 1995, 2000) ser ut til å vere basert på metodikk frå takseringsmanualen til NINA (Lorentsen 1989), og vi har under teljingane dei siste åra brukt dei same metodane så langt som mogleg. For dei enkelte gruppene av sjøfuglar betyr det følgjande:

Havhest: Teljast frå båt, da hekkeplassane i fylket er i utilgjengelege fuglefjell. Fuglar som ligg på berghylle eigna som reirplass, anten enkeltvis eller i par, blir rekna som hekkande.

Toppskarv: For denne arten blir det gjennomført grundig gjennomlysing av hekkelokalitetane på land, der reir av året blir talt opp og produksjonen notert. På dei fleste hekkeplassane kan det observerte talet på reir reknast som det reelle. Nokre av koloniane nord i fylket er utilgjengelege; her må talet på reir vurderast ut frå flyaktivitet til og frå hekkeplassane.

Ærfugl: Ein enkel og god metode for å vurdere talet på hekkande "par" skal vere å telje hannfuglar ved hekkelokalitet før hoene går på land for å hekke (Lorentsen 1989). Våre juniteljingar skjer for seint til dette, og vi må derfor vurdere talet på rugande fuglar løyseleg ut frå observasjonar av både hann- og hofuglar ved hekkeplassane. Vurderingane blir dermed usikre. I år gjennomførte vi derfor teljing av ærfugl i 22 reservat midt i mai for å samanlikne resultatene med juniteljingane.

Stormåsar: Hekkebestanden bør ideelt sett vurderast ut frå reirteljing på land, men dette er ein tidkrevjande prosess med dei mange koloniane i fylket, og som ein nest beste løysing tel vi opp hekkeplassane frå båt med kikkert, på ein avstand som er lang nok til at vi kan sjå at rugande fuglar ikkje reiser seg og forlét reiret. Både rugande og ikkje-rugande fuglar blir talte, og ved vurdering av talet på hekkande par blir det tatt omsyn til om det finst større grupper av truleg ikkje-hekkande individ på kvileplassar (skjer), at ein viss del av dei rugande fuglane ikkje er synlege frå båten, og til åtferd når vi kjem nærare inn mot land (om fuglane varslar og er aggressive). Dette viste seg særleg aktuelt i dei første sesongane med svært lite hekking. Enkelte stikkprøver blir gjort i form av ilandstiging for å sjekke om talet på rugande fuglar sett frå båten er nær talet på reir funne på land, og for å samanlikne totaltalet sett frå båten med totaltalet som går på vengene ved ilandstiging. Lokalitetsspesifikk korreksjon blir vurdert ut frå alle desse momenta, men vi ser som regel at i lokalitetar med mange hekkande fuglar blir talet på *hekkande par* litt undervurdert frå båt i høve til det vi finn ved reirteljing på land - mens det i område med dårlege tilhøve (få reir) ikkje er nokon klar tendens (talet på rugande fuglar sett frå båt ligg da ofte nær opp til talet funne ved kontrollteljing på land). I område med gode tilhøve finn vi gjerne at *totaltalet måsar* er godt korrelert med talet på reir, mens i område med dårlege tilhøve er det ingen slik samanheng (ofte mange måsar, men få reir). Det

er derfor mest krevjande å vurdere talet på hekkande par i dårlege sesongar/dårlege område, og fleire faktorar må trekkast inn i vurderingane.

Terner: Hekkande terner i noko omfang har vi hatt lite av dei siste ti-femten åra, men i koloniar på meir enn ~10 par må vi i land for å få brukbare tal på reir/rugande fuglar.

Alke og lomvi: Standardmetodikken med gjentekne teljingar over fleire dagar kan ikkje følgjast med den tida vi har til rådvelde. Vi tel berre ein gang, og bruker i tillegg ei forenkling der talet på observerte individ ved kolonien blir multiplisert med 0,6. Faktoren er basert på at ein viss del av dei observerte individa er ikkje-hekkande, og at ein viss del av dei hekkande er fråverande (ute på sjøen for å fiske) når teljinga blir gjort. Sjå elles Bakken & Mehlum (1988).

Lunde: Teljing av tilsynelatande okkuperte reirgangar i prøvelfelt er tidkrevjande, og dei første åra talte vi i staden alle fuglane ved kolonien, på sjøen og i lufta, når vértilhøva har vore gode og fuglane lette å telje. Tidleg i juni vil ikkje-hekkande ungfuglar vere på plass i kolonien, slik at vi må ta omsyn til dette ved ei eventuell vurdering av hekkebestanden (Godø har i sine rapportar stort sett oppgitt hekkebestand i par, og for samanlikning med desse tala er det nødvendig å rekne om til hekkande par). Metodikk frå dei britiske sjøfuglteljingane (Mitchell m.fl. 2004) tilseier å rekne eitt individ som eitt aktivt reir. Dette tar omsyn til at ein del individ ligg på reir, at ein del individ er ikkje-hekkande ungfuglar og at ein del hekkande vaksne er borte frå kolonien for å fiske. Denne tilnærminga er sagt å kunne føre til undervurdering av talet på aktive reir, men vi har vurdert at dette neppe er aktuelt fordi vi har gjennomført teljingane seinare enn det ideelle (som ville vere i mai, før ikkje-hekkande ungfuglar for alvor kjem til land). Andre kjelder nemner ein omrekningsfaktor på 0,66 (Cairns 1979) men peiker på at talet på individ ved kolonien varierer for mye over tid til at slike faktorar har større verdi. For å antyde talet på hekkande par, har vi multiplisert talet på individ ved kolonien med 0,8 og runda ned til næraste 500.

Av dei to store lundekoloniane i fylket, er den på toppen av Einevarden ikkje tilgjengeleg. På Veststeinen har Godø (1983, 1984) derimot tidlegare lagt ut prøvelfelt i stripe, og i 2008 prøvde vi å lokalisere desse for å telje opp brukte reirhol i grasbakken. Det gjekk ikkje heilt, og vi talte derfor opp nye prøvelfelt i form av sirklar med radius på 3 meter (areal om lag 30 m²). På grunn av vértilhøva rakk vi berre å telje opp seks slike felt. Plasseringa av felta blei registrert med foto og GPS. I år talte vi opp dei same seks prøvelfelta, og gjorde ei grundigare kartlegging av det arealet lundefuglane hekkar på. Godø sine prøvelfelt blei også lokaliserte, men tiltakande vind gjorde at vi ikkje rakk å telje dei opp.

Teist: Standardmetodikken tilseier telling av vaksne fuglar på sjøen ved kolonien om morgonen/ formiddagen eller kvelden i tida like før hekking (slutten av april til midten av mai). Våre teljingar blir gjennomført seinare i sesongen, i rugetida eller ved klekking, og i nokre tilfelle midt på dagen. Vår erfaring er at ved ilandstiging samlar dei lokale fuglane seg, og er lette å telje. Ettersom teisten som regel fiskar nær hekkeplassen, reknar vi ikkje med at fuglar er fråverande ved teljing, men at dei returnerer i løpet av ilandstigningsperioden. Ved ilandstiging på små øyer med mye støy frå varslande måsar reknar vi med at alle teistane (også dei rugande) legg seg på sjøen. Ved større øyer og der vi ikkje går i land, må vi rekne med at ein del rugande fuglar blir liggande på reiret.

- - - 0 - - -

I teksten viser omgrepet ”hekkebestand” til den delen av ein populasjon som faktisk hekkar, og omfattar såleis ikkje ungfuglar eller andre individ som ikkje hekkar, men som likevel kan opphalde seg i området. I år talte vi opp nokre av områda både i mai og i juni. Talet på hekkande fuglar (særleg måsar) var gjennomgåande størst i mai, noko som tyder på eit fråfall i hekkebestanden som er typisk for år med dårleg næringstilgang. For lettare å kunne samanlikne hekkebestandane med tal frå tidlegare år (som berre er talte i juni), er hekkebestanden i 2009 definert med hovudvekt på hekkebestanden i juni.

Ved ilandstiging blir alle reir av året noterte, og om dei er tome eller har innhald i form av egg eller ungar. Talet på desse blir også noterte. For å unngå at eggrovarar nyttar høvet mens fuglane er vekke frå reiret, avgrensar vi tida på land ved så langt som mogleg å halde oss i rørsle og unngå lengre opphald i nærleiken av reir. Det blir ikkje drive ringmerking under teljingane. I fjor og i år talte vi fleire måsekoloniar enn vanleg på land, både for å få eit inntrykk av produksjonen, og for å vurdere kva koloniar som kan eigne seg til meir detaljerte undersøkingar i åra som kjem.

Med berre ei teljing i kvart reservat er metodikken vår svak når det gjeld artar i fuglefjell (særleg alkefuglar), der ein helst bør ha fleire teljingar gjennom rugetida for å få rimeleg sikre overslag av hekkebestanden. Tid og ressursar tillet dessverre stort sett berre ein omgang med teljing i reservata. Det er dermed heller ikkje mogleg å vurdere hekkesuksess (talet på ungar i høve til talet på par som går til hekking) i detalj, da dette krev relativt tett oppfølging av koloniane med fleire besøk utover hekkesesongen. Vi håpar at dette skal late seg gjere for eit utval koloniar i åra som kjem, da det nasjonale overvåkingsprosjektet for hekkande sjøfugl har utvida virkefeltet sitt sørover.

Forklaring til tabellane

For kvart sjøfuglreservat er data frå teljingane samla i ein tabell som viser år, teljedato, registrerte artar og talet på registrerte individ og evt. kor mange par hekkebestanden utgjer. Dersom det er gjennomført reirteljing for ein art, er talet på reir oppgitt.

Vanleg skrift: Tal individ observert

Utheva skrift: Vurdering av tal hekkande par

Truleg ikkje hekking
Hekking sannsynleg
Hekking påvist

År	1995	2004	2005	2007	2008
Dato	11.6.	8.7	16.6.	5.6.	14.6.
Grågås	11			2 (1 par)	2 (1 par)
Ærfugl	10 (fleire hoer m/ungar)		1 par		1 (1 reir)
Tjeld	2 par		3	4 (3 par)	4 (3 par)
Fiskemåse			10		3 (2 par)
Svartbak	40 par	14	25 (9 par)	54 (24 par)	62 (24 par)
Gråmåse	220 par	10	29 (11 par)	122 (70 par)	102 (35 par)
Sildemåse			2		2 (1 par)
Terne			75	10 (3-5 par)	1 (1 par)
Steinkobbe			2	1	1

Eldre data, tal individ ikkje oppgitt, berre tal hekkande par

14 individ sett, men truleg ikkje hekking (ikkje grunnlag for å setje tal for hekkande par)

3 individ sett, hekking sannsynleg, men dårleg grunnlag for å vurdere hekkebestand

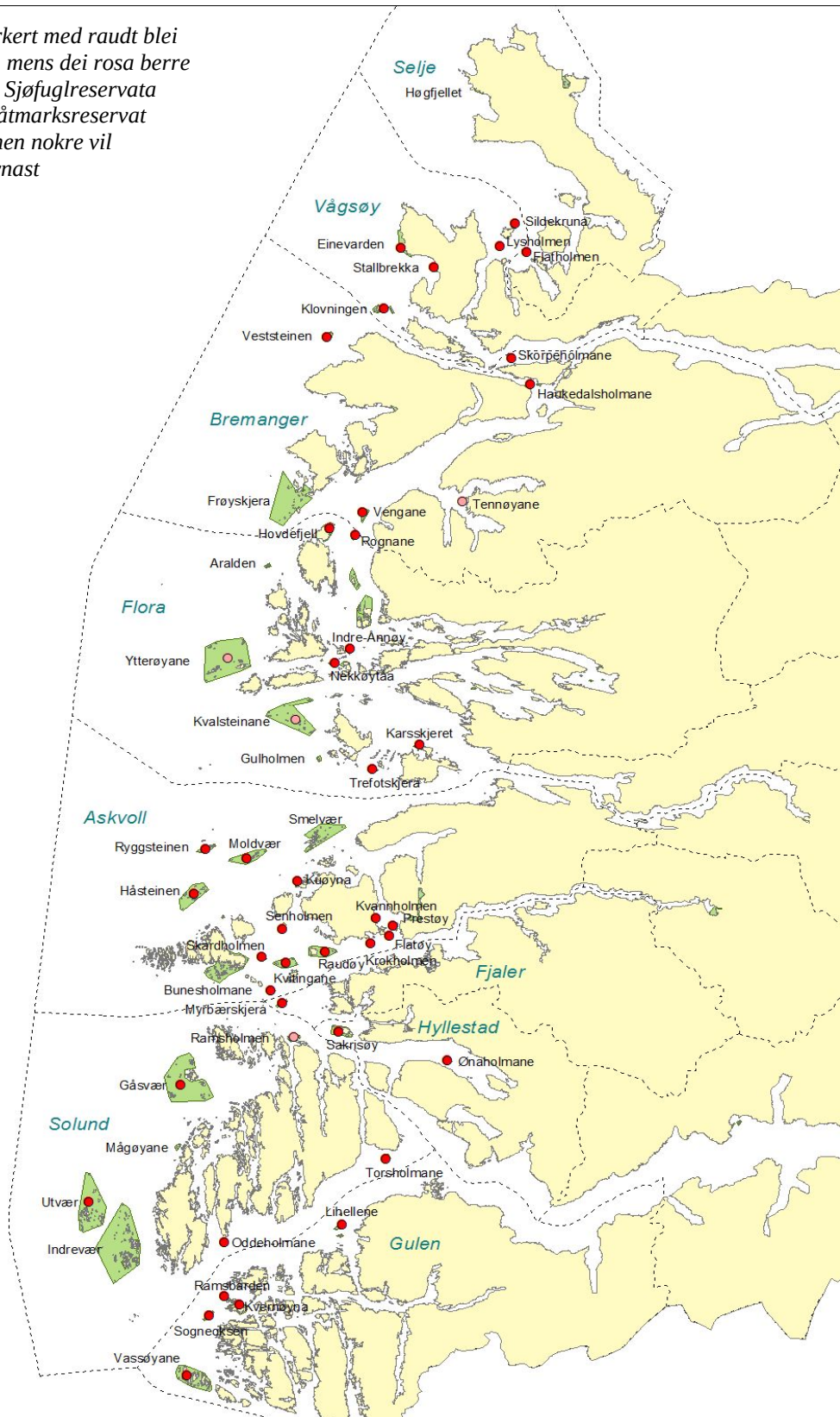
4 individ sett, hekking påvist, hekkebestand vurdert til 3 par

2 individ sett, hekkebestand vurdert til 1 par

Status for sjøfuglreservata

Dei undersøkte reservata blir i det følgjande gitt ei kort omtale. Resultat frå tidlegare registreringar er tatt med for å gi eit inntrykk av utviklinga i hekkebestandane, fortrinnsvis dei siste tiåra.

Sjøfuglreservat markert med raudt blei talt opp i juni 2009, mens dei rosa berre blei talt opp i mai. Sjøfuglreservata og ein del marine våtmarksreservat er vist med grønt, men nokre vil vere for små til å synast på kartet.

Sildekruna

Ein lita halvøy nord på øya Silda, med rik flora. Spesielt viktig som hekkelokalitet for gråmåse (ein av dei største koloniane i fylket), men også for fleire andre kyst- og sjøfuglartar. Av påvist hekkande artar kan nemnast ærfugl, gravand, tjeld, fiskemåse, sildemåse, gråmåse, svartbak, makrellterne, raudnebbterne, teist, vipe og småspove. I 1990-åra var det eit aukande problem med attgroing av lauvtre. Mye av krattskogen blei rydda i 1999/2000, og ny rydding blei gjort vinteren 2009.

År	1994	2000	2003	2006	2007	2008
Dato	3. og 14.6.	1. og 14.6.	13.7.	14.6.	7.6.	15.6.
Toppskarv		7		6	7	5
Grågås		12 (3 par)	6			1 par
Kanadagås		28				19
Ærfugl	25 hoer (fleire med kull)	450 (27 hoer m/kull)	28 hoer/4 kull		15 (4 hoer) 2-4 par	9 (5 ho/2 kull) 2-4 par
Siland		2 par				25
Tjeld	15 par	6 par	4	1 (1 par)	2 (1 par)	
Sandlo	3 par					
Strandsnipe		1 par				
Raudstilk		2 par				
Myrsnipe	1 par	1 par				
Storspove	4 par	1 par	2			
Tjuvjo		1 par				
Fiskemåse			2	8		
Svartbak	75 par	50 par	71	66 (20 par)	34 (10 par)	46 (10 par)
Gråmåse	350 par	400 par	379	509 (100-150)	333 (130 par)	300 (90 par)
Teist		5	2			

Registreringar:

	19.5. (13:50)	17.6. (12:55)	Overslag, hekkande par:
Toppskarv:		9 (kvileplass)	-
Grågås		16	3
Kanadagås		9	-
Ærfugl:	66 (10 hoer)	26 (25 hoer + 4 kull: 3,3,4,4)	5-8
Tjeld:		3	2
Svartbak:	25 (15 rugande)	31 (1 rugande)	5-10
Gråmåse:	190 (100 rugande)	286 (10% rug. + 20-25 dunungar)	40
Sildemåse:		8	- (?)
Teist:		1	1

Kommentar: Talet på individ av gråmåse og svartbak til stades i kolonien har vore relativt stabilt dei siste par åra, men hekkebestanden av gråmåse er på veg ned. Årets resultat er det dårlegaste resultatet som er målt på Sildekruna (teljinga i 2003 skjedde så seint på året at det ikkje er grunnlag for å vurdere hekkebestanden). Ved teljing 19.mai blei det registrert 190 gråmåse og 25 svartbak, og meir enn halvparten av desse såg da ut til å ligge på reir. Truleg har fleire av gråmåsane gitt opp hekkinga i løpet av sesongen. Sildemåse blei registrert for første gang i år, men vi såg ingen rugande fuglar.

Fire observerte ærfuglkull og ein truleg endå litt større hekkebestand er ei betring frå dei små tala som er registrert dei siste åra (ingen ærfugl sett i 2006, ingen kull sett i 2007, to kull i fjor og fire i år).

Teljinga i mai konsentrerte seg om ærfugl, og vi ser ikkje bort frå at andre artar (t.d. tjeld og grågås) kan ha blitt oversette.

Dyr på beite: -

Flatholmen

Ein flat holme med fin gras-/strandeng, med sauebeite. Tradisjonell hekkelokalitet for måsefuglar og viktig trekklokalitet for grågås (beite). Av påvist hekkande artar kan nemnast ærfugl, tjeld, steinvendar, sildemåse, gråmåse, svartbak, raudnebbterne, myrsnipe, vipe og småspove.

År	1994	2000	2003	2006	2007	2008
Dato	4.6.	1.6.	13.7.	14.6.	7.6.	15.6.
Toppskarv			3	2		
Grågås	3 par	15 (2 par)	43 (+ 6 ungar)	36	11 (1-2 par?)	17 (1-2 par?)
Kanadagås			133 (1 par)	95	8 (1 par)	60
Ærfugl	75 (fleire hoer m/kull)	30 (14 hoer m/kull)	21 (19 hoer og 1 unge)	15 (3 hoer)	6 (3 hoer) 3-4 par	17 (16 hoer, 1 kull) 3-4 par
Tjeld	6 par	3 par	6	6 (3 par)	3 (2 par)	8 (4 par)
Fiskemåse		25 par	11	18	3 (2 par)	
Svartbak	90 par	100 par	82	85 (20 par)	62 (25 par)	52 (10 par)
Gråmåse	75 par	100 par	80	169 (40 par)	168 (70 par)	200 (80 par)
Sildemåse	50 par	50 par	2	5		2 (1 par)
Lunde						2
Kråke				1	2	2

Registreringar:

	19.5. (14:10)	17.6. (14:40)	Overslag, hekkande par:
Grågås	1	23	- (?)
Kanadagås		24	- (?)
Ærfugl:	18 (5 hoer)	4 hoer	2
Tjeld:		2	1
Fiskemåse:	20	3 (1 rugande)	2
Svartbak:	40	48 (dunungar sett)	10
Gråmåse:	150	96 (om lag 50 dunungar sett)	30
Sildemåse:	10	-	-
Teist:		1	1
Kråke:		2	-

Kommentar: Markert nedgang for gråmåsen, både når det gjeld individtal og hekkebestand. Som i fjor blei tellinga gjort i klekkeperioden, og det blei talt om lag 50 dunungar av gråmåse. Svartbak om lag som i fjor, mens fiskemåse og sildemåse har vore fåtallige/tilfeldige etter 2000. Ved ærfuglteljing 19.mai blei rugande måsar ikkje notert. Truleg har sildemåsane og fleire av gråmåsane gitt opp hekkinga i løpet av sesongen. Talet på gjæser er truleg som det pleier å vere litt ut på sommaren; holmen er ein viktig samlingsplass både for grågås og kanadagås. Ikkje sau på beite under tellinga, men vi såg ingen endring i vegetasjonen sidan i fjor.

Dyr på beite: -

Lysholmen

Ligg i nordre Ulvesund, ut mot Sildegapet. Vegetasjonen er prega av strandeng. Viktig hekkeplass for måsefugl, har hatt den største sildemåsekolonien i Nordfjord. Av påvist hekkande artar kan nemnast ærfugl, tjeld, steinvendar, fiskemåse, sildemåse og gråmåse.

År	1994	2000	2003	2006	2007	2008
Dato	4. og 14.6.	1. og 14.6.	13.7.	14.6.	7.6.	15.6.
Toppskarv		14		30	10	5
Grågås	4	8	15	6	2 (1 par)	1 (1 par)
Ærfugl	40 hoer, fleire med kull	300 (mest hannar)	15 (14 hoer, 2 kull)	11 (4 hoer, 1 kull)	22 (7 hoer) 5 par	3 hoer 2 par
Stokkand						7
Tjeld		2 par	4	4 (2 par)		8 (4 par)
Fiskemåse			3	27	11 (5 par)	7 (3 par)
Svartbak	45 par	60 par	54	63 (20 par)	55 (20 par)	46 (10 par)
Gråmåse	160 par	30 par	15	42 (15-20)	27 (10 par)	26 (3-4 par)
Sildemåse		35 par		10	4 (3 par)	
Teist		2	8			2 (1 par)
Kråke				1		

Registreringar:

	19.5. (13:40)	17.6. (14:55)	Overslag, hekkande par:
Toppskarv:		4 (kvileplass)	-
Ærfugl:	45 (10 hoer)	-	-
Svartbak:	10-15 rugande	34 (1 rugande, fl. dunungar)	10
Gråmåse:		17 (fl. dunungar)	5-10
Fiskemåse:		20 (1 rugande)	2
Teist		2	1
Kråke		1	-

Kommentar: Ved tellinga i juni var klekkinga i gang for svartbak og gråmåse, og fuglane var spreidde utover holmen. Ein flokk på om lag 15 fiskemåsar låg og fiska søraust i reservatet. Som elles i fylket er hekkebestandane små, om lag på nivå med fjoråret. Det betyr at resultata er blant dei dårlegaste som er registrert, også på Lysholmen. Under ærfuglteljing 19.mai blei det registrert 10-15 rugande svartbak, det vil seie at det ikkje har vore særleg fråfall av denne arten i løpet av sesongen. Andre artar blei ikkje noterte. 19. mai blei det talt opp 35 ærfuglhannar og 10 hoer ved Lysholmen, men ingen blei sett i juni.
Dyr på beite: -

Einevarden

Det største fuglefjellet i fylket, vest på Vågsøy. Utilgjengeleg område som det er vanskeleg å få full oversikt over. Av påvist hekkande artar kan nemnast havhest, toppskarv, krykkje, gråmåse, svartbak, alke, lomvi, teist og lunde.

År	1994	2003	2005	2007	2008
Dato	4.6.	13.7.	14.6.	7.6.	15.6.
Havhest	25 par		5	8 (5 par)	3 (2 par)
Toppskarv		37 (20 par)	113 (10 reir?)	25 (2-4 par)	44 (20 par)
Havørn		3 (2 vaksne)	1 ungfugl		4 (1 vaksen)
Tjeld			1		
Tjuvjo					3
Krykkje	2100 reir	122 reir	90 (20 reir)	32 (16 reir)	150
Fiskemåse			2		
Svartbak			6	2	19
Gråmåse			26	4 (2 par)	34
Alke	ca. 100 par	8	350	300 (180 par)	250 (150 par)
Lomvi	ca. 100 par	3	250	200 (120 par)	150 (90 par)
Lunde	5000 par	150	3300	6400 (5000 par)	5000 (4000 par)
Teist		3 (1 unge)		4 (2 par)	10 (5 par)
Kråke					5 (2 par)
Ramn		2 par			

Registrering 17.6.09, frå om lag 12:00:

	Observert:	Overslag, hekkande par:
Toppskarv	8 (5 reir sett)	10
Svartbak	12	-
Gråmåse	12	-
Alke	200	160
Lomvi	230	185
Lunde	3600	2900

Kommentar: For første gang sidan teljingar tok til i 1978 hekka det ikkje krykkje i Einevarden i fjor, og heller ikkje i år. Tala frå tidlegare teljingar viser ein jamn, bratt nedgang dette tiåret. Den nye kolonien på Buholmen i Selje som vi fann i fjor skriv seg nok herifrå, men truleg med påfyll frå Runde, der krykkja også har hatt dårlege sesongar dei siste åra. Det er vanskeleg å gi overslag for hekkebestanden av toppskarv, da fuglane hekkar i bratte fjellsprekker med dårleg innsyn. Vertilhøva var gode i år, men vi såg likevel berre halvparten så mange reirplassar i år som i fjor. Få stormåsar blei registrert (ingen rugande), og heller ikkje teist.

Dei ekstremt dårlege tala for alkefuglar i 2003 skuldast sein teljing, ut over dette ser det ut som bestandane held seg nokolunde stabile. To tellingar av lundefugl på vatnet gav 3500 og 3800 individ; mens ei bileterserie som blei tatt da sverminga tok til viste 2026 individ på vatnet og 682 i lufta. For foto må ein rekne inn ein del ekstra fordi bølger alltid skjuler ein del av fuglane, og fordi bilete av flygande svermar aldri får med alle individ. Teljing av reirangar er ikkje praktisk mogleg, da Einevarden ikkje er tilgjengeleg utan klatreutstyr. Dei ti første bileta i serien av fugl på vatnet viser at 5,7% av dei identifiserbare fuglane er lomvi og 4,9% er alke. Dersom vi tar utgangspunkt i eit totalt tal fuglar på 4000, tilsvarer dette 228 lomvi og 196 alke, og ein rest på 3576 lunde. Desse individtala er runda av i oversikta ovanfor, og betyr ein nedgang i talet på lunde, mens talet på alke er stabilt og lomvi aukande.

Stallbrekka

Mindre fuglefjell i Kvalheimsvika vest på Vågsøy. Av påvist hekkande artar kan nemnast havhest, toppskarv, krykkje, gråmåse, svartbak og teist.

År	1994	2003	2005	2007	2008
Dato	4.6.	13.7.	14.6.	7.6.	15.6.
Havhest	15 par	19 par	10 par	23 (13 par)	34 (15 par)
Toppskarv		12 (6 par)	21	34 (5 par?)	7 (5 par)
Ærfugl	50	54	42 (2 hoer)	2 hannar	18 (3 hoer)
Siland		1 ho			
Tjeld			3 (2 par)		
Krykkje	40-50 reir	658 reir (166 i bruk)	200 (145 reir)	350 (216 reir)	180 (112 reir)
Svartbak	10 par	12		4 (1 par)	2
Gråmåse	100 par	27	52 (20 par)	106 (30 par)	75 (25 par)
Teist	"nokre få"	8			6 (3 par)

Registrering 17.6.09, frå 11:30:

	Observert:	Overslag, hekkande par:
Havhest	14 (7 i fjellet)	7
Toppskarv	6	1
Ærfugl	27 (7 hoer)	?
Gråmåse	56 (7 rugande)	10
Krykkje	330 (164 reir i bruk)	164
Teist	5	3

Kommentar: Talet på hekkande fuglar har gått vidare ned sidan i fjor, og er på eit lågmål – med unntak for krykkja, som har tatt seg opp igjen (men elles har ein temmeleg varierende og ustabil hekkebestand i Stallbrekka).

Utsnitt av krykkjekolonien i Stallbrekka

Klovningen

Omfattar også Skorningane. Høglenet øy og holmar i den ytre skjergarden med frodig vegetasjon. Utsette kaninar blei påvist seinast i 1994. Av påvist hekkande artar kan nemnast havhest, toppskarv, ærfugl, tjeld, steinvendar, krykkje, gråmåse, svartbak, lunde og teist. Lunde og krykkje forsvann som hekkefuglar på 1980-talet.

År	1994	2003	2005	2007	2008
Dato	4.6.	13.7.	14.6.	7.6.	15.6.
Toppskarv		64 (13 par)	59 (15-20 par)	35 (2-4 par)	33 (5 par)
Gravand		1			
Ærfugl		36	130 (36 hoer)	116 (5 hoer) 5 par?	650 (45 hoer)
Svartand			250		60
Havørn				1 vaksen	2 vaksne
Tjeld	4 par	12	2	6 (4 par)	2 (2 par)
Fiskemåse			7 (5 par)	1 (1 par)	1
Svartbak	50 par	47	49 (1 par)	38 (9 par)	18 (2 par)
Gråmåse	10 par	169	119 (25-30 par)	197 (70 par)	77 (25 par)
Sildemåse		4	1	26 (15 par)	
Alke	ca. 25 par		1		
Lomvi	ca. 10 par		1		
Teist		6	9		1 (1 par)
Kråke					2 (1 par)
Ramn		1		2 (1 par)	

Registreringar:

	19.5. (12:15)	17.6. (10:40)	Overslag, hekkande par:
Toppskarv	32 (4 reir sett)	31 (5 reir sett + fleire usikre)	5-10
Ærfugl	35 (12 hoer)	294 (25 hoer)	5-10
Svartand		40	-
Tjeld	4	4	3
Fiskemåse		2	1
Svartbak	30	13	5
Gråmåse	80	50 (5 rugande)	10-15
Sildemåse	20	3	1
Teist	1	10	6
Kråke		2	1

Skorningane:

Toppskarv:		6	-
Ærfugl	173 (24 hoer)	16 hannar	-
Fiskemåse		3	-
Svartbak		18 (3 rugande)	5
Gråmåse		7 (2 rugande)	3

Kommentar: Toppskarven har hatt svake hekkesesongar i den nordlege delen av fylket dei siste par åra, og bestanden ser ut til å ligge på nokolunde same nivå også i år. Hekkebestandane av måsar har gått vidare ned, og er på det lågaste nivået som er registrert. Måsane som blei talte i mai satt på svaberg på nordsida av sjøelve Klovningen, ved junitellinga hadde fuglane fordelt seg mellom Klovningen og Skorningane i aust. Dei største avvika mellom dei to teljingane gjeld nedgang i talet på gråmåse og særleg sildemåse, og truleg har fuglane gitt opp å hekke.

Den store ansamlinga av ærfugl ved begge teljingane dreier seg i hovudsak om hannar, og sjølv om det var fleire hoer i området både i mai og juni er det vanskeleg å seie sikkert om hekking har funne stad. Ein hekkebestand er likevel laust anslått ut frå talet på utskilte par i mai. Dyr på beite: -

Veststeinen

Ei øy med mindre skjer og holmar ytst i Skjergarden vest for Bremangerlandet. Av påvist hekkande artar kan nemnast havhest, toppskarv, grågås, ærfugl, tjeld, krykkje, gråmåse, svartbak, alke, lomvi, lunde og teist.

År	1994	2003	2005	2007	2008
Dato	5.6.	13.7.	14.6.	7.6.	15.6.
Havhest	20 (8 par)	3 par	3		
Havsule			5	1	
Toppskarv	80 par	75 (10 par)	25 (ca 10 par)	13 (3 par)	35
Grågås	ca 10 par				
Ærfugl		25			
Havørn			6 ungfuglar		1 vaksen
Vandrefalk					1
Tjeld	6 par	2	2	2 (2 par)	5 (3 par)
Krykkje		2			
Fiskemåse				5	
Svartbak	75 par	36	50	167 (40 par)	10 (5 par)
Gråmåse	5-600 par	47	80 (25 par)	153 (60 par)	55 (15 par)
Sildemåse				35 (10 par)	
Alke	75-100 par	15 (2 ungar)	22	65 (40 par)	10 (5 par)
Lomvi	150-200 par	102 (5 ungar)	10	105 (60 par)	20 (10 par)
Lunde	minst 8000 par	2600	2500-4000 (2000 par)	1900 (1500 par)	100 (2800 par)
Teist		9	2	9 (5 par)	6 (4 par)

Registreringar:

	19.5. (12:00)	17.6. (08:25)	Overslag, hekkande par:
Havhest		1	-
Toppskarv		13 på kvileplass	?
Ærfugl		27 hannar	-
Havørn	1 ungfugl	-	-
Vandrefalk	1	-	-
Tjeld		7	4
Svartbak	20	47	5
Gråmåse	40	86 (+ 3 dunungar)	15
Lomvi		35 (+ 4 ungar sett)	15
Alke		22	10
Teist		9	5
Lunde	750 på sjøen	1600 på sjøen	3400
Kråke		1	-
Ramn		1 + unge	1
Havert		1	
Steinkobbe		3	

Kommentar: Ein ny dårleg sesong på Veststeinen for gråmåse og svartbak. Talet på individ av desse to artane har rett nok auka litt frå i fjor, men talet på hekkande par er truleg om lag det same. Det viste seg at teljinga kom seint i høve til å telje rugande fuglar, men vi kunne i alle fall fastslå hekking gjennom observasjon av gråmåseungar. Ved ærfugltelling 19. mai blei det observert at om lag 60 gråmåse og svartbak jaga ei ung havørn.

Det blei elles ikkje notert ærfugl her ved teljinga i mai, noko som stadfester inntrykket frå juniteljinga (og teljingar tidlegare år) av at det truleg ikkje hekkar ærfugl på Veststeinen. Merk elles at

teljinga i mai var konsentrert om ærfugl, og at andre artar er mangelfullt registrert i løpet av det kortvarige besøket (skarv, tjeld, alkefuglar..).

For alke og lomvi er det vanskeleg å seie stort om tilstanden ut frå besøket i juni, men på same måte som ved Einevarden ser det ut til å vere minst like mange eller fleire individ enn i fjor. Når det gjeld lunde, brukte vi dei same 6 nye prøvefelt (kvart på 30 m²) som blei etablerte i fjor. Vi fann 56 reirgangar i bruk (mot 46 i fjor), eller 0,31 reir i bruk per m². Godø sine vurderingar av hekkebestanden på Veststeinen (Godø 1984) tok utgangspunkt i at lunden hadde eit tilgjengeleg hekkeareal på 11 dekar. I fjor vurderte vi at berre 7 dekar var eigna hekkeområde, men betre tid på staden og ei nøyare innteikning på kart i år viser at Godø sitt overslag på 11 dekar stemmer bra. Lundefuglane sitt hekkeområde dekkjer store deler av grasbakken i aust, og fire mindre område mot vest. Eit hekkeområde på 11 dekar tilseier ein hekkebestand på 2800 par i fjor, og 3400 par i år. I tabellen over er hekkebestanden av lunde i 2008 derfor korrigert frå 1800 til 2800 par. Tala frå 2005 og 2007 skriv seg frå teljing av individ ved kolonien, og er dermed relativt usikre. Vi fann elles jernboltane som markerer øvre delen av Godø sitt tellefelt frå 80-åra, men dessverre rakk vi ikkje å måle opp dette på ny før vinden friskna til.

Dyr på beite: -

Lundekoloni med jordgangar i skråninga opp mot toppen av Veststeinen

Skorpeholmane

To holmar og nokre mindre skjer nær munningen av Nordfjorden på nordsida av Rugsundøy. Hekkeplass for måsefugl, men sterkt tilgroing med buskfuru og lauvtre dei siste ti åra. Av påvist hekkande artar kan nemnast hegge, ærfugl, siland, vipe, tjeld, steinvendar, fiskemåse, svartbak og makrellterne.

År	1994	2000	2005	2006	2007	2008
Dato	13.6.	1. og 15.6.	14.6.	14.6.	7.6.	15.6.
Toppskarv		3	4		14	10
Storskarv						2
Hegge	18 par				1	
Grågås	1 par	18 (hekking)		3	2 (1 par)	
Ærfugl	150 (fl. hoer med ungar)	18 hoer (14 med ungar)	5	4 hoer	5 (2 hoer) 2 par	
Siland	8 hoer	2 par		2		
Tjeld		2 par	6	2	2 (1 par)	2 (1 par)
Storspove		1 par				
Fiskemåse		20 par		2	2 (1 par)	1 (1 par)
Svartbak	18 par	ca 30 par	23 (4 par)	35 (12 par)	24 (6 par)	11 (2 par)
Gråmåse	25 par	5 par	3 (1 par)	6 (2 par)	6 (2 par)	7 (1 par)
Kråke				1	1	

Registreringar:

	19.5. (14:55)	17.6. (16:30)	Overslag, hekkande par:
Toppskarv	5 på kvileplass	5 på kvileplass	-
Ærfugl	3 hannar	1 ho	1
Siland	2	-	-
Tjeld	3	3	2
Fiskemåse		1	1
Svartbak	9 (5 rugande)	13 (+ 3 kull)	5
Gråmåse	5 (2 rugande)	7 (+ 5 kull/rug. fuglar)	5
Kråke	2	-	?

Kommentar: Begge holmane har vore dekt av skog, men det har likevel kvart år blitt registrert ein liten bestand av hekkande svartbak og nokre gråmåse, i fjor truleg berre eitt eller to par av kvar art. I vinter blei skogen felt på den vestlege holmen, og det var her alle dunungar og rugande fuglar blei sett under juitellinga. Holmen er ikkje rydda for hogstavfall, slik at tilgjengeleg reirareal er avgrensa, men trefellinga har likevel hatt ein positiv effekt. I ein elles dårleg hekkesesong er auken her eit klart signal om at gjengroing er eit problem uavhengig av den dårlege næringstilgangen.

Under ærfugltelling 19. mai blei det registrert 3 ærfuglhannar. Dessutan 3 rugande svartbak på den vestlege holmen og 2 rugande på den austlege. Alle desse er rekna inn i overslaget ovanfor. Det blei elles sett 2 kråke i skogen på den austlege holmen.

Dyr på beite: -

Haukedalsholmane

Tre holmar og nokre mindre skjer sør for Rugsundøy. Holmane er sterkt gjengrodde med buskfuru og lauvtre. Av påvist hekkande artar kan nemnast ærfugl, siland, stokkand, sildemåse, gråmåse, svartbak, fiskemåse, makrellterne og raudnebbterne.

År	1994	2000	2005	2006	2007	2008
Dato	13.6.	12.6.	14.6.	14.6.	7.6.	15.6.
Toppskarv				2		
Hegre		15-20 par	21 (hekking)	5 (hekking)	7 (5 par)	4 (3 par)
Grågås	2		1		5 (2 par)	
Ærfugl	120 (fl. hoer med ungar)	24 hoer (6 med ungar)	16 hoer	13 (12 hoer)	17 (9 hoer) 5 par	7 hoer 3 par
Siland	12					
Tjeld	3 par	4 par	8	2	2 (2 par)	4 (2 par)
Strandsnipe					1 (1 par)	
Raudstilk	1 par					
Fiskemåse		150 par	33 (6 par)	2 (2 par)	2 (1 par)	
Svartbak	10 par		21 (3 par)	31 (11 par)	20 (6 par)	17 (4 par)
Gråmåse	20-25 par	10 par			2 (1 par)	
Kråke			2	1	1	2

Registreringar:

	19.5. (15:25)	17.6. (16:00)	Overslag, hekkande par:
Hegre		4	-
Grågås		11	4
Ærfugl	15 (3 hoer)	3 hoer	3
Tjeld	4	-	2
Strandsnipe		1	1
Fiskemåse		5 (1 rugande)	2
Svartbak	32 (12 rugande)	23 (9 kull/rug.)	12
Gråmåse		10	3

Kommentar: Det har tidlegare blitt registrert opptil 110 par gråmåse (1984) og 150 par fiskemåse (2000) i reservatet, men dei siste åra har tala vore mye lågare på grunn av tilgroing med skog. I vinter blei skogen felt på alle dei tre holmane, og sjølv om hogstavfallet ikkje er rydda vekk ser vi ein klar auke i talet på hekkande fuglar samanlikna med i fjor. Hekkebestandane er til og med høgare enn i 2007, da næringstilhøva etter alt å døme var langt betre enn i år. Dette viser på same måte som for Skorpeholmane at gjengrodde hekkeområde hindrar sjøfuglane i å utnytte det potensialet næringstilhøva elles gir. Skogfellinga fjerna også den lille hegrekolonien som har vore her det siste tiåret, men i eit sjøfuglreservat er det naturleg å prioritere hekkande sjøfugl. Kråke blei ikkje registrert i år, for første gang på fleire år. Dyr på beite: -

To av Haukedalsholmane, før og etter felling av den utplanta granskogen

Tennøyane

To graskledde øyar i Bremanger kommune der fjordarmene Midtgulen og Nordgulen møtast. Øyane ligg kloss i kvarandre og er begge på rundt 70 dekar. Øyane er særleg av verdi som hekkplass for måsar, men av påvist hekkande artar kan nemnast ærfugl, siland, tjeld, vipe, småspove, raudstilk, fiskemåse, hettemåse, sildemåse, gråmåse, svartbak, makrellterne, raudnebbterne og teist.

År	1995	2000	2006	2007	2008
Dato	3.6.	2.6.	14.6.	7.6.	15.6.
Grågås	18 (3 par)	20 (hekking)			
Ærfugl	40 (fl. hoer m/ungar)	24 (21 hoer)	3 (2 hoer)	4 (1 ho) 2 par	
Siland					5 (2 par)
Tjeld	8-10 par	4 par	5 (2 par)	1 (1 par)	5 (4 par)
Heilo			1		
Storspove		+			
Strandsnipe					1 (1 par)
Fiskemåse	ca. 50 par		31 (10 par)	13 (5 par)	12 (6 par)
Svartbak	ca. 50 par	ca. 30 par	48 (10 par)	27 (10 par)	18 (5 par)
Gråmåse	50-60 par	120 par	148 (50 par)	181 (70 par)	65 (25 par)
Makrellterne		ca. 25 par			
Kråke			1		

Registrering 19.5.09, frå 16:00:

	Observert:	Overslag, hekkande par:
Ærfugl	45 (12 hoer)	2
Siland	2 (eitt par)	1
Tjeld	2	1
Strandsnipe	1	1
Fiskemåse	5-10	3
Svartbak	30-40 (20 rugande)	20
Gråmåse	150 (70 rugande)	70

Kommentar: Tala for stormåsanane skiljer seg positivt ut frå tidlegare teljingar, men merk at Tennøyane i år berre blei talt opp i mai. Det er ein teoretisk sjanse for at næringstilgangen i fjordområda var betre enn lenger ute på kysten, men like sannsynleg er det at hekkesesongen begynte bra, men med ei påfølgjande avskaling av talet på hekkande par (her som andre stader) som gjer at mai-tellinga ikkje kan samanliknast direkte med juniteljingane tidlegare år eller i andre område. Dei fleste av ærfuglane sat på blåskjellanlegget som ligg like ved grensa for reservatet.

Tennøyane er framleis i bra tilstand som hekkeområde, men på delar av øyane begynner røsslyngen å bli grovvaksen og lite eigna for sjøfugl.
Dyr på beite: Sau på den vestlegaste av øyane.

Vengane

Ei samling låge holmar og skjer i Frøysjøen, med lite jordsmonn men til dels frodig vegetasjon på dei største. Av påvist hekkande artar kan nemnast grågås, ærfugl, siland, tjeld, raudstilk, steinvendar, fiskemåse, gråmåse, svartbak, makrellterne, raudnebbterne og teist.

År	2000*	2004	2005	2006	2007	2008
Dato	9.6.	21.6.	14.6.	14.6.	7.6.	15.6.
Grågås	+	1 par	22	37 (1 par)	77 (1 par)	18 (1-2 par)
Ærfugl	16 ho m/kull 16 par	7 hoer 2 par	3 (2 hoer)			
Tjeld	+	13	11	9	2 (2 par)	
Småspove		2				
Strandsnipe		1				
Fiskemåse		9 (5 par)	4 (4 par)	6	5 (2 par)	
Svartbak	+	40 (1 par)	80 (30 par)	92 (30 par)	96 (30 par)	52 (15 par)
Gråmåse	+	15 (3 par)	12 (2 par)	16 (6 par)	14 (7 par)	5 (2 par)
Teist			1			
Kråke		3-4	1	2		
Oter						1

Også undersøkt i 1994/95, men ikkje omtalt i rapporten (Godø 1995) *Vanskelege vêrtilhøve hindra ilandstiging i 2000

Registrering 17.6.09, frå 17:00:

	Observert:	Overslag, hekkande par:
Grågås	6	1-2
Tjeld	6	4
Svartbak	64 (fleire dunungar)	20
Gråmåse	8 (1 rugande)	3
Mink	1	

Kommentar: På 80-talet hekka her opptil 30 par fiskemåse og 78 par svartbak, 15 par makrellterne, 10 par raudnebbterne og 4 par teist. Generelt har hekkebestandane gått ned sidan då, med eit absolutt botn-nivå i 2004. Etter dette har talet på hekkande fuglar vore relativt stabilt, med svartbaken på eit merkbart betre nivå enn dei andre (med eit lågmål i fjor). Minken som blei observert her (for første gang på fleire år under sjøfuglteljingane i fylket) blei heftig angripen av fleire svartbakar.

Dyr på beite: Sau på hovudøya.

Rognane

Rognane er ei samling små og låge skjer i fjorden mellom Hovden og fastlandet. Tradisjonell hekkeplass for måsefuglar. Av påvist hekkande artar kan nemnast ærfugl, tjeld, steinvendar, fiskemåse, svartbak, makrellterne og raudnebbterne.

År	1994	1995	2000	2004	2005	2006	2007	2008
Dato	6.6.	3.6.	8.6.	21.6.	14.6	14.6	7.6	15.6.
Toppskarv		1			1	4		
Grågås			6		4		14	
Ærfugl	20 hoer, fl. m/ungar		17 (16 ho) 16 par	2 hoer				
Tjeld	4 par	2 par	1 par	2	4	4	1 (1 par)	
Steinvendar	2 par							
Fiskemåse		10 par		1		1		
Svartbak	10 par	12 par	20 par	4 (1 par)	3 (1 par)	3	8 (1 par)	3 (1 par)
Teist			3					
Kråke				1				

Registrering 17.6.09, frå 07:50

	Observert:	Overslag, hekkande par:
Grågås	2	-
Svartbak	3 (1 rugande)	1

Kommentar: Eit lite område og dermed meir ustabil enn dei større reservata. Lite artar og lite individ, i år som dei siste åra. Kvileplass for grågås, mens ærfuglen har vore fråverande dei siste fem åra. Skjera er svært låge og utsette for sjø.

Hovdefjell

Består av Nord-Hovden og Kroksøya. Området har vore ein av dei største gråmåsekoloniane i Sør-Norge. Av andre registrert hekkande artar kan nemnast grågås, ærfugl, siland, tjeld, steinvendar, svartbak, sildemåse, tjuvjo og teist.

År	1995	2000	2004	2005	2006	2007	2008
Dato	4.6.	8. og 9.6.	21.6.	14.6	14.6	7.6	15.6.
Toppskarv				2			
Hegre				1			
Grågås	12 (6 par)	12 (2 par)	2	8	12	15 (2 par)	
Kanadagås					3		
Ærfugl	25 hoer, fl. m/ungar	17 (14 hoer m/ ungar)	1 hann			10 (5-10 par)	
Siland					2		
Havørn			2 (1 ung)	1 ungfugl			1 vaksen
Kongeørn				2 ungfuglar			
Tjeld		3 par	12	9	3	4 (2 par)	
Fiskemåse				1	4 (2 par)	1 (1 par)	1 (1 par)
Svartbak	12 par	100 par	25	19 (4 par)	43 (15 par)	24 (7 par)	15 (3 par)
Gråmåse	1200 par	1500 par	48	95 (12 par)	420 (170 p)	475 (140 p)	83 (10 par)
Teist		8					
Ramn					1		
Oter			2				

Registrering 17.6.09, frå 17:30

Nord-Hovden: Gråmåse 55 og svartbak 2 (på svaberga), ramn 2. Vesle Kroksøy: Fiskemåse 4, svartbak 3. Store Kroksøy: Tjeld 1, gråmåse 53 (10 rugande), svartbak 16.

Hovdefjell samla:

	Observert:	Overslag, hekkande par:
Tjeld	1	1
Fiskemåse	5	2
Gråmåse	108 (10 rugande)	10
Svartbak	21	5

Kommentar: Nedgangen i hekkebestanden har vore dramatisk etter 2000, da det hekka om lag 1500 par i reservatet. Ringmerking av gråmåseungar i kolonien (gjort av Vidar Seim i fleire år), viser at nedgangen har skjedd sidan 2001: 1997 ca. 120 ungar merkte, 1998 63 ungar merkte, 1999 89 ungar merkte, 2000 106 ungar merkte, 2001 6 ungar merkte, 2003 2 ungar merkte, 2004 0 ungar (ringmerkaren fann om lag 25 reirgroper i 2004, men det såg ikkje ut som det hadde vore ungar i nokre av dei). Det blei ikkje ringmerka i reservatet i 2005. I 2006 fann Vidar Seim 30 reirgroper som det såg ut til å ha vore ungar i, og merkte 7 ungar. I 2007 blei det funne 40 reir i hovudkolonien som såg ut til å ha vore i bruk. Det blei likevel berre merka 9 ungar, og funne 6 daude ungar (om lag ei veke gamle). I år som i fjor såg vi ingen hekkande gråmåsar i hovudkolonien, alle individ sat i flokk på svaberga i sjøkanten.

Dyr på beite: Sau i grasbakken og på store Kroksøy. Det veks ein del einstape på Store Kroksøy, men ikkje i slike mengder at det vil påverke hekketilhøva.

Frøyskjera

Eit av dei større reservata i fylket, omfattar eit stort tal øyar, holmar og skjer i den ytre skjergarden sørvest for Frøya/Kalvåg. Av påvist hekkande artar kan nemnast grågås, ærfugl, siland, tjeld, vipe, raudstilk, steinvendar, fiskemåse, gråmåse, svartbak, makrellterne, raudnebbterne, tjuvjo og teist.

År	1984	2004	2005	2007	2008
Dato	6.6.	21.6.	14.6	7.6	15.6.
Havhest					1
Toppskarv		90	80	15	10
Storskarv				1	
Grågås	3	2 par	8		
Ærfugl	82 (70 hannar)	80 5 par	249 (33 hoer)	192 (14 hoer) 10 par	30 (5 hoer) 3 par
Tjeld	8 par	ca. 25	7	8 (4 par)	10 (5 par)
Steinvendar	1 par				
Fiskemåse		2	18	5 (2 par)	6 (2 par)
Svartbak	75 par	95 (1 par)	121 (50 par)	169 (45 par)	64 (20 par)
Gråmåse	80 par	30	60 (20 par)	170 (40 par)	54 (12 par)
Sildemåse	100		1	20 (8 par)	
Raudnebbterne	60 par				
Terne ubestemt			4-5	10 (3-4 par)	1
Tjuvjo	1 par				
Teist	10	2			
Kråke			1		1 (1 par)
Havert			1 hann		
Nise				1	

Ikkje talt i 2009.

Aralden

Ein større holme og nokre mindre skjer som ligg vêrhardt til vest for Hovden. Fjell i dagen med lite jordsmonn og vegetasjon. Hekkeplass for svartbak, gråmåse og teist, kvileplass for skarv, og beiteplass for ærfugl og havelle.

År	2004	2005	2007	2008
Dato	21.6.	15.6	6.6	16.6.
Toppskarv	8	2		21
Ærfugl	7 hannar	3 (2 hoer)		
Tjeld	3	1	2 (1 par)	9 (3 par)
Fiskemåse		1		4
Svartbak	15	10 (2 par)	63 (4 par)	15 (4 par)
Gråmåse	3	4	15	2
Sildemåse			13	
Teist		4	4 (2 par)	1 (1 par)

Ikkje talt i 2009.

Indre-Ånnøy

Reservatet omfattar eit lyngheiområde på den austlegaste delen av øya. Problem med tilvekst av vegetasjon på grunn av manglande skjøtsel (beiting av husdyr), slik at lyngen no er i grovaste laget, og det har vakse opp ein del rognebusker. Av påvist hekkande artar kan nemnast ærfugl, tjeld, raudstilk, småspove, svartbak, gråmåse og sildemåse.

År	1994	2000	2005	2007	2008
Dato	9.6.	9.6.	15.6	4.6	16.6.
Toppskarv		3			
Grågås		7			4 (2 par)
Ærfugl	8 (8 par)	2 (2 par)			
Tjeld	1 par				
Svartbak			5 (3 par)	6 (4 par)	5 (2 par)
Gråmåse	60-70 par	20 par	2 (1 par)	1 (1 par)	
Kråke					1

Registrering 3.6.09, frå 15:45

	Observert:	Overslag, hekkande par:
Grågås	2 (eitt par)	-
Tjeld	1	1
Svartbak	6 (2 rugande)	3
Gråmåse	2	1

Kommentar: Sterk nedgang dei siste 10 åra. Lite fugl å sjå i den grovvaksne lyngheia, men svartbak og nokre få andre hekkar enno, og forhåpentleg vil det vere mogleg å få gjennomført skjøtsel slik at hekkebestandane kan auke igjen. Dyr på beite: -

Nekketøyåa

Ein del av Nekkøya, dessutan høyrer to mindre holmar med til reservatet. Lyngheia var tidlegare ein viktig hekkeplass m.a. for sildemåse og gråmåse. Av påvist hekkande artar kan nemnast grågås, ærfugl, siland, tjeld, raudstilk, småspove, enkeltbekkasin, steinvendar, fiskemåse, svartbak, gråmåse og sildemåse.

År	1994	1995	2000	2005	2007	2008
Dato	9.6.	14.6.	6. og 9.6.	15.6	4.6	16.6.
Hegre				1		
Grågås		4 (2 par)				7 (2 par)
Ærfugl	14 (fl. hoer m/ungar)	14 hoer	1 ho (1 par)		4 (1 ho)	
Siland			1 par			
Tjeld	5 par	1 par	1 par	3 (2 par)	3 (1 par)	1 (1 par)
Storspove	2 par			2		
Fiskemåse				1	2 (1 par)	2
Svartbak	10 par		5 par	6	3 (1 par)	6 (1 par)
Gråmåse				1		1
Raudnebbterne	20 par					2 (1 par)
Kråke				5		1
Ramn				1		

Registreringar:

	19.5. (08:10)	17.6. (15:00)	Overslag, hekkande par:
Hegre	1		
Ærfugl	1 hann	-	-
Svartbak	1 (rugande)	4 (1 rugande)	2
Gråmåse		1	-
Kråke		1	-
Tretteskjeret:			
Svartbak		2 (1 par)	1
Fiskemåse		1 (rugande)	1
Klungreskjeret:			
Svartbak		2 (1 par)	-

Kommentar: I 1990-åra har bestandane blitt kraftig reduserte, mest sannsynleg på grunn av redusert beite og påfølgjande attgroing. I den tilstanden har Nekkøytåa hatt liten verdi som hekkeplass for sjøfugl.

Lyngen blei brent i vinter, utan at det har ført til fleire hekkande fuglar enno. Einebusker og rognetre står framleis igjen, og bør fjernast.

Dyr på beite: -

Ytterøyane

Består av fire åtskilte grunnvassområde med små holmar og skjer i NV (Sverslingane) og NØ (Kvitingane), og større holmar og øyer i SV (Ytterøyane) og SØ (Nærøyane). Områda i nord er prega av berg i dagen, i sør er mange av dei større holmane/øyane dekt av ein rik blomsterflora. Av påvist hekkande artar kan nemnast toppskarv, grågås, ærfugl, siland, tjeld, steinvendar, småspove, raudstilk, gråmåse, svartbak, raudnebbterne og teist. Det er dessutan fanga fleire havsvalar med rugeflekk i samband med ringmerking.

År	1994*	2004**	2005	2007	2008***
Dato	10.6.	21.6.	15.6.	4.6.	15.6.
Havhest			4		
Havsule		13	1		
Toppskarv		50 (29 par)	120 (20-30 par)	88 (10 par)	33 (5 par)
Grågås	2 (2 par)		14 (1 par)	28 (5 par)	28 (4 par)
Ærfugl	210 (110 hoer, fl. m/ungar)	260	1400 (stort sett hannar)	485 (18 hoer) 10-15 par	21 (5 hoer) 3 par
Svartand			57		
Siland	110				
Havørn		1 vaksen			
Tjeld	9 par	8	18	4 (3 par)	15 (9 par)
Storspove			2		
Småspove				1 (1 par)	1 (1 par)
Krykkje			1		
Fiskemåse			12	74 (5-10 par)	3
Svartbak	ca. 60 par	95 (1 par)	122 (10 par)	313 (70 par)	120 (10 par)
Gråmåse	ca. 215 par	15	34 (2 par)	212 (35 par)	24 (4-5 par)
Sildemåse		2	2 (1 par)		6 (1 par)
Raudnebbterne	75 par				
Lomvi				1	
Lunde		2	6	1	
Teist		1	5	4 (3 par)	
Kråke			2	3 (2 par)	2 (1 par)
Ramn			1		
Kanin			1		
Havert				1	
Sel ubestemt				1	

*Sverslingane ikkje talt

**Nærøyane og Kvitingane ikkje talt

***Kvitingane ikkje talt

Registrering 19.5.09, frå 09:50

Ytterøyane: Toppskarv 20, grågås 2, ærfugl 9 (5 hoer), svartand par, tjeld 1, fiskemåse 20, svartbak 40, gråmåse 60, sildemåse 20, teist 10.

Nærøyane og Sandøyane: Lom 1, toppskarv 19, ærfugl 35 (6 hoer), tjeld 1. Kvitingane: Ærfugl 1 hann, fiskemåse 4, svartbak 10 (2 rugande).

Sverslingane: Ikkje talt.

Ytterøyane samla:

	Observert:	Overslag, hekkande par:
Lom	1	
Toppskarv	39	?
Grågås	2	1
Ærfugl	45 (11 hoer)	5-10
Svartand	2 (1 par)	-

Tjeld	2	2
Fiskemåse	24	5
Gråmåse	60	10
Svartbak	40 (2 rugande)	5
Sildemåse	20	?
Teist	10	7

Kommentar: Denne tidlege teljinga blei primært gjennomført med tanke på ærfugl, og observasjonane av andre artar er mangelfulle. Området blei ikkje talt på ny i juni, og vi kan ikkje seie noko om talet på hekkande toppskarv. Kolonien blei etablert på Sverslingane rundt 1997, men flytte året til eit mindre eksponert område ved Ytterøyane fyr. Her vekte hekkebestanden til 56 reir i 2003, men har etter dette gått tilbake på grunn av forstyrningar.

Hekkebestandane av måsar har gått opp og ned i takt med næringstilgangen, men undersøkingane til Vidar Seim viser at dei truleg også har vore utsette for eggssamling etter at Ytterøyane fyr blei avbemannet i mai 2004, og omfanget av ulovleg ilandstiging auka.
Dyr på beite: -

Ytterøyane fyr

Kvalsteinane

Består av fleire større og mindre holmar og skjer i den ytre/midtre skjergarden. Dei viktigaste er: Værholmane, Store Kvalstein, Lille Kvalstein, Tindeskjeret, Guleskjeret og Kvannskjeret. Sau beitar på fleire av holmane. Av påvist hekkande artar kan nemnast grågås, ærfugl, tjeld, vipe, steinvendar, småspove, raudstilk, fiskemåse, gråmåse, svartbak, makrellterne, raudnebbterne, tjuvjo og teist.

År	1995	2000	2004	2005	2007	2008
Dato	14.6.	6.6.	21.6.	15.6.	4.6.	15.6.
Toppskarv		40-50	1	7	19 (2 par)	13
Storskarv		3				
Hegre			1			
Grågås	8 (4 par)	24 (5-10 par)	10	43 (3-5 par)	9 (4 par)	6 (1 par)
Ærfugl		120 (30 hoer, fl. m/ungar)	14	9 (7 hoer)	42 (6 hoer) 3-5 par	1 (1 par)
Tjeld	15 par	20 par	35	21	20 (10 par)	11 (6 par)
Vipe						1
Sandlo	1 par					
Fiskemåse		20 par	2	12	72 (5 par)	47 (1 par)
Svartbak	70 par	130 par	150	140 (10 par)	186 (70 par)	98 (20 par)
Gråmåse	350 par	350 par	40 (1 par)	111 (3 par)	82 (30 par)	86 (15 par)
Sildemåse	50 par		3	3	1	5 (1 par)
Terner	40-50 par*					
Teist		12		1	8 (4 par)	2 (2 par)
Kråke		1 par	1 par	1 par	4 (1 par)	2 (1 par)
Ramn		1 par		1	2 (1 par)	
Oter			1			

*mest makrellterne

Registrering 19.5.09, frå 08:30

Store Kvalsteinen: Toppskarv 1, svartbak 5-10. Guleskjeret - Lille Kvalsteinen: Svartbak 4 rugande, teist 1. Kvannskjeret: Ærfugl 3 hannar, svartbak 30, gråmåse 6, fiskemåse 5, teist 8. Værholmane: Grågås 15, ærfugl 5 (2 hoer), tjeld 10, svartbak 10-15 på reir, kråke 1.

Kvalsteinane samla:

	Observert:	Overslag, hekkande par:
Toppskarv	1	-
Grågås	15	?
Ærfugl	8 (2 hoer)	2
Tjeld	10	6
Fiskemåse	5	?
Gråmåse	6	?
Svartbak	55 (15 rugande)	20
Teist	9	6
Kråke	1	1

Kommentar: Denne tidlege teljinga blei primært gjennomført med tanke på ærfugl, og observasjonane av andre artar er mangelfulle. Området blei ikkje talt på ny i juni. Det kan tenkast at det låge talet på gråmåse og fiskemåse skuldast den tidlege teljinga, men dette er usannsynleg med tanke på at i alle fall gråmåsen på same tid var godt i gang med ruginga i andre undersøkte område på same tid. Normalt er gråmåsen i gang ikkje så lenge etter svartbaken.

Dyr på beite: -

Eikefjordholmane

Tre holmar inst i Eikefjorden aust for Florø. Grunt jordsmonn, men frodig grasvegetasjon. Vinteren 1999/2000 blei det rydda krattskog på Notaholmen. Av påvist hekkande artar kan nemnast ærfugl, siland, tjeld, raudstilk, strandsnipe, svartbak, fiskemåse, makrellterne og raudnebbterne.

År	1994	2000	2006
Dato	8.6.	8.6.	14.6.
Grågås		3 par	12 (3 par)
Kanadagås	2 par		
Ærfugl	1 par	12 hoer m/ungar (12 par)	
Siland	33	10 (1 par)	15
Tjeld	24	7 par	6 (3 par)
Vipe			1
Hettemåse		3	
Fiskemåse	160 par	275 par	120 (51 par)
Svartbak		10-12 par	13 (4-5 par)
Gråmåse	12		2 (1 par)
Makrellterne	50 par	30-40 par	48 (16 par)

Registrering 3.6.09, frå 11:00

Middagsholmen: Tjeld 1 reir, svartbak 1 med dunungar, fiskemåse 61 (25 rugande). Notaholmen: Grågås 8 (+ 1 kull), siland 4, tjeld 1, svartbak 4 (1 rugande), gråmåse 1, fiskemåse 30 (16 rugande).

Kvalvikholmen: Grågås 4 (2 par med 5 og 4 store ungar), stokkand 1, tjeld 1, svartbak 3, fiskemåse 25 (12 rugande).

Eikefjordholmane samla:

	Observert:	Overslag, hekkande par:
Grågås	12 (+ 3 kull)	3
Stokkand	1	?
Siland	4	1
Tjeld	3 (1 rugande)	2
Fiskemåse	116 (53 rugande)	55
Svartbak	8 (2 rugande)	3
Gråmåse	1	-

Kommentar: Middagsholmen har vore tilgrodd med furu og einer på den austlege delen, og dermed berre delvis eigna som hekkplass. Skogen blei felt i fjor vinter, men er ikkje rydda, likevel fann vi ein auke frå 19 rugande fiskemåsar ved siste teljing i 2006 til 25 i år. På den mye opnare Notaholmen hadde talet derimot gått ned frå 28 til 16 etter fjerning av lauvkrattet rundt fyrlykta. På Kvalvikholmen har det blitt beita med geiter inntil nyleg, der hadde talet på rugande fiskemåsar auka frå 4 til 12. Eikefjordholmane under eitt har ved desse to teljingane dei siste åra hatt ein god bestand av fiskemåse, med tanke på kor dårlege hekkeresultat det elles har vore langs kysten dei siste åra. Terner fann vi ikkje i år, men det er sannsynleg at den tidlege teljedatoen er medverkande til dette.

Dyr på beite: -

Timberøyholmane

To små holmar i Høydalsfjorden søraust for Florø, med lite jordsmonn, men der dette finst er det planta ut buskfuru for fleire år sidan. Viktig hekkeplass særleg for måsar. Av påvist hekkande artar kan nemnast ærfugl, tjeld, svartbak, fiskemåse, makrellterne og raudnebbterne.

År	1994	2000	2006
Dato	8.6.	8.6.	14.6.
Ærfugl		9 hoer m reir/kull (9 par)	1 hann
Siland		1 par	
Tjeld	2 par	3 par	1
Fiskemåse	15 par	10-12 par	25 (10 par)
Svartbak		3 par	2 (1 par)
Makrellterne	30 par		
Raudnebbterne			6 (1 par)
Steinkobbe		1	

Registrering 3.6.09, frå 12:05

	Observert:	Overslag, hekkande par:
Ærfugl	2 (1 par)	1
Siland	1	-
Tjeld	1	1
Svartbak	2 (1 rugande)	1
Fiskemåse	19 (13 rugande)	13
Makrellterne	2	-

Kommentar: Timberøyholmane blei rydda for lauvkratt og små furutre i vinter, med unntak for eit furuholt på den austlege holmen. På denne austlege holmen såg vi berre ein kvilande svartbak, mens alle reir var plasserte på holmen i vest. Ingen vesentlege endringar frå førre teljing, men vi var for tidleg ute til å kunne registrere hekking av ternar.

Dyr på beite: -

Karsskjeret

Eit lite skjer like nord for Svanøy, utan nemneverdig vegetasjon. Først og fremst av verdi for ternar, men elles er også fiskemåse og tjeld registrert.

År	1994	1995	2006	2007	2008
Dato	11.6.	5.5	14.6.	4.6.	15.6.
Ærfugl	3 (3 par)	5 hoer			
Siland					
Tjeld	1 par	1 par		2	
Krykkje					
Svartbak	1 par	1 par	2 (1 par)	2 (1 par)	2 (1 par)
Makrellterne		*		60 (5 par*)	75 (41 par)
Terne ubestemt			65 (16 par)		

*talt for tidleg (i eggleggingsperioden)

Registrering 16.6.09, frå 22:00

	Observert:	Overslag, hekkande par:
Svartbak	1 par	1

Kommentar: Det hekka ikkje ternar på Karsskjeret i år, berre det vanlege svartbak-paret (som også blei registrert ved sjekk 3.6.

Gulholmen

To holmar og nokre mindre skjer som ligg i den ytre skjergarden. Av påvist hekkande artar kan nemnast grågås, ærfugl, tjeld, steinvendar, sildemåse, gråmåse, svartbak, fiskemåse, makrellterne og raudnebbterne.

År	1995	2000	2005	2007	2008
Dato	13.6	6.6	15.6.	4.6.	15.6.
Toppskarv		10			
Grågås	6 par	26	4	15 (3-4 par)	4 (2 par)
Ærfugl	500	10 hoer, fl. m/ungar		8 (2 hoer) 2 par	
Siland	25				
Havørn			1 (ungfugl)		
Tjeld	4 par	3 par	4	3 (2 par)	5 (3 par)
Sandlo			2		
Fiskemåse			2	2 (1 par)	36
Svartbak	20-25 par	25 par	21 (4 par)	35 (12 par)	14 (5 par)
Gråmåse	50 par	100 par	25 (8 par)	50 (20 par)	25 (10 par)
Sildemåse		50-60 par	8 (6 par)	2 (1 par)	15 (5 par)
Kråke					2

Ikkje talt i 2009.

Trefotskjera

Ei mindre samling holmar i den midtre skjergarden, vest for Svanøy. Frodig strandeng. Av påvist hekkande artar kan nemnast ærfugl, siland, tjeld, steinvendar, raudstilk, fiskemåse, makrellterne, raudnebbterne og teist.

År	1994	2000	2005	2007	2008
Dato	12.6	7.6	15.6.	4.6.	15.6.
Ærfugl		6 (1 ho)			
Tjeld	4 par	1 par	6	5 (3 par)	5 (3 par)
Fiskemåse			4	1 (1 par)	1 (1 par)
Svartbak	5 par		5 (1 par)	4 (3 par)	2 (1 par)
Gråmåse	40 par		2	1 (1 par)	2 ungfuglar
Raudnebbterne	60 par				
Makrellterne	”ein del”				
Teist					3 (2 par)
Kråke			1	2 (1 par)	
Oter				1	1

Registrering 3.6.09, frå 14:00

	Observert:	Overslag, hekkande par:
Tjeld	3	3
Svartbak	3 (1 rugande)	2
Gråmåse	1	1
Kråke	2	-

Kommentar: Hekkebestanden av måsar er framleis sterkt redusert, men dette er eit lite område og dermed ikkje blant dei som blir rekolonisert først. Dyr på beite: -

Moldvær

Ei samling større og mindre øyar, holmar og skjer, del av eit større grunnvassområde i ytre og nordlege del av Askvoll. Viktig hekkeplass for fleire sjøfuglartar. Av påvist hekkande artar kan nemnast toppskarv, grågås, ærfugl, tjeld, steinvendar, fiskemåse, gråmåse, svartbak, raudnebbterne, tjuvjo og teist.

År	1995	2004	2005	2007	2008
Dato	13.6	28.6	17.6.	19.6.	12.6.
Toppskarv	300 par	250 (54 reir)	240 (165 reir)	210 (97 reir)	115 (85 reir)
Grågås	30 (6 par)	125	500	39 (2 par)	65 (3 par)
Ærfugl	100 hoer (fl. m/ungar)	11 (1 ho)	12 (7 hoer) 7 reir	13 (9 hoer/4 reir) 5-10 par	50 (16 ho/7 reir) 10-15 par
Siland			2	2 (1 par)	
Havørn		2		1 vaksen	
Tjeld	6 par	10	5	8 (4 par)	6 (4 par)
Steinvendar	1 par				2 (1 par)
Storspove					4
Fiskemåse		2 (1 par)	15	4 (4 reir)	9 (4 par)
Svartbak	50-60 par	90 (1 par)	162	147 (12 par)	98 (10 par)
Gråmåse	250 par	73	123 (3 reir)	147 (45 par)	126 (15 par)
Sildemåse			8	98 (30 par)	80 (36 reir)
Lomvi			2		1
Lunde		1	5		
Teist	25	30	30	14 (7 par)	28 (15 par)
Terne				380 (69 reir)	
Kråke				2 (1 par)	1 (1 par)
Oter	1	1			
Steinkobbe		6	6		40

Registrering 14.6.09, frå 09:45

Kvannskjeret: Toppskarv 7 (5 reir, alle med innhald), grågås 13, ærfugl 4 (3 hoer), tjeld 2, svartbak 15 (3 reirfunn), gråmåse 1 reir, teist 7. Ingvaldsøyna: Grågås 5, fiskemåse (1 reir), svartbak 16 (1 reirfunn), gråmåse 10 (3 reirfunn), sildemåse 80 (31 reir funne), raudnebbterne 30 (1 rugande?). Husøyna og holmar mot S: Toppskarv 1 (2 reir, 1 med innhald), ærfugl 7 (6 hoer), tjeld 4, svartbak 22 (3 reirfunn), gråmåse 10, raudnebbterne 60, teist 5. Storøyna: Toppskarv 119 (33 reir, 27 med innhald), grågås 48, ærfugl 1 ho (3 reirfunn), tjeld 5, steinvendar 7, gråmåse 120 (5 reirfunn), svartbak 72 (2 reirfunn), teist 7 sett samtidig, kråke 1. Klubben: Toppskarv 8 reir, 7 med innhald, grågås 13, ærfugl 3 reirfunn, svartbak 6 fl., gråmåse 39 (1 reirfunn), teist 1. Melskjeret: Toppskarv 7, grågås 45 på sjøen, svartbak 4, gråmåse 5, terne 1.

Moldvær samla:

	Observert:	Overslag, hekkande par:
Toppskarv	134 (48 reir, 40 med innhald)	50
Grågås	119	4
Ærfugl	12, av desse 10 hoer (6 reir)	10
Tjeld	11	6
Steinvendar	7	3
Fiskemåse	1 reirfunn	1
Svartbak	135 (9 reirfunn)	15
Gråmåse	184 (10 reirfunn)	25
Sildemåse	80 (31 reirfunn)	31
Raudnebbterne	90	1
Teist	20	12
Kråke	1	1

Kommentar: Ilandstiging på Kvannskjeret, Ingvaldsøy, Husøyna, Storøyna, Klubben og Melskjeret. Moldvær har saman med Ryggsteinen stått i ei særstilling når det gjeld talet på teist i fylket, med 20-30 observerte individ ved kvar teljing sidan 1995. I 2007 var talet berre det halve, men det blei eit kortvarig avvik som kan vere tilfeldig ut frå den teljemetodikken vi bruker. Talet på skarvereir går derimot utvilsamt tilbake, sjølv om vi til forskjell frå dei to siste åra ikkje fann noko "eggslakteri" i regi av kråka denne gangen. Ved teljetidspunktet låg produksjonssnittet i år på 2,0 egg pr. skarvereir, mot 1,7 i fjor da anslagsvis 20 reir blei tømt av kråke. Truleg er det dårlege næringstilhøve som er årsaka til at hekkebestanden av toppskarv er så liten i år.

Talet på hekkande ærfugl har på heile 2000-talet vore vesentleg mindre enn på 90-talet, dette gjeld for heile fylket. I Moldvær ser hekkebestanden ut til å liggje rundt 10 reir kvart år. Ærfuglteljingane 18. mai gav som resultat 47 ærfugl, av desse 12 hoer.

Ternene som hekka i 2007 var borte i fjor, men i år var ein flokk på rundt 90 individ på plass. Dei vurderte nok også tilhøva som dårlege, ettersom vi ikkje fann reir (berre ein tilsynelatande rugande fugl blei sett). Talet på hekkande måser er svært beskjedent, sjølv om tal individ i alle fall for gråmåsen er høgare enn på lenge – også ein indikasjon på dårlege næringstilhøve. Sildemåsen ser ikkje ut til å vurdere situasjonen like negativt, for dersom vi berre ser på tal reir er sildemåsen (med ein koloni på Ingvaldsøyna) den mest talrike. Eit relativt stort eggtap (7 tome reir) gjer at sildemåsen i år berre hadde 1,7 egg pr. reir i snitt, mot 2,3 i fjor.

Dyr på beite: -

Frå Moldvær

Ryggsteinen

Ei samling mindre øyar, holmar og skjer, både låge og eksponerte og høgare med frodig vegetasjon. Del av same store grunnområde som Moldvær. Viktig hekkeplass for fleire sjøfuglartar, og av Godø (1991) nemnt som den viktigaste myteplassen for grågås i Sogn og Fjordane. Av påvist hekkande artar kan nemnast toppskarv, grågås, ærfugl, tjeld, steinvendar, gråmåse, svartbak, raudnebbterne, tjuvjo, teist og lunde.

År	1984	2004	2005	2007	2008
Dato	17.6	28.6	17.6.	19.6.	12.6.
Toppskarv	350 (74 reir)	250 (70 reir)	190 (67 reir)	2 (3 reir)	2 (2 reir)
Grågås	260 (5 par)	140	490	180	160 (2 par)
Ærfugl	700 (50 hoer, fl. m/ungar)	5	18 (8 hoer/3 reir) 5 par	64 (4 hoer/3 reir) 5 par	11 hannar
Siland	180				
Tjeld	2 par	4	4	2 (2 par)	14 (2 par)
Steinvendar	1 par				
Fiskemåse		3	12 (1 reir)		
Svartbak	50 par	65	160	139 (10 par)	64 (10 par)
Gråmåse			48	50 (5 par)	18 (3 par)
Sildemåse		3		10 (2-3 par)	17
Tjuvjo	2 par		3		
Terne	20 par	100	60		
Lunde	12 (5 reir)	8-10	5	9 (4 par)	1
Teist	120	15	25	5 (3 par)	13 (7 par)
Kråke		2 (1 reir)	2 (1 reir)	2 (1 reir)	1
Steinkobbe		30	15	14	12
Havert			1		

Registrering 16.6.09, frå om lag 13:00

Indrøyna: Toppskarv 1, grågås 63, tjeld 3, svartbak 29 (11 reirfunn), gråmåse 10 (1 reirfunn). Husøyna og holmar mot V: Ærfugl 2 (eit par), havørn 1 vaksen, tjeld 2, svartbak 13 (3 reirfunn), tjuvjo 1. Ytrøyna: Toppskarv 1 reir utan innhald, grågås 100, svartbak 17 (6 reirfunn), fiskemåse 1, tjuvjo 1. Paradis: Terner 44, steinkobbe 7. Nord for reservatet sat 50 ærfugl på Skjerdingane.

Ryggsteinen samla:

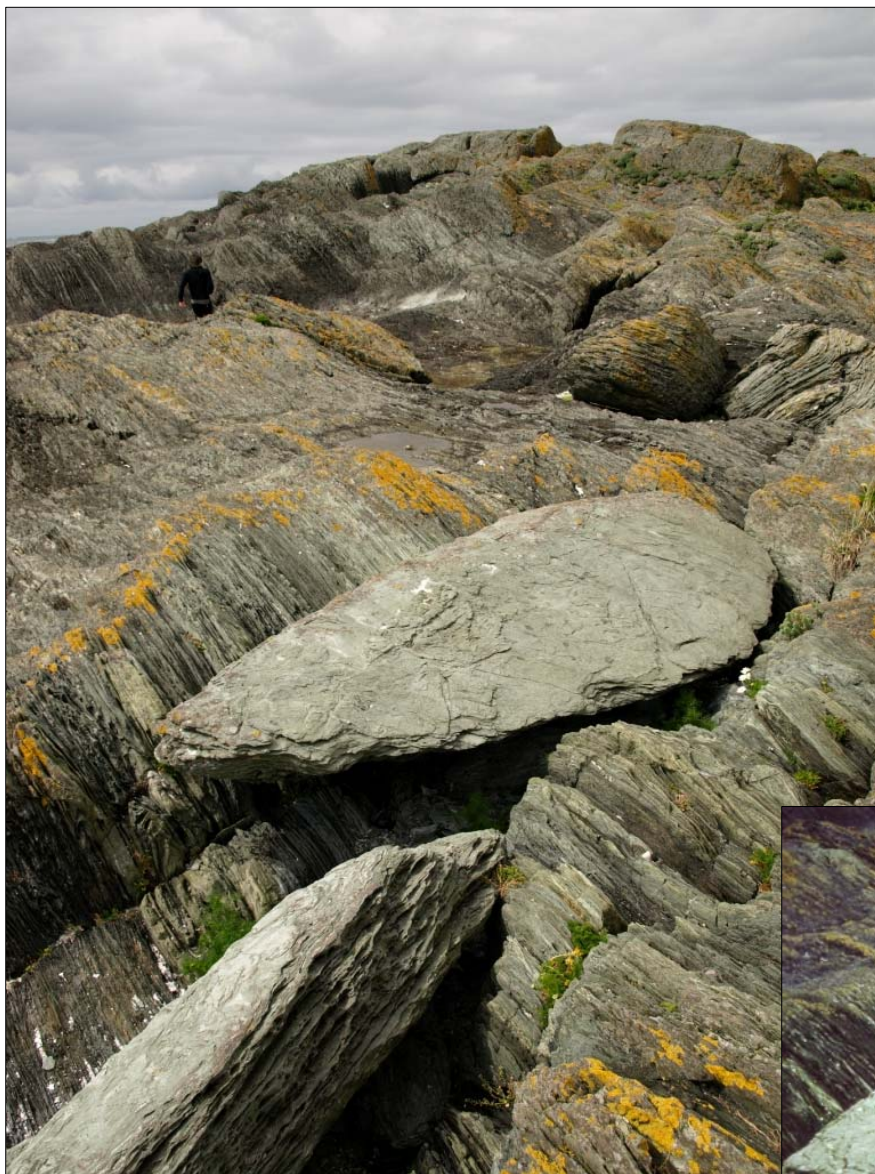
	Observert:	Overslag, hekkande par:
Toppskarv	1 (1 reir utan innhald)	1
Grågås	160	1
Ærfugl	2 (1 ho)	1
Havørn	1 vaksen	-
Tjeld	5	4
Fiskemåse	1	-
Svartbak	59 (20 reirfunn)	20
Gråmåse	10 (1 reirfunn)	3
Tjuvjo	2	?
Steinkobbe	7	

Kommentar: Ilandstiging på Indrøyna, Husøyna og Ytrøyna.

Fjoråret var ille, men resultatet i år enda verre: Berre eitt toppskarvreir (tomt), og for første gang ingen teistar registrert ved Ryggsteinen. Reservatet er no berre ein skugge av seg sjølv, og er i store trekk berre av verdi for eit middels tal svartbak. Det einaste lyspunktet i år var to tjuvjo, men det er tvilsamt om dei hekka når næringsgrunnlaget er så tynt.

Moldvær og Ryggsteinen har dei siste ti åra hatt omkring halvparten av alle observerte teistar i fylket. Midt på 80-talet blei det talt 120 teist ved Ryggsteinen, i tillegg til 65 ved Moldvær og 85 ved Håsteinen. I år var det berre ved Moldvær vi registrerte arten (20 individ).

Det har ved teljingane dei siste åra blitt sett eit relativt stabilt tal lundefugl ved Ryggsteinen. Vidar Seim registrerte i samband med ringmerking av toppskarv på 80- og 90-talet ein jamn hekkebestand på til saman 4-5 par lunde på Ytrøyna og Indrøyna, og truleg har denne halde seg stabil fram til nyleg. Ved ein kontroll i 2006 fann han 4 reir på Ytrøyna, men i fjor såg vi berre ein einsleg lunde på sjøen, i år ingen. Dyr på beite: Ikkje sett.

”Skarvehella” på Ytrøyna i Ryggsteinen NR har vore ein populær hekkeplass for toppskarven (pilene på biletet under viser plasseringa av fem reir). Dei tre siste åra har heile Ytrøyna vore tom for skarvereir.

Håsteinen

Den største av dei tre øygruppene i ytre nordre Askvoll, med om lag 50 øyer, holmar og skjer. Mye fjell i dagen og lite lausmasse, men stadvis frodig vegetasjon. Hekkeplass for mange artar av sjøfuglar, og eit viktig myte- og vinterområde for skarv og marine dykkender. Av hekkande artar kan nemnast toppskarv, grågås, gravand, ærfugl, tjeld, steinvendar, fiskemåse, gråmåse, svartbak, raudnebbterne, tjuvjo og teist.

År	1995	2004	2005	2006	2007	2008
Dato	13.6	28.6	17.6.		19.6.	12.6.
Lom						1
Toppskarv		160	25		51	97
Storskarv					2	
Grågås	80 (11 par)	105	115	16	4 (2 par)	43
Ærfugl		350	2	16 hannar	1 hann	
Siland		11	1	1		
Tjeld	10 par		11	4	7 (5 par)	8 (5 par)
Småspove						3
Steinvendar	2 par					
Raudstilk	1 par					
Fiskemåse		3	18	13	12 (6 par)	47 (12 par)
Svartbak	30 par	45	64	120 (35 par)	174 (30 par)	88 (5 par)
Gråmåse		35	15	34 (5-10 par)	29 (10 par)	29 (4 par)
Sildemåse		1	5	3	15 (2 par)	4
Raudnebbterne	120 par					
Terne		65			2	16 (5 par)
Tjuvjo	1 par	2	1			3
Alke	1					
Lomvi					10	
Lunde		6			5	
Teist	10					
Kråke		1				4
Steinkobbe		5	39	1		

Registrering 16.6.09, frå 18:30

Lambholmen (+ holmar): Grågås 5, tjeld 4, svartbak 5. Kvannskjeret: Fiskemåse 20, svartbak 3. Bolten: Grågås 3, svartbak 4. Kalvøyna og skjer mot S: Siland 1. Andersøyna – Hellersøyna – Gaulen: Grågås 10, tjeld 3, fiskemåse 5, svartbak 39, gråmåse 15, sildemåse 1, tjuvjo 1. Draget, ”hovudøya” og holmane rundt: Grågås 6, tjeld 8, fiskemåse 7, svartbak 8. Skarveskjera: Svartbak 1. Kubbeskjeret: Toppskarv 20, svartbak 1. Flatskjeret: Toppskarv 25, ærfugl 125 hannar, svartand 3. Håsteinen samla:

	Observert:	Overslag, hekkande par:
Toppskarv	45	-
Grågås	24	5
Ærfugl	125 hannar	-
Svartand	3	-
Siland	1	?
Tjeld	15	7
Fiskemåse	32	8
Svartbak	60	8
Gråmåse	15	4
Sildemåse	1	?
Tjuvjo	1	?

Kommentar: Området har vore temmeleg daudt med tanke på hekkande sjøfugl dei siste åra, og sjølv om fiskemåsen etablerte ein koloni i fjor som også var i aktivitet i år, ser det framleis ut til at den viktigaste funksjonen til Håsteinen er kvileplass og ikkje hekkeplass. Ein flokk ærfuglhannar var på plass ved Flatskjeret i sørvest, dette har vore ein god beiteplass i tareskogen tidlegare, men vi har ikkje sett ærfugl der under sommarteljingane sidan 2004 (under ærfuglteljing 18. mai blei det registrert 30 ærfugl og 1 teist). Tjuvjo både på Håsteinen og Ryggsteinen er elles eit uvanleg syn.

Dyr på beite: -

Smelvær

Omfattar fleire øyar, holmar og skjer i den midtre skjergarden. Fleire viktige hekkeplassar for sjøfugl, men etter ein markert nedgang i byrjinga av 1990-åra (dels på grunn av mink), har hekkebestandane i liten grad tatt seg opp igjen. Av påvist hekkande artar kan nemnast grågås, ærfugl, siland, tjeld, vipe, småspove, enkeltbekkasin, steinvendar, raudstilk, tjuvjo, fiskemåse, sildemåse, gråmåse, svartbak, makrellterne, raudnebbterne og teist.

År	1995	2000	2004	2005	2007	2008
Dato	13.6	6.6.	9.7	15.6.	6.6.	15.6.
Smålom					1	
Toppskarv	25	15	20	30		7
Grågås	32 (2 par)	12 par	80	60	24 (4-5 par)	165 (20 par)
Gravand				2		
Ærfugl	100 (fl. hoer m/ungar)	18 hoer m/ungar	90		1 (2-3 par)	
Siland	60				5 (2-3 par)	5 (1 par)
Tjeld	4 par	6 par			9 (6 par)	43 (30 par)
Småspove		1 par				
Sandlo					1	
Raudstilk		1 par				
Steinvendar						4
Fiskemåse		5-6 par	2		27 (10 par)	36 (14 par)
Svartbak	20 par	20 par	20	30	89 (20 par)	50 (8 par)
Gråmåse	30 par			2 par	1	17 (2 par)
Sildemåse				6		1
Tjuvjo			1			
Terne			25		2	1
Teist	3					1 (1 par)
Kråke				1	1 (1 par)	
Oter				4		
Steinkobbe				3	1	

Ikkje talt i 2009.

Kuøyna

To øyar og nokre mindre holmar og skjer i den midtre skjergarden NV for Atløy. Myr og lynghei. Av påvist hekkande artar kan nemnast ærfugl, tjeld, steinvendar, vipe, enkeltbekkasin, raudstilk, fiskemåse, gråmåse, sildemåse og svartbak.

År	1995	2004	2005	2007	2008
Dato	12.6	9.7.	16.6.	5.6.	14.6.
Grågås			8		
Ærfugl			11 (6 hoer)	2 hannar	
Siland				1 (1 par)	
Tjeld			6	1 (1 par)	
Storspove			5		
Fiskemåse			2	4 (1 par)	1
Svartbak	8-10 par	3	23 (4 par)	7 (3 par)	10 (1 par)
Gråmåse	15 par		3	1	1
Terne					1
Kråke			1		

Registrering 14.6.09, frå 14:15

Ytre Kuøyna: Ærfugl 5 (1 ho), småspove 1, svartbak 5, kråke 2. Lambholmen: Grågås 3, svartbak 4.

Kuøyna samla:

	Observert:	Overslag, hekkande par:
Grågås	3	-
Ærfugl	5 (1 ho)	1
Småspove	1	1
Svartbak	9	1
Kråke	1	-

Kommentar: Etter 2004 har det ikkje vore nemneverdig hekking i dette reservatet, og det er ikkje teikn til betring i år. Reservatet er tilsynelatande i bra tilstand med tanke på vegetasjonen, men andre faktorar gjer det tydelegvis lite attraktivt.

Dyr på beite: -

Senholmen

Holmen med fleire mindre skjer ligg i den midtre skjergarden mellom Atløy og Bulandet. Rik, fuglegjødsla flora. Av påvist hekkande artar kan nemnast toppskarv, grågås, ærfugl, tjeld, steinvendar, fiskemåse, gråmåse, svartbak og teist.

År	1995	2000	2004	2005	2007	2008
Dato	12.6	7.6.	9.7.	16.6.	5.6.	14.6.
Toppskarv		40-50	180 (7 reir)	35-40 (19 reir)	21 (17 reir)	12 (25 reir)
Grågås	2 par	15			1	
Ærfugl		30 (mest hannar)				
Tjeld	2 par		2 par	4	2 (1 par)	2 (1 par)
Fiskemåse					5 (2 par)	1
Svartbak	20 par	30 par	70	30 (9 par)	46 (20 par)	22
Gråmåse	45 par	80-100 par	100	60 (3 par)	120 (50 par)	18
Teist	2-3		8	11	11 (6 par)	9 (5 par)
Kråke					1	1
Steinkobbe				23	1	15

Registrering 16.6.09, frå 17:30

	Observert:	Overslag, hekkande par:
Toppskarv	25 (20 reir, alle med innhald)	20
Grågås	10	-
Ærfugl	1 hann	-
Tjeld	3	2
Fiskemåse	1	-
Svartbak	11 (2 reirfunn)	2
Gråmåse	40 (2 rugande, 5 reirfunn)	6
Sildemåse	4 (1 reirfunn)	1
Teist	3	2
Gjøk	1	-
Steinkobbe	45	

Kommentar: Ilandstiging på sjølve Senholmen.

Etter ein svært dårleg sesong for måsane i fjor, utan reirfunn, hekka nokre par igjen i år. Hekkebestanden av toppskarv er litt ned i høve til i fjor, men ikkje så mye som mange andre stader i fylket. Teisten såg vi merkbart færre av enn i fjor, her som i fleire andre område.

Dyr på beite: -

Skardholmen

Ligg i den midtre skjergarden, aust for Værlandet. Frodig, fuglegjødsla vegetasjon, grasdominert i vest og lyngdominert i aust. Av påvist hekkande artar kan nemnast toppskarv, ærfugl, tjeld, gråmåse og svartbak.

År	1995	2004	2005	2007	2008
Dato	11.6	9.7.	16.6.	5.6.	14.6.
Toppskarv	7 reir	45	19 (11 par)	64 (10-15 par)	27 (15 reir)
Grågås			3		
Ærfugl	10-12 hoer (med ungar)				
Tjeld	1 par	1 par	3	1 (1 par)	8 (4 par)
Fiskemåse		1			8 (2 par)
Svartbak	25 par	10	21 (3 par)	12 (5 par)	25 (5 par)
Gråmåse	200 par	25	78 (20 par)	170 (70 par)	73 (20 par)
Terne				10-15	
Tjuvjo	1 par				
Teist			2-3		3 (2 par)
Kråke				2 (1 par)	2 (1 par)
Steinkobbe		7	2		15

Registrering 16.6.09, frå 15:45

	Observert:	Overslag, hekkande par:
Toppskarv	35 (15 reir sett)	15
Tjeld	1	1
Fiskemåse	2	1
Svartbak	18 (3 rugande)	5
Gråmåse	80	15
Teist	1	1

Kommentar: Toppskarven hekker i sprekker i loddrett bergvegg og kan ikkje teljast frå land, men det var rolig ver og gode tilhøve for å telje reir frå båt. Talet på reir er på eit høgt nivå, her som på Senholmen, i sterk kontrast til tilhøva berre litt lenger nord på Ryggsteinen og Moldvær.

Måsane har også her hatt ein svært dårleg sesong, sjølv om berre få andre lokalitetar i fylket samlar fleire gråmåsar enn denne relativt lille øya. Dyr på beite: Ikkje sett.

Kvitingane

Ei samling på om lag 30 øyar, holmar og skjer i den midtre skjergarden, midt i Vilnesfjorden aust for Værlandet. Grunt jordsmonn, med vegetasjon dominert av lynghei og strandeng. Av påvist hekkande artar kan nemnast grågås, ærfugl, stokkand, siland, tjeld, vipe, steinvendar, tjuvjo, fiskemåse, gråmåse, svartbak, makrellterne og raudnebbterne.

År	1995	2004	2005	2007	2008
Dato	11.6	8.7.	16.6.	5.6.	14.6.
Toppskarv		25	22	2	62
Storskarv				1	
Hegre			1		
Grågås			2	4 (2 par)	22 (2 par)
Gravand			1	1 (1 par)	
Ærfugl			2 hoer	5 (1 ho) 2 par	
Tjeld	4-5 par		14	14 (8 par)	13 (8 par)
Fiskemåse			4 (1 par)	2 (1 par)	3 (1 par)
Svartbak	2-3 par	30	52 (2 par)	70 (20 par)	28 (6 par)
Gråmåse		16-20	5	1	4
Terne			8	47 (10 par)*	8
Tjuvjo		1			
Kråke					2
Ramn			2		
Steinkobbe		5	18	14	18

*makrellterne

Registrering 16.6.09, frå 16:10

Geitekvitingen: Svartbak 1, tjuvjo 1, kråke 1. Holmar V for Geitekvitingen: Svartbak 6, steinkobbe 11. Hansholmen: Svartbak 1. Jørnkvingen: Tjeld 1, svartbak 5, kråke 1. Leirkvitingen: Svartbak 7, gråmåse 1, kråke 1, steinkobbe 1. Vardholmen og holmar mot N: Svartbak 2. Søre Hjelparen: Svartbak 4. Nordre Hjelparen og holme i sør: Toppskarv 48, tjeld 2, fiskemåse 2, svartbak 2 (1 rugande). Kobbvikskjeret: Tjeld 3, fiskemåse 3, svartbak 1.

Kvitingane samla:

	Observert:	Overslag, hekkande par:
Toppskarv	48	-
Tjeld	6	3
Fiskemåse	5	2
Svartbak	29 (1 rugande)	4
Gråmåse	1	-
Tjuvjo	1	?
Kråke	3	-
Steinkobbe	12	

Kommentar: Området hadde etter sigande store problem med mink på 90-talet, og bestandane har vore små også seinare pga. næringssvikten frå 2004 av. Lyngen på Leirkvitingen begynner dessutan å bli i grovaste laget, og den einaste fuglen vi såg sitte på bakken vare ei kråke.

Dyr på beite: Ikkje sett.

Raudøy

Ligg i midtre/indre skjergard, og består av den store Raudøya (419 dekar) i vest, den mindre Kjeøya i aust, og fleire mindre holmar og skjer mellom desse. Raudøya er flatlendt, dominert av myr og røsslyng, heva noko over ein skjerm av tre rundt strandsona. Tradisjonell og viktig hekkeplass for sildemåse og gråmåse. Av andre påvist hekkande artar kan nemnast grågås, ærfugl, siland, tjeld, vipe, småspove, steinvendar, fiskemåse, svartbak og teist.

År	1995	2000	2004	2005	2007	2008
Dato	11.6	7.6.	8.7.	16.6.	4.6.	14.6.
Toppskarv		5				
Grågås	12	9 par				
Kanadagås		1 par		18	5	16 (1 par)
Gravand		1		1 par		
Ærfugl	15	15 hoer (fl. m/ungar)				1 ho
Siland		8 par	1 par	3		
Tjeld	4 par	6 par		2	2 (2 par)	3 (2 par)
Storspove		1 par				
Fiskemåse				3 (1 par)		2 (5 par)
Svartbak	50-60 par	100 par	7 par	50 (20 par)	70 (30 par)	25 (4 par)
Gråmåse	350 par	200 par	220	200 (70 par)	300 (100 par)	80 (20 par)
Sildemåse	150 par	350 par	70	200 (70 par)	350 (150 par)	90 (25 par)
Terne				2*		
Tjuvjo	1 par					
Teist			1			
Kråke				1	2	1

*makrellterne

Registreringar:

	19.5. (11:50)	16.6. (16:55)	Overslag, hekkande par:
Grågås	10		1
Gravand	1 hann		1
Tjeld	4+		2
Havørn	1 ungfugl		-
Kongeørn	1 ungfugl		-
Svartbak	10 (3 rugande)		5
Gråmåse	200	230	40
Sildemåse	300	270	50
Ramn	1		-
Kråke	1		-

Kommentar: Ilandstigning på Raudøya både i mai og juni. Undersøkinga i mai vurderte tilstanden til lyngheia, og registrering av fuglelivet blei ikkje tilstrekkeleg fokusert. I juni blei berre talet på hekkande gråmåse og sildemåse registrert ved to fotoseriar horisonten rundt. Dei gav som resultat hv. 440 og 454 fuglar, med berre ei lita overvekt av sildemåse. Tilsvarande fotoserie i 2007 viste 473 måsar, og 115 i fjor. Det reelle talet på sildemåse og gråmåse blei da vurdert til hv. 650 og 170, og om lag 500 i år.

Tilsynelatande ein klart betre situasjon på Raudøy i år enn i fjor, nesten på høgde med sesongen 2007. Men samtidig ser vi ein generell tendens til at særleg individtalet av gråmåse er høgare i år enn i fjor, utan at talet på hekkande par er tilsvarande høgare. Vi fann da heller ikkje meir enn ein handfull reir i juni, men det blei ikkje gjort systematisk søk. Truleg var talet på hekkande måsar berre litt høgare enn i fjor, men overslaget ovanfor er svært usikkert.

Dyr på beite: -

Krokholmen

Holme i indre skjergard sør for Atløy, med rik, fuglegjødsla vegetasjon. Tradisjonell hekkeplass for måsefuglar. Av påvist hekkande artar kan nemnast ærfugl, tjeld, steinvendar, raudstilk, fiskemåse, gråmåse, svartbak, makrellterne, raudnebbterne og teist.

År	1995	2000	2004	2005	2007	2008
Dato	5. og 11.6	7.6.	8.7.	16.6.	4.6.	14.6.
Toppskarv				1		
Grågås		3 par				
Kanadagås	11 (2 par)	4 (1 par)		2	8 (3 par?)	
Ærfugl	25 (10 hoer m/ungar)	16 hoer, fl. m/ungar		4 (3 hoer)	48 (32 hoer) 10-15 par	5 hoer (3 par)
Siland				5		
Tjeld	1 par	5 par		2	3 (2 par)	2 (1 par)
Hettemåse	11 par					
Fiskemåse	50-60 par	100 par		10	19 (8 par)	31 (10 par)
Svartbak	4-5 par	30 par	15	7	11 (4 par)	13 (5 par)
Gråmåse		30 par		2		
Kråke		1 par		2	1	

Registreringar:

	18.5. (11:30)	14.6. (16:12)	Overslag, hekkande par:
Toppskarv	1	11	-
Kanadagås	1	1 (1 reir, forlatt)	1
Ærfugl	3 (1 ho)	13 hoer (2 reirfunn)	3
Siland		3 (1 rugande)	1
Tjeld	4	4 (2 reirfunn)	2
Steinvendar		2 (1 par)	1
Svartbak	8	9 (4 rug./kull, 7 reirfunn, alle klekt)	7
Fiskemåse	20	31 (11 rugande, 29 reirfunn)	29
Terner		10 (1 reirfunn)	1

Kommentar: Ilandstiging i juni. Reservatet har særleg vore viktig for fiskemåse, og hekking kom i gang igjen i 2007 – med ei vidare positiv utvikling i fjor og ei tredobling i år. Eit spesielt trekk ved Krokholmen i år er at talet på registrerte individ av både fiskemåse og svartbak ikkje er nemneverdig større enn talet på reir.

Eitt av dei beste områda for ærfugl i fylket i 2007, med 8 kull på mellom 1 og 9 ungar, men i år som i fjor såg det ikkje ut som hekkinga hadde vore vellukka. I eit dårleg år for stormåsane er det nok stor predasjon på ærfuglungar.

Dyr på beite: -

Prestøy

Reservatet dekker vestre delen av Prestøya og nokre mindre holmar, og ligg i indre skjergard like ved fastlandet. Tradisjonell hekkelokalitet for måsar (på ei myr inne på øya). Av påvist hekkande artar er kan nemnast tjeld, vipe, småspove, raudstilk, fiskemåse, gråmåse, sildemåse og svartbak.

År	1995	2000	2004	2005	2008
Dato	5. og 13.6	7.6.	8.7.	16.6.	14.6.
Ærfugl		8 hoer (fl. m/ungar)			
Tjeld		4 par			3 (2 par)
Storspove		1 par			
Enkeltbekkasin		2-3 par			
Hettemåse		6		4	
Fiskemåse		5 par			3 (1 par)
Svartbak	10-15 par	3 par	1	1	

Registreringar:

	18.5. (10:30)	14.6. (15:35)	Overslag, hekkande par:
Hegre		1 ungfugl	-
Grågås	2 (1 varslende par)	-	1
Tjeld		1	1
Fiskemåse	2 (1 par)	2	1
Svartbak		2	1
Gråmåse		2	-
Sildemåse		2	-
Kråke		1	1

Kommentar: Ilandstiging 18.5. Prestøy hadde i 1983/84 om lag 400 par fiskemåse, 200 par sildemåse, 100 par gråmåse og 50 par svartbak, og var ein av dei viktigaste hekkelokalitetane for måsar i Sogn og Fjordane. Granplanting på 70-talet utvikla seg og øydela tilhøva for sjøfuglane, saman med attgroing av lauvskog. Skogfelling blei sett i gang i 2007, og fullført påfølgande vinter, men rydding står framleis igjen. I juni blei eit svartbakpar sett på Prestøy, mens fiskemåse og tjeld ser ut til å hekke på Lauvholmen.

Dyr på beite: -

Flatøy

Like sør for Prestøy, i overgangen mellom Dalsfjorden og Granesundet. Flatlendt øy, opphavleg med myr og røsslynghei. Av påvist hekkande artar er kan nemnast grågås, ærfugl, stokkand, siland, tjeld, vipe, enkeltbekkasin, steinvendar, småspove, storspove, strandsnipe, raudstilk, myrsnipe, tjuvjo, fiskemåse, gråmåse, svartbak og makrellterne.

År	1995	2000	2004	2005	2007	2008
Dato	5. og 13.6	7.6.	8.7.	16.6.	4.6.	14.6.
Hegre		2			1	
Kanadagås	1 par	1 par				
Grågås		45				
Ærfugl		13 hoer, fl. m/ungar				
Siland		2 par		2		
Tjeld	2 par	3 par				
Raudstilk					2 (1 par)	
Strandsnipe						1 (1 par)
Fiskemåse	15 par		1			1 (1 par)
Svartbak	3 par		1	1	3 (1 par)	2 (1 par)
Kråke		1 par			1	

Registreringar:

	18.5. (11:10)	14.6. (15:50)	Overslag, hekkande par:
Stokkand	1	-	-
Siland	2 (1 par)	-	-
Tjeld	1	1 (rugande)	1
Strandsnipe	1	-	-
Storspove	2	1 (rugande?)	1
Svartbak	1 (rugande)	1	1
Fiskemåse	1	1 (rugande)	1

Kommentar: Ilandstiging 18.5. Tilgroing med bartre innplanta på 70-talet reduserte gradvis verdien av øya som hekkeplass for sjøfugl. Den sørlege halvdel av øya blei snaua for tre og lyngen brent vinteren 2007, og skogen på den nordlege delen felt i fjor vinter. Like etter ryddinga blei det registrert hekking av måsar her igjen for første gang sidan 1995, men omfattande nyetablering har det ikkje blitt enno. Svartbaken sin reirplass 18. mai var i bruk også 14. juni, men reirinnhaldet blei ikkje sjekka.

Dyr på beite: Ikkje sett.

Kvannholmen

Ein liten holme tett oppunder land i Granesundet, av spesiell verdi for fiskemåse og terner. Av påvist hekkande artar er kan nemnast tjeld, fiskemåse, raudnebbterne og makrellterne.

År	1995	2000	2005	2007	2008
Dato	5.6.	7.6.	16.6.	4.6.	14.6.
Hegre		1			
Kanadagås	2 par				
Ærfugl			9 hoer		
Tjeld		1 par			
Fiskemåse	2 par		15 (4 par)	21 (10 par)	14 (6 par)
Svartbak	1 par	1 par		2 (1 par)	
Terne	10 par*			7 (2-3 par)*	

*makrellterne

Registrering 14.6.09, frå 15:05

	Observert:	Overslag, hekkande par:
Ærfugl	5 reirfunn	5
Tjeld	1	-
Svartbak	1 rugande	1
Fiskemåse	70 (12 rugande, 37 reirfunn)	37
Raudnebbterne	10 (3 reirfunn)	3

Kommentar: Ilandstiging. Den lille Kvannholmen har dei siste åra hatt ein av dei største fiskemåsekoloniane langs kysten av Sogn og Fjordane, noko som mest av alt viser kor langt nede fiskemåsebestanden i fylket har vore. Fem reirfunn av ærfugl er også svært spesielt på fylkesnivå. Ein liten ternekoloni etablerte seg i 2007, var borte i fjor, men tilbake i år.

Dyr på beite: Ikkje sett.

Bunesholmen

To større og fem mindre holmar i ope farvatn i den midtre skjergarden SØ for Værlandet. Snautt, men sjølve Bunesholmen har frodig vegetasjon mellom devonske svaberg. Av påvist hekkande artar er kan nemnast grågås, ærfugl, siland, tjeld, steinvendar, tjuvjo, gråmåse og svartbak.

År	1995	2005	2007	2008
Dato	11.6.	16.6.	5.6.	14.6.
Toppskarv			5	
Grågås	18 (1 par)			
Svartand			1 hann	
Havørn		1		
Tjeld	3 par	3	2 (1 par)	2 (1 par)
Fiskemåse		30	22 (10 par)	9 (4 par)
Svartbak	10-12 par	2	12 (4-5 par)	8 (2 par)
Gråmåse		8	2 (1 par)	8 (2 par)
Sildemåse				3
Terne		70		
Kråke			1 (1 par)	

Registrering 16.6.09, frå 15:20

	Observert:	Overslag, hekkande par:
Fiskemåse	2	-
Svartbak	4 (1 rugande)	2
Steinkobbe	9	

Kommentar: Vidare tilbakegang etter ei lovande utvikling i 2007, og eit svært labert resultat. Myrbærskjera i søraust er nok meir forlokkande i dårlege tider, da berre dei beste hekkeområda fyllast opp. Dyr på beite: Ikkje sett.

Myrbærskjera

Ei samling holmar og skjer i ope farvatn i den midtre skjergarden, i Buefjorden vest for Lutelandet. Trass i fjell i dagen og grunnlendt jordsmonn, er det ein frodig blomsterprakt i reservatet. Av påvist hekkande artar er kan nemnast ærfugl, tjeld, steinvendar, tjuvjo, fiskemåse, gråmåse, svartbak, raudnebbterne, makrellterne og teist.

År	1995	2004	2005	2007	2008
Dato	11.6.	8.7	16.6.	5.6.	14.6.
Grågås	11			2 (1 par)	2 (1 par)
Ærfugl	10 (fleire hoer m/ungar)		1 par		1 (1 par)
Tjeld	2 par		3	4 (3 par)	4 (3 par)
Fiskemåse			10		3 (2 par)
Svartbak	40 par	14	25 (9 par)	54 (24 par)	62 (24 par)
Gråmåse	220 par	10	29 (11 par)	122 (70 par)	102 (35 par)
Sildemåse			2		2 (1 par)
Terne			75	10 (3-5 par)	1 (1 par?)
Tjuvjo	1 par				
Steinkobbe			2	1	1

Registrering 16.6.09, frå 15:00

Holmar i SV: Grågas 7, tjeld 3, fiskemåse 5 (ein jaga svartbak), svartbak 20 (4 rugande), gråmåse 18 (1 rugande), sildemåse 5, havert 1. Holmar i NØ: Toppskarv 1, grågås 5, svartbak 17 (10 rugande), gråmåse 29 (5 rugande).

Myrbærskjera samla:

Observert:

Overslag, hekkande par:

Toppskarv	1	-
Grågås	7	2
Tjeld	3	2
Fiskemåse	5 (1 jaga svartbak)	2
Svartbak	37 (14 rugande)	15
Gråmåse	47 (6 rugande)	10
Sildemåse	5	2
Havert	1	

Kommentar: Ein tradisjonelt viktig hekkeplass for måsar, som i fjor såg ut til å klare tilbakegangen betre enn mange andre hekkeplassar. Her som elles i fylket er det særleg gråmåsen som går tilbake.

Marksjiktet er både frodig og svært tett, og dette kan gjere deler av holmane mindre eigna som hekkeplass for sjøfugl. Vi veit likevel ikkje om vegetasjonen har endra seg vesentleg dei siste åra, da den også tidlegare er omtalt som "frodig og artsrik" (Godø 1991).

Dyr på beite: -

Sakrisøy

Ei større øy og eit tjuetals holmar og skjer i den indre skjergarden, ved innløpet til Åfjorden i Hyllestad. Det meste er lynghei og fattigmyr, men den vestlege delen av hovudøya (Hatløy) er gamal beitemark, etter kvart gjenvakse med einer, bjørk og rogn. Eit plantefelt på Luten heilt i aust skriv seg nok frå tida før gardsbruket vest på øya blei fråflytt på 50-talet. Av registrert hekkande artar kan nemnast grågås, tjeld, steinvendar, svartbak, gråmåse, sildemåse, fiskemåse, makrellterne, raudnebbterne og tjuvjo. Området er også av stor verdi som rasteplass og vinterområde, og er verna som våtmarksreservat.

År	1995	2005	2007	2008
Dato	11.6.	16.6.	5.6.	14.6.
Toppskarv		12	8	19
Hegre				1
Grågås	18 (6 par)	15		11 (2 par)
Kanadagås		7	7 (2-3 par)	
Ærfugl	45 (fleire m/ungar)	8 (2 hoer)	13 (7 hoer) 6 par	5 ho (to kull) 3 par
Siland			2 (1 par)	3 (1 par)
Tjeld	5 par	13	12 (5 par)	14 (6 par)
Storspove	2 par	1		
Steinvendar		1		
Fiskemåse	80 par	7 (6 par)	9 (4 par)	9 (1 par)
Svartbak	30 par	12 (5 par)	27 (10 par)	29 (5 par)
Gråmåse		7 (6 par)	9 (3 par)	1
Terne	75 par*		2	
Teist		2		2 (1 par)
Kråke		1	2	
Oter			1	3
Steinkobbe		2		

*makrellterne

Registrering 14.6.09, frå 17:55

	Observert:	Overslag, hekkande par:
Toppskarv	6	-
Grågås	15	2
Siland	2 (1 par)	1
Havørn	1 ungfugl	-
Tjeld	1	1
Fiskemåse	9 (1 rugande)	2
Svartbak	19 (6 rugande)	8
Terne	9	-
Teist	5	3
Oter	3	

Kommentar: Hekkebestandane i området har ikkje auka sidan teljinga i 2005, og ligg framleis på eit lågt nivå. 105 ternar (truleg mest raudnebbterne) plukka næring i ei stripe like nord for reservatgrensa. Hovudøya er såpass stor at det er lett å oversjå hekkande fuglar der, men ut frå den generelle aktiviteten å døme skjer så godt som all hekking på holmane mot vest og sør.

Det er eit langt stykke igjen til dei observerte hekkebestandane i 1983/84, med 220 reir av fiskemåse, 80 av gråmåse, 40 av sildemåse, 20 av svartbak og på det meste 345 ternereir. Hovudøya i aust har vore i ferd med å gro noko til med lauvskog og grov lyng, og hogst blei gjennomført vintaren 2007. Rydding etter hogsten er enno ikkje gjennomført.

Dyr på beite: Sau på hovudøya.

Ønaholmane

To større holmar og nokre mindre skjer i Åfjorden i Hyllestad. Holmane er i stor grad dekte av lyng, med nokre mindre lauvtre. Av registrert hekkande artar kan nemnast ærfugl, tjeld, steinvendar, raudstilk, svartbak, fiskemåse, makrellterne, raudnebbterne og teist.

År	1984	2006	2007	2008
Dato	13.6.	12.6.	5.6.	14.6.
Grågås				6 (3 par)
Ærfugl	6 ho m/ungar 6 par	7 (5 hoer)	10 (3 hoer) 3 par	11 hoer/3 kull 5 par
Siland	7	3 (2 hoer)		4 (1 par)
Tjeld	4 par	6	6 (3 par)	3 (2 par)
Steinvendar	1 par			
Raudstilk	2 par			
Strandsnipe		1		
Fiskemåse	45 par	58 (5 par)	33 (8 par)	17 (5 par)
Svartbak		7 (4 par)	6 (2 par)	5 (2 par)
Gråmåse		9 (3 par)		
Terne	200 par*			
Teist	8			
Kråke			2 (1 par)	1 par
Ramn		1		

*75% makrellterne

Registrering 14.6.09, frå 19:10

	Observert:	Overslag, hekkande par:
Hegre	1	-
Ærfugl	7 (5 hoer (+ 1 kull))	2
Tjeld	5	3
Fiskemåse	3 (2 rugande)	2
Svartbak	10	3
Gråmåse	1	-

Kommentar: Ingen store endringar, men færre fiskemåsar enn i fjor. Øyene er i ferd med å gro igjen med spreidde gran og rogn, og særleg den nordlege treng skjøtsel. Eit granholt blei felt i fjor vinter, men på grunn av mye dårleg ver i den tilgjengelege delen av året er resten av arbeidet ikkje gjort ferdig.

Dyr på beite: -

Ramsholmen

To større holmar og to mindre, som etter kvart har blitt tilvaksne med rogn, gran og buskfuru. Av påvist hekkande artar kan nemnast ærfugl, tjeld, strandsnipe, tjuvjo, fiskemåse, gråmåse og svartbak.

År	1995	2005	2006	2007
Dato	10.6.	16.6.	12.6.	5.6.
Grågås	+			
Siland		2		
Tjeld		1	2	
Fiskemåse	15 par	3		
Svartbak	12 par	3	3	
Gråmåse		1		
Terne		1	2	
Kråke				1
Ramn			1	

Registrering 18.5.09, frå 12:35

Observerert:
Kråke 1 reir

Overslag, hekkande par:
1

Kommentar: Ilandstiging. Lille Ramsholmen er gjengrodd med stor rogn og gran, og store delar av Årsholmen med utplanta bergfuru (ein god del av dette blåste overende tidleg på 90-talet, og ein hegrekoloni forsvann). Lokaliteten er for tida av liten verdi for sjøfugl, og vil heller ikkje bli det før skogen er fjerna. I vinter blei mye av skogen på Årsholmen felt, men det vil ta tid å bygge opp hekkebestandar i dette reservatet
Dyr på beite: -

Frå synfaring på Årsholmen i mai. Ei tett og livlaus planting av bergfuru er påbegynt fjerna. Som nokre andre sjøfugl-reservat med plantefelt som har fått vekse seg til, er denne delen av Ramsholmane sjøfuglreservat utan verdi for fuglelivet.

Gåsvær

Stort reservat nordvest i Solund kommune, med fleire øyar, holmar og skjer. Busetnad på sjølve Gåsværet, som ikkje er freda. Rik, fuglegjødsla vegetasjon dei fleste stader. Av påvist hekkande artar er kan nemnast toppskarv, grågås, ærfugl, siland, tjeld, steinvendar, småspove, raudstilk, tjuvjo, fiskemåse, sildemåse, gråmåse, svartbak, raudnebbterne, makrellterne og teist.

År	1995	2005	2006	2007	2008
Dato	10.6	22.6	13.6.	20.6.	12.6.
Havsule		3			
Havhest		1	3		
Toppskarv	85 reir	65 (26 reir)	80 (36 reir)	193 (68r) 70 par	106 (78r) 85 par
Grågås	40 (6 par)	57 (2 par)		74 (5 par)	106 (5 par)
Kvitkinngås					2
Stokkand					1 hann
Ærfugl	450 (200 hoer m/ungar)	600	170 (24 hoer) 2 reir	119 (11 hoer, 9 kull/r.) 10 par	60 (9 hoer, 4 reir) 8 par
Svartand			25		
Havørn			2 par (vaksne)		
Tjeld	13 par	14	16 (6 reir)	29 (12 par)	12 (6 par)
Raudstilk	2 par				
Krykkje			3 ungfuglar		
Fiskemåse		26 (3 reir)			59 (5 par)
Svartbak	300 par	200 (35 reir)	525 (47 reir)	221 (40 par)	163 (20 par)
Gråmåse	500 par	65 (12 reir)	380 (31 reir)	262 (60 par)	311 (120 par)
Sildemåse	120 par	10 (1 reir)	15	174 (25 par)	65 (20 par)
Terne	225 par*	110	7	1	3
Tjuvjo					1
Lunde		2			
Teist	20	13	17	5 (3 par)	6 (3 par)
Kråke		3	1		3 (1 par)
Oter			1		
Havert		1	1		
Steinkobbe				7	2
Nise					3

*raudnebbterne

Registrering 16.6.09, frå 07:35

Litleværet og holmar rundt: Toppskarv 65, grågås 7, tjeld 5, svartbak 19, gråmåse 10, raudnebbterne 334 (29 reirfunn).

Skjerdingen og holmar: Toppskarv 8 (2 reir, med innhald), ærfugl 113 (3 hoer, 1 reirfunn), tjeld 5, svartbak 8 (1 reirfunn), gråmåse 4, terne 2 (aggressive).

Steinane: Toppskarv 27 (Kråkesteinen 5 reir, 4 med innhald, Lægdesteinen 14 reir, 12 med innhald), grågås 49, ærfugl 185 (5 hoer, 4 reirfunn), svartand 60, tjeld 9 (1 rugande), fiskemåse 2 reirfunn, svartbak 170 (6 rugande, 17 reirfunn), gråmåse 200 (13 rugande, 33 reirfunn), sildemåse 250 (28 rugande, 26 reirfunn), teist 15.

Plittane: Toppskarv 37 (Fugleplitten 23 reir, 20 med innhald; Storeplitten 2 reir, med innhald), grågås 17, ærfugl 3 reirfunn, tjeld 6, fiskemåse 2, svartbak 22 (2 reirfunn), gråmåse 44 (2 reirfunn).

Lyngøy: Toppskarv 39 (31 reir, 30 med innhald), grågås klekt egg funne, ærfugl 2 hoer (1 reirfunn), tjeld 1, fiskemåse 1 (varslande), svartbak 45 (3 reirfunn), gråmåse 140 (12 reirfunn), kråke 1.

Gåsvær samla:

	Observert:	Overslag, hekkande par:
Toppskarv	176 (61 reir, 56 med innhald)	65
Grågås	73	5?
Ærfugl	300 (11 hoer, 9 reirfunn)	10
Svartand	60	-
Tjeld	26 (1 rugande)	12
Fiskemåse	3 (2 reir funne)	3
Svartbak	264 (6 rugande, 23 reirfunn)	35
Gråmåse	398 (13 rugande, 31 reir funne)	50
Sildemåse	250 (28 rugande, 26 reir funne)	40
Raudnebbterne	336	30
Teist	15	8
Kråke	1	-

Kommentar: Ilandstiging på Litleværet, Skjerdingsn, Kråkesteinen, Vardesteinen, Lægdesteinen, Låna, Storeplitten, Fugleplitten og Lyngøyna.

I likheit med resten av fylket er hekkebestanden av toppskarv i Gåsvær svakare enn i fjor. Tala frå dei siste tre teljingane (07-09) kan ikkje direkte samanliknast med dei tidlegare teljingane på 2000-talet, da vi ikkje var i land på Lyngøy ved dei første teljingane (05-06). Det er likevel klart at det har vore ein jamn auke i hekkebestanden i desse åra, som no har stoppa. Det var likevel egg eller ungar i 92% av toppskarvreira i år, noko som er eit godt resultat i tida rundt klekking, og på høgde med fjoråret. I 2007 var tilsvarande tal 96%, og 81 % året før det.

Vi registrerte mange måsar (individ) i år, noko som delvis må tilskrивast bruk av foto for å telje flygande fuglar under ilandstiging, men også er uttrykk for ein reell auke. Særleg gjeld dette for sildemåse, som vi også fann flest reir av. Men auken i individtal for måsar generelt må i størst grad tilskrивast ikkje-hekkande individ, for talet på gråmåsereir er til dømes halvert sidan i fjor. Det er dermed framleis berre ein liten del av måsane i Gåsvær som går til hekking. Klekkinga var godt i gang, og i motsetnad til i fjor då dei fleste ungane var i godt hald, fann vi fleire daude ungar i år. Nytt av året var store mengder krill som måsane hadde gulpa opp på berget, dels i form av gulpebollar, men ofte i ufordøyd tilstand. Vi fann både daude og magre ungar mellom desse haugane, og truleg har krillen ikkje vore eigna kost for måseungane. Det er nærliggande å konkludere med ny, stor næringssvikt i år. I alle fall er det ingen tvil om at hekkebestandane av måsar har langt igjen til nivået frå 1995.

Ærfuglen har hatt dårlege hekkesesongar langs heile kysten av Sogn og Fjordane dei siste åra. Litt betre er det i år, men det er framleis lite hofuglar å sjå, og få reirfunn. 18. mai blei det talt opp 49 ærfugl i Gåsvær, av desse 8 hoer. Grågåsa har også hatt ein dårleg hekkesesong på Gåsvær i år, ingen ungekull blei sett. Teist såg vi derimot fleire av enn vanleg.

Dyr på beite: Sau på Vardesteinen, Storeplitten og Lyngøyna.

Ufordøygde småreker eller krill låg stadvis i mengder i måsekoloniane, her frå ein blanda koloni av gråmåse og sildemåse på Vardesteinen i Gåsvær.

Mågøyane

To øyar like vest for Storøy i vestre Solund, ut mot ope hav mellom Gåsvær og Utvær. Av registrert hekkande artar kan nemnast tjeld, steinvendar, svartbak, gråmåse, sildemåse, fiskemåse, makrellterne og raudnebbterne.

År	1984	2006	2007	2008
Dato	10.6.	13.6.	6.6.	13.6.
Toppskarv		8	22	
Storskarv			1	
Grågås	13	3		
Ærfugl	60 (10 hoer m/ungar) 10 par	5 (4 hoer)	1 hann (1 par)	
Siland				
Tjeld	2 par	2	1 (1 par)	7 (4 par)
Steinvendar				
Raudstilk				
Strandsnipe				
Krykkje		3 ungfuglar		
Fiskemåse	10-12 par	1 (1 par)	2 (1 par)	2 (1 par)
Svartbak	12 par	11 (3 par)	15 (4 par)	9 (3 par)
Gråmåse		28		
Teist			1 (1 par)	
Kråke			1	
Havert			1	

Ikkje talt i 2009.

Utvær

Om lag femti øyar, holmar og skjer i eit grunnområde med velutvikla stortareskog. Den vestlegaste øygruppa i Norge. Fuglelivet i området har vore kartlagt frå slutten av 1800-talet. Av påvist hekkande artar er kan nemnast toppskarv, grågås, ærfugl, siland, tjeld, steinvendar, raudstilk, tjuvjo, fiskemåse, gråmåse, svartbak, krykkje, raudnebbterne, makrellterne, lomvi, alke, lunde og teist.

År	1995*	2005	2006	2007	2008
Dato	9.6.	22.6	12. og 13.6.	20.6.	13.6.
Havhest	15 (2 reir)			1	
Toppskarv	150-200 par	122 (49 reir)	181 (83 reir)	231 (105 par)	212 (90 par)
Storskarv					1
Grågås	15 (2 par)	97	27	142	36 (1 par)
Ærfugl	240 (40 ho, dei fleste m/ungar)	250 (3 reir)	150 (5 reir)	480 (8 ho/7 kull) 20 par	78 (13 ho, 7 r./kull) 15 par
Havørn		3 (2 vaksne)	1 ungfugl		
Tjeld	6 par	5	15	10 (6 par)	7 (4 par)
Småspove		3			1
Steinvendar		1			
Fiskemåse		1	3	15 (4 par)	11 (4 par)
Svartbak	50 par	160 (6 reir)	172 (15 reir)	190 (20 par)	167 (15 par)
Gråmåse	200-250 par	33	230 (25 reir)	130 (30 par)	107 (25 par)
Sildemåse		22		36 (10 par)	45 (10 par)
Terne	60 par**	10-12		2	1
Storjo		1			
Alke		1			
Lunde		1			
Teist		8	5	15 (8 par)	18 (10 par)
Kråke		1 reir	1 reir	8 (3 par)	1 (1 par)
Ramn		1 reir	1 reir		4 (1 par)
Havert					4
Steinkobbe		6	1	1	1

*Dårleg ver

**Raudnebbterne

Registrering 15.6.09, frå 14:15

Nordholmane: Ærfugl 160 (hannar), svartbak 2, gråmåse 30.

Nordre Kvannskjeret m/holmar: Toppskarv 5, ærfugl 68 (5 hoer), tjeld 1, svartbak 35, gråmåse 20.

Søre Kvannskjeret m/holmar: Grågås 5, ærfugl 35 hannar, svartbak 55, gråmåse 50, sildemåse 5, teist 4.

Tussen (Tussen + Skansholmen): Toppskarv 7 (5 reir, 3 med innhald), ærfugl 4 reirfunn, svartbak 8 (3 reirfunn), gråmåse 15 (2 reirfunn), terner 2, teist 2, kråke 1 unge.

Holme sør for Tussen (Lyngholmen): Toppskarv 2 (2 reir, 1 med innhald), svartbak 1 (1 reirfunn).

Steinsøyna og Indre Steinsøyna (Tranepsholmen): Toppskarv 25 (17 reir, 14 med innhald), ærfugl 4 reirfunn, svartbak 70 (2 reirfunn), gråmåse 25 (8 reirfunn).

Mulen og Been: Ærfugl 6 (2 hoer), tjeld 1, svartbak 2, teist 1.

Bakholmen + holmar mot S: Ærfugl 1 hann, gråmåse 2.

Kuøyna: Ærfugl 4 (3 hoer), svartbak 7, gråmåse 2.

Begla og skjer mot aust: Toppskarv 52 (53 reir på Begla, 48 med innhald), grågås 2, ærfugl 1 hann, fiskemåse 1, svartbak 7, gråmåse 10 (på sjøen), kråke 2.

Sendingane: Svartbak 7, fiskemåse 2.

Utvær samla:

	18.5. (17:00)	15.6. (14:15)	Overslag, hekkande par:
Toppskarv	60	89 (76 reir, 66 med innhald)	85
Grågås	9	7	1?
Ærfugl	153 (18 hoer)	115 (10 hoer, 8 reirfunn)	15
Havørn	2 (vaksent par)	-	-
Tjeld	9	2	5
Fiskemåse		1	-
Svartbak	100	194 (6 reirfunn)	15
Gråmåse	80	154 (10 reir funne)	20
Sildemåse		5	?
Terne		2	-
Teist	4	7	5
Kråke	1	2 (+ ein unge)	1
Ramn	1 reir med 5 ungar	-	1

Kommentar: Ilandstiging i juni på Tussen og Skansholmen, Lyngholmen sør for Tussen, Indre Steinsøyna og Begla. Kom ikkje i land på Nordre eller Søre Kvannskjeret på grunn av vanskeleg vindretning og drag i sjøen. Frisk bris, men stort sett greie teljetilhøve mellom øyane.

Hekkebestanden av toppskarv ser ut til å halde seg relativt stabil, sjølv om vi såg lite vaksne fuglar. At vi ikkje kom i land på Søre Kvannskjeret gjer truleg lite utslag på reirtalet, da det berre er funne eitt eller to reir der tidlegare. På Nordre Kvannskjeret derimot fann vi i åra 2005-07 totalt 12,17 og 9 reir. Ut frå dette er overslaget på reir i fjor og i år justert litt opp i høve til talet på påviste reir. Det var egg eller ungar i 87% av toppskarvreira ved teljetidspunktet i år. Dei tre førre åra (06-08) har tilsvarande tal vore 89, 84 og 90%. Vi fann ein så vidt flygedyktig kråkeunge på Tussen, som blei kraftig angripen av to gråmåsar. På Begla såg vi to vaksne kråker, og under ærfuglteljing 18. mai fann vi eit ramnereir på Begla med fem ungar som var klare til å flyge ut.

Hekkebestandane av måsar er minst like dårlege som i fjor, og truleg hekka verken fiskemåse eller sildemåse denne sesongen. Vi leita aktivt etter måsereir, men fann lite. Grunnen til at overslaga over hekkande par er ein del større enn talet på reirfunn, er at vi ikkje kom i land på Nordre og Søre Kvannskjeret, der ein god del av måsane blei observerte.

Vi såg også lite teist i år, etter betring dei siste to åra. I mai såg vi fire individ, men observasjonstilhøva var ikkje spesielt gode då. Lunde har ikkje blitt sett dei siste åra.

Berre 7 registrerte grågås er iaugnefallande lite, sjølv om Utvær aldri har vore noko kjerneområde for arten. Teljinga 18. mai gav berre 9 individ. Av ærfugl talte vi derimot 153 individ i mai, av desse 18 hoer. I regnbygene er det ikkje usannsynleg at ein del hofuglar blei oversette, Dyr på beite: Sau på Begla.

Frå Steinsøya
like vest for
Utvær fyr

Indrevær

Eit stort tal øyar, holmar og skjer i eit grunnområde med velutvikla stortareskog mellom Utvær og Ytre Sula i Solund. Av påvist hekkande artar er kan nemnast grågås, ærfugl, siland, stokkand, tjeld, småspove, steinvendar, raudstilk, strandsnipe, tjuvjo, fiskemåse, gråmåse, sildemåse, svartbak, raudnebbterne, makrellterne og teist. Området er stort og grunt og krev gode vértilhøve for å kunne undersøkast, og blei ikkje talt opp grundig på meir enn ti år før i 2007.

År	1995*	2007	2008
Dato	9.6.	6.6.	13.6.
Toppskarv	10	89	64
Grågås	1 par m/tre ungar	58 (5 par?)	44 (5 par?)
Ærfugl	60 (flest hoer)	91 (17 hoer) 10-15 par	66 (4 hoer) 5 par?
Havelle		1 hann	
Havørn		2 (vaksent par)	2 (vaksent par)
Tjeld		14 (8 par)	12 (6 par)
Fiskemåse		7 (2 par)	4 (2 par)
Svartbak	25 par	234 (60 par)	122 (20 par)
Gråmåse		65 (30 par)	40 (15 par)
Sildemåse		2 (1 par)	36 (15 par)
Terne		100 (40 par)	80
Teist		5 (3 par)	
Kråke		9 (4-5 par)	4 (2 par)
Ramn		2 (1 par)	1 (1 par)
Havert			1
Steinkobbe		1	

*dårleg vér

Ikkje talt i 2009. Vi var likevel innom hamna på Indrevær 15.6. for å sjekke ternekolonien der, men den var ikkje i bruk. Under ærfuglteljningane 18. mai talte vi opp berre den søraustlege firedelen av Indrevær, og fann 59 ærfuglar (7 hoer) og ein lomvi.

Vassøyane

Ei øygruppe på om lag hundre øyar, holmar og skjer i den ytre skjergarden sør for Sognesjøen. Berggrunnen er devonsk konglomerat, og jordsmonnet svært grunt og fattig. Lynghei er dominerande vegetasjonstype. Det er fleire grunnområde rundt øyane, som er verna som naturreservat (våtmark) med tanke på trekkande og overvintrande fugl. Eit tarefelt heilt i vest gjer at det samlar seg ein heil del ærfugl og andre marine dykkender i området. Som hekkeområde har Vassøyane mindre verdi.

- Vassøyane har ikkje blitt talt opp i hekketida før den 6.6.07, da området blei undersøkt for å følgje opp etterundersøkingane etter Server-forliset. Det blei talt opp 10 toppskarv, om lag 850 ærfugl (23 hoer), 15 svartand, 43 svartbak (13 rugande) og 1 gråmåse.
- 13.6.08 blei det talt opp 320 ærfugl (1 ho), 160 svartand og 1 lunde

Registrering 15.6.09, frå 12:30:

Toppskarv	2
Grågås	3
Ærfugl	33 (2 hoer)
Tjeld	1

Kommentar: Vassøyane er med sine mange øyar og holmar tidkrevjande å telje opp, og har i tillegg små hekkebestandar. Som i fjor sjekka vi derfor berre den vestelege delen av området, ved Little Oska der flokkane av ærfugl og svartand som skal til å gå gjennom fjørfellinga, samlar seg for å beite i tareskogen. Observasjonstilhøva var dårlege, med frisk bris og kvite bølgetoppar, men det var likevel ingen tvil om at det var mindre ærfugl enn vanleg i området.

Sogneoksen

Ligg sørvest i Sognesjøen, og består av Sogneoksen og dei to Kråkene. Sogneoksen er ein kuppelforma bergknaus som stadvis er dekt av eit tynt jordsmonn, og med ein relativt rik flora. Kråkene er låge og brukast som kvileplassar. Holmane er viktige kvileplassar for skarv, og for grågås på trekk, og av påvist hekkande artar kan nemnast ærfugl, svartbak, gråmåse, sildemåse og raudnebbterne.

År	1995	2007	2008
Dato	7.6.	6.6.	13.6.
Toppskarv	10	1	
Grågås	17 (1 par med ungar)	2 (1 par)	
Ærfugl	275 (fleire ho m/ungar)	47 (6 hoer) 3 par	110 (8 hoer) 5 par
Tjeld	2 par	4 (2 par)	7 (4 par)
Fiskemåse		3 (1 par)	
Svartbak	50-60 par	121 (25 par)	26 (10 par)
Gråmåse	160 par	186 (50 par)	62 (20 par)
Sildemåse		67 (31 par)	47 (20 par)
Teist	3		

Registrering 15.6.09, frå 11:35

Kråkene: Toppskarv 3, Ærfugl 11 (6 hoer). Sogneoksen: Toppskarv 2, grågås 6, ærfugl 7 (1 ho), svartbak 59 (27 rugande), gråmåse 62 (32 rugande), sildemåse 37 (24 rugande).

Sogneoksen samla:

	Observert:	Overslag, hekkande par:
Toppskarv	5	-
Grågås	6	1
Ærfugl	18 (7 hoer)	5
Svartbak	59 (27 rugande)	30
Gråmåse	62 (32 rugande)	35
Sildemåse	37 (24 rugande)	25

Kommentar: Sjølve Sogneoksen er ein relativt liten holme, men den byr tydelegvis på gode tilhøve for hekkande måsar. Talet er nesten tilbake på nivå med tilstanden i 2007, etter botnåret i fjor. Til og med gråmåsen har auka, noko som er nesten eineståande på fylkesnivå (generelt er det gråmåsen som har gått sterkast tilbake i år).

Dyr på beite: Ikkje sett.

Ramsbarden

Består av nordre Ramsbarden, ei øy søraust i Sognesjøen. Vegetasjonen er prega av lynghei, med nokre innslag av meir frodig flora prega av fuglegjødsling. Av påvist hekkande artar kan nemnast grågås, ærfugl, siland, tjeld, steinvendar, svartbak, gråmåse, sildemåse og tjuvjo.

År	1995	2007	2008
Dato	7.6.	6.6.	13.6.
Grågås	2 par med ungar		12 (2 par)
Ærfugl		39 hanner	
Svartand		2	
Tjeld	4 par	2 (1 par)	3 (2 par)
Fiskemåse		5 (2 par)	
Svartbak	20 par	5 (3 par)	1
Gråmåse	320 par	35 (12 par)	3 (1 par)

Registrering 15.6.09, frå 10:50

	Observert:	Overslag, hekkande par:
Tjeld	2	2
Svartbak	2	-
Gråmåse	3	-

Kommentar: Ramsbarden har vore ein viktig gråmåsekoloni i fylket, men det er langt fram til gamle tilstandar. Sogneoksen har overtatt som hekkeplass, og ingen hekkande måsar blei sett i år (mot 1 i fjor, 12 i 2007 og anslagsvis 320 i 1995). Vegetasjonen var i fin tilstand. Dyr på beite: Ikkje sett.

Kvernøyna

Ei stor, låglendt øy (Store Kvernøyna) innanfor Ramsbarden, med lynghei, myr og bergknausar. Reservatet omfattar om lag fire femdelar av øya. Av påvist hekkande artar kan nemnast grågås, ærfugl, stokkand, siland, orrfugl, tjeld, vipe, rugde, enkeltbekkasin, småspove, steinvendar, raudstilk, svartbak, gråmåse, fiskemåse, ternar og tjuvjo.

År	1995	2007	2008
Dato	6.6.	6.6.	13.6.
Ærfugl		1 hann (2 par?)	
Tjeld		2 (1 par)	
Fiskemåse	10-12 par	5 ungfuglar	
Svartbak	25 par	15 (5 par)	1 (1 par)
Gråmåse		2 (1 par)	
Hubro	1		

Registrering 15.6.09, frå 11:05

	Observert:	Overslag, hekkande par:
Toppskarv	1	-
Grågås	4 (1 kull dunungar)	2
Tjeld	2	-
Fiskemåse	2	-
Svartbak	10	2
Gråmåse	2	?

Kommentar: Hekkebestandane var på eit lågt nivå på 90-talet, truleg på grunn av mink. Sjølv om øya er så stor at det ikkje er mogleg å få godt oversyn frå båt aleine, gjekk vi ikkje i land fordi området såg livlaust og daudt ut. Øya bør sjekkast nærare for å vurdere om lyngbrenning er nødvendig. Dyr på beite: -

Oddeholmane

Ligg ved sørspissen av Steinsundøya ytst i Sognesjøen, og består av om lag ti holmar og skjer med berg i dagen og strandeng. Av påvist hekkande artar er kan nemnast ærfugl, tjeld, steinvendar, gråmåse, svartbak og raudnebbterne.

År	1995	2006	2007	2008
Dato	8.6.	12.6.	6.6.	14.6.
Toppskarv		1		
Grågås	10 (1 par m/ungar)	3		
Ærfugl	35 (flest hoer)	2 hannar		3 (2 hoer) 1 par
Tjeld	4 par	4	3 (2 par)	7 (3 par)
Fiskemåse		22 (3 par)	5 (3 par)	9 (3 par)
Svartbak	40 par	38 (15 par)	72 (25 par)	37 (5 par)
Gråmåse	230 par	70 (15 par)	59 (20 par)	54 (20 par)
Terne			4	
Kråke			1	

Registrering 15.6.09, frå ca. 09:30

	Observert:	Overslag, hekkande par:
Tjeld	10 (1 kull dunungar)	5
Strandsnipe	1	1
Svartbak	44 (14 rugande)	15
Gråmåse	37 (8 rugande)	10
Fiskemåse	6	3

Kommentar: Eit nytt i rekka av dårlege år. Typisk nok har gråmåsen gått enda meir tilbake sidan i fjor, mens svartbaken har auka litt. I høve til mange andre hekkeplassar i fylket likevel eit bra resultat, men det seier mest om kor dårleg næringssituasjonen er.

Dyr på beite: Ikkje sett.

Lihellene

Reservatet er i tre delar, som omfatta ein større og tre mindre holmar og nokre skjer i Sognesjøen utanfor Dingja i Gulen. Eit myrområde på Store Lihella skil seg frå det elles grunne jordsmonnet på holmane. Systeinen og Store Lihella er elles graskledde, mens Smålihella lengst sør er dekt av lyng. Av registrert hekkande artar kan nemnast ærfugl, tjeld, svartbak, gråmåse, sildemåse, fiskemåse, raudnebbterne og teist.

År	1995	2006	2007	2008
Dato	6.6.	12.6.	5.6.	14.6.
Toppskarv	1	1	3	
Grågås	13 (1 par+ m/ungar)	40	21 (6 par)	32 (5 par)
Ærfugl	21 (fl. ho m/ungar)	4 hoer	2 hannar (2 par)	4 (2 par)
Siland	1 par		1 hann (1 par)	
Brunnakke	1 par			
Tjeld	3 par	2	4 (3 par)	7 (3 par)
Fiskemåse	340 par	38 (15 par)	63 (30 par)	38 (15 par)
Svartbak	70-80 par	116 (25 par)	77 (25 par)	47 (15 par)
Gråmåse	200 par	300 (30 par)	210+ (20 par)	222 (80 par)
Sildemåse	250 par	15	32+ (20 par)	36 (20 par)
Terne	20 par*		6	
Kråke			2	3 (1 par)

*makrellterne

Registrering 15.6.09 frå 07:50

Smålihella: Grågås 2, ærfugl 2 hoer, tjeld 3, fiskemåse 1, svartbak 9 (2 rugande), gråmåse 1, terne 6 (mobba svartbak).

Store Lihella: Grågås 15, ærfugl 5 hoer, siland 2, tjeld 3, svartbak 40 (8 rugande), gråmåse om lag 250 (41 rugande), sildemåse om lag 220 (4 rugande), raudnebbterne 2, kråke 2.

Systeinen: Grågås 2, tjeld 2, fiskemåse 3, svartbak 19 (7 rugande), gråmåse 2 (1 rugande), kråke 1.

Lihellene samla:

	Observert:	Overslag, hekkande par:
Grågås	19	2
Ærfugl	7 hoer	5
Siland	2	-
Tjeld	8	5
Fiskemåse	4	3
Svartbak	68 (17 rugande)	20
Gråmåse	250 (42 rugande)	50
Sildemåse	220 (4 rugande)	40
Raudnebbterne	8	2
Kråke	3	-

Kommentar: Frisk vind, men vi gjekk likevel i land på Store Lihella, og oppdaga at vi frå båten berre hadde sett ein liten del av alle sildemåsane som sat inne på grasflatene. Vi gjennomførte også den firedelen av holmen der dei fleste fuglane sat, men fann berre 27 reir. Tre fotoserier horisonten rundt viste hv. 426, 535 og 412 måsar, vesentleg gråmåse og sildemåse.

Dyr på beite: Sau på Store Lihella og Systeinen.

Torsholmane

Tre holmar og nokre mindre skjer i Sognesjøen sør for Losna i indre Solund. Vegetasjonen er dominert av lyng og strandeng, men på Indre Torsholmen veks ein del lauvskog som inntil rydding i år har redusert tilgjengeleg hekkeareal for sjøfuglane. Av registrert hekkande artar kan nemnast tjeld, svartbak, gråmåse, sildemåse, fiskemåse, raudnebbterne, makrellterne og tjuvjo.

År	1995	2006	2007	2008
Dato	7.6.	12.6.	5.6.	14.6.
Toppskarv	1	8		3
Grågås	1 par			
Ærfugl	10 hoer (6 m/ungar)	1 hann		1 hann
Siland	6	15	1 hann (1 par)	
Stokkand				3 hannar
Tjeld	2 par	7 (3 par)	4 (2 par)	11 (4 par)
Fiskemåse	30 par	66 (30 par)	68 (30 par)	150 (31 par)
Svartbak		60 (15 par)	90 (20 par)	73 (15 par)
Gråmåse		120 (30 par)	190 (40 par)	144 (40 par)
Sildemåse		12 (3 par)	4 (2 par)	7 (3 par)
Terne		8 (3 par)		3 (1 par)
Kråke			1	1

Registrering 14.6.09 frå 20:00

Ytre Torsholmane: Tjeld 1, fiskemåse 2, svartbak 49 (10 rugande), gråmåse 117 (54 rugande + dunungar sett), kråke 1.

Indre Torsholmen: Grågås 2, tjeld 3, fiskemåse 136 (20 rugande, 52 reir med egg og 1 unge funne), svartbak 2 (1 forlatt reir), sildemåse 2 (1 reir), kråke 1.

	18.5. (13:55)	14.6. (20:00)	Overslag, hekkande par:
Toppskarv	14		-
Grågås	2	2	-
Tjeld	2 (1 rugande)	4	3
Fiskemåse	100 (4 rugande)	136 (20 rugande, 53 reirfunn)	53
Svartbak	40 (20 rugande)	51 (10 rugande)	15
Gråmåse	80 (35 rugande)	117 (25 rugande)	30
Sildemåse	2 (1 rugande)	2 (1 rugande)	1
Kråke	2	2	-

Kommentar: Ilandstiging på Indre Torsholmen i juni. Vi kom i gang såpass seint på dagen at vi ikkje vurderte det som forsvarleg å gå i land på Ytre Torsholmane pga. synkande temperatur.

Måsane har delt dei tre holmane mellom seg: Fiskemåsane på Indre Torsholmen, Svartbak (og nokre gråmåsar) på den sørlege av dei to Ytre Torsholmane, og gråmåse og nokre få sildemåse på den nordlege. Tala frå mai viser fleire par av både svartbak og gråmåse enn juniteljinga. Dette skuldast nok i hovudsak at i juni var klekkinga i full gang for gråmåse og svartbak, men det kan også vere at nokre par har gitt opp hekkinga undervegs. Berre ein fiskemåseunge hadde klekt på same tid.

Indre Torsholmen blei rydda for skog vinteren 2008. Året før hadde det hekka 18 par fiskemåse på holmen og tilsynelatande ingen andre artar, da plassen i stor grad var opptatt av lauvskog rundt ei klynge buskfuru. Etter trefellinga auka talet på fiskemåsereir til 31 same år, og terne og tjeld blei funne hekkande i tillegg. I år hadde fiskemåsane auka vidare til 53 reir, og sildemåse og svartbak prøvde seg også. Endringane viser klart at fjerning av skog og kratt er eit svært positivt tiltak, i alle fall så lenge tilhøva elles ligg til rette for hekking. Indre Torsholmen har truleg trekt til seg fiskemåsar frå andre lokalitetar i Sognesjøen.

Dyr på beite: -

Resultat frå registrering av kullstorleik

Opplysningar om kullstorleik kan seie noko om tilhøva for dei hekkande fuglane, og er samla her. Kullstorleik 0 (null) betyr at reiret har vore i bruk, men er blitt forlatt og/eller tømt av eggrovarar. Talet på reir viser til det talet som er tatt med her; det kan ha vore fleire reir som ikkje er talt opp eller ikkje artsbestemt heilt sikkert.

TOPPSKARV

Utvær NR (rundt klekking, men stor variasjon)

- **Nordre Kvannskjeret**

Kullstorleik	0	1	2	3	4
20.6.07 (9 reir)	2	-	4	3	-
13.6.08	kom ikkje på land				
15.6.09	kom ikkje på land				

(kråke: 15 egg frå Utværområdet)

- **Begla**

Kullstorleik	0	1	2	3	4
20.6.07 (57 reir)	5	8	14	16	-
13.6.08 (52 reir)	5	4	14	12	1
15.6.09 (53 reir)	5	1	20	16	-

+ 14 aktive reir med ukjent innhald

+ 16 aktive reir med ukjent innhald

+ 11 aktive reir med ukjent innhald

- **Indre Steinsøya**

Kullstorleik	0	1	2	3	4
20.6.07 (23 reir)	6	2	7	6	1
13.6.08 (17 reir)	3	1	6	7	-
15.6.09 (17 reir)	3	3	6	5	-

+ 1 aktivt reir med ukjent innhald

- **Lyngholmen**

Kullstorleik	0	1	2	3	4
20.6.07 (3 reir)	1	-	2	-	-
13.6.08 (3 reir)	-	-	2	1	-
15.6.09 (2 reir)	1	-	1	-	-

- **Tussen**

Kullstorleik	0	1	2	3	4
20.6.07 (3 reir)	-	-	-	2	-
13.6.08 (7 reir)	-	1	3	-	-
15.6.09 (5 reir)	2	-	3	-	-

+ 1 aktivt reir med ukjent innhald

+ 3 aktive reir med ukjent innhald

Gåsvær NR (rundt klekking, men stor variasjon)

- **Skjerdings**

Kullstorleik	0	1	2	3	4
19.6.07 (4 reir)	1	-	1	2	-
13.6.08	kom ikkje på land				
15.6.09 (2 reir)	-	-	2	-	-

- **Kråkesteinen**

Kullstorleik	0	1	2	3	4
19.6.07	kom ikkje på land				
13.6.08 (8 reir)	2	-	-	6	-
15.6.09 (5 reir)	1	1	2	1	-

- **Lægdesteinen**

Kullstorleik	0	1	2	3	4
19.6.07 (13 reir)	-	2	2	9	-
13.6.08 (10 reir)	-	1	3	6	-
15.6.09 (14 reir)	2	1	6	5	-

- **Vardesteinen**

<u>Kullstorleik</u>	<u>0</u>	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>
19.6.07 (1 reir)	-	-	1	-	-
13.6.08 (0 reir)	-	-	-	-	-
15.6.09 (0 reir)	-	-	-	-	-

- **Fugleplitten**

<u>Kullstorleik</u>	<u>0</u>	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>
19.6.07 (24 reir)	1	5	6	12	-
13.6.08 (22 reir)	2	1	5	14	-
15.6.09 (23 reir)	3	1	3	15	1

- **Storeplitten**

<u>Kullstorleik</u>	<u>0</u>	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>
19.6.07 (4 reir)	-	2	1	1	-
13.6.08 (1 reir)	-	-	1	-	-
15.6.09 (2 reir)	-	-	1	1	-

- **Lyngøy**

<u>Kullstorleik</u>	<u>0</u>	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>
19.6.07 (22 reir)	1	3	4	14	-
13.6.08 (37 reir)	2	7	10	16	-
15.6.09 (31 reir)	1	-	14	14	1

+ 2 aktive reir med ukjent innhald

+ 1 aktivt reir med ukjent innhald

Moldvær NR (rundt klekking, men stor variasjon)

- **Storøyna**

<u>Kullstorleik</u>	<u>0</u>	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>
19.6.07 (65 reir)	24	7	11	21	2
12.6.08 (51 reir)	12	1	18	17	-
14.6.09 (33 reir)	6	4	8	15	-

(kråke: 120 egg frå heile Moldvær)

+ 3 aktive reir med ukjent innhald

- **Kvannskjeret**

<u>Kullstorleik</u>	<u>0</u>	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>
19.6.07 (5 reir)	-	-	2	3	-
12.6.08 (9 reir)	-	-	4	5	-
14.6.09 (5 reir)	-	-	3	2	-

- **Klubben**

<u>Kullstorleik</u>	<u>0</u>	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>
19.6.07 (26 reir)	10	2	5	8	1
12.6.08 (25 reir)	9	3	6	7	-
14.6.09 (8 reir)	1	2	3	2	-

(kråke: 120 egg frå heile Moldvær)

Senholmen NR (rundt klekking, men stor variasjon)

<u>Kullstorleik</u>	<u>0</u>	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>
14.6.08 (25 reir)	3	3	11	8	-
16.6.09 (20 reir)	-	2	6	12	-

FISKEMÅSE

Torsholmane NR (indre Torsholmen)

<u>Kullstorleik</u>	<u>0</u>	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>
14.6.08 (31 reir)	2	6	6	16
14.6.09 (53 reir)	2	4	13	33

+1 kull forlatt reiret (slutten av rugetida)

+1 kull forlatt reiret (slutten av rugetida)

Krokholmen NR

<u>Kullstorleik</u>	<u>0</u>	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>
14.6.09 (29 reir)	3	4	6	16

på slutten av rugetida, ingen klekt

Kvannholmen NR

<u>Kullstorleik</u>	<u>0</u>	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>
14.6.09 (37 reir)	8	5	9	15

på slutten av rugetida, ingen klekt

SVARTBAK

Ryggsteinen NR (samla)

Kullstorleik	0	1	2	3
--------------	---	---	---	---

12.6.08 (4 reir)	-	-	3	1
------------------	---	---	---	---

16.6.09 (21 reir)	7	2	11	1
-------------------	---	---	----	---

på slutten av rugetida, ingen klekt
klekking, nokre ungar ute av reira)

Moldvær NR (samla)

Kullstorleik	0	1	2	3
--------------	---	---	---	---

12.6.08 (6 reir)	-	2	2	2
------------------	---	---	---	---

14.6.09 (9 reir)	ungane ute av reira			
------------------	---------------------	--	--	--

på slutten av rugetida, ingen klekt

Gåsvær NR (samla)

Kullstorleik	0	1	2	3
--------------	---	---	---	---

12.6.08 (14 reir)	-	7	4	3
-------------------	---	---	---	---

16.6.09 (17 reir)	5	5	6	1
-------------------	---	---	---	---

på slutten av rugetida, ingen klekt
klekking, nokre ungar ute av reira

Utvær NR (samla)

Kullstorleik	0	1	2	3
--------------	---	---	---	---

12.6.08 (16 reir)	6	2	5	3
-------------------	---	---	---	---

15.6.09 (2 reir)	-	1	1	-
------------------	---	---	---	---

på slutten av rugetida, ingen klekt
klekking, nokre ungar ute av reira

GRÅMÅSE

Torsholmane NR (ytte nordre Torsholmen)

Kullstorleik	0	1	2	3
--------------	---	---	---	---

14.6.08 (18 reir)	-	3	10	5
-------------------	---	---	----	---

14.6.09	Ikke talt			
---------	-----------	--	--	--

klekking, 36 ungar klekt, 4 av dei daude

Gåsvær NR

- **Kråkesteinen**

Kullstorleik	0	1	2	3
--------------	---	---	---	---

12.6.08 (24 reir)	3	9	8	4
-------------------	---	---	---	---

16.6.09 (7 reir)	3	2	2	-
------------------	---	---	---	---

klekking akkurat begynt
klekking, nokre ungar ute av reira

- **Lægdesteinen**

Kullstorleik	0	1	2	3
--------------	---	---	---	---

12.6.08 (34 reir)	-	13	12	9
-------------------	---	----	----	---

16.6.09 (12 reir)	2	5	6	5
-------------------	---	---	---	---

klekking akkurat begynt
klekking, nokre ungar ute av reira

- **Lyngøy**

Kullstorleik	0	1	2	3
--------------	---	---	---	---

12.6.08 (20 reir)	-	5	13	2
-------------------	---	---	----	---

16.6.09 (12 reir)	-	6	3	3
-------------------	---	---	---	---

klekking akkurat begynt
klekking, nokre ungar ute av reira

SILDEMÅSE

Gåsvær NR, (Kråkesteinen)

Kullstorleik	0	1	2	3
--------------	---	---	---	---

13.6.08 (7 reir)	-	1	3	3
------------------	---	---	---	---

16.6.09 (3 reir)	1	-	2	-
------------------	---	---	---	---

på slutten av rugetida, eit kull klekt

Moldvær NR (Ingvaldsøy)

Kullstorleik	0	1	2	3
--------------	---	---	---	---

12.6.08 (36 reir)	4	5	14	13
-------------------	---	---	----	----

14.6.09 (31 reir)	7	5	10	9
-------------------	---	---	----	---

på slutten av rugetida, ingen klekt
på slutten av rugetida, eit kull på 2 klekt

MAKRELLTERNE

Karsskjeret NR

Kullstorleik	0	1	2	3	4	
15.6.08 (41 reir)	-	15	18	7	1	begynnelsen av rugetida

RAUDNEBBTERNE

Gåsvær NR

Kullstorleik	0	1	2	3	4	
16.6.09 (29 reir)	-	17	10	2	-	begynnelsen av rugetida

Makrellternereir og strandbalderbrå på Karsskjeret i 2008. Denne hekkeplassen var ikkje i bruk i år.

Toppskarv og taretråling – verknad på kullstorleik og tal hekkande par

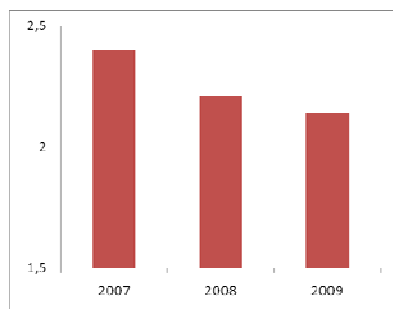
Den gjennomsnittlege kullstorleiken for toppskarv i 2007, 2008 og 2009 i fire reservat der teljing av reirinnhald er mogleg, er gitt i tabellen under. Berre dei holmane i Utvær, Gåsvær og Moldvær som er talte opp i kvart av dei tre åra, er med i utrekningane for desse reservata (dvs. at Nordre Kvannskjeret i Utvær, og Skjerdingsn og Kråkesteinen i Gåsvær, ikkje er med. Vardesteinen i Gåsvær er også sløyfa, da det berre er funne eitt reir der på alle dei tre åra)

	Utvær	Gåsvær	Moldvær	Senholmen	snitt
2007	2,00	2,23	1,89	Ikkje registrert	2,04
2008	2,02	2,26	1,94	1,96	2,05
2009	1,52	2,35	2,04	2,5	2,10

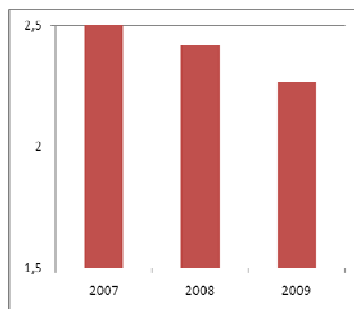
Dersom ein ønskjer å studere kullstorleik som t.d. eit uttrykk for næringstilgang, kan det synast urimeleg at dei store innhogga hekkande kråke har gjort på enkelte holmar skal få påverke resultatane. I tabellen under er derfor tome reir ikkje tatt med i utrekninga av gjennomsnittsverdiar. Vi ser her bort frå at kråka også kan ha plukka enkelte egg/ungar i reir som framleis hadde innhald ved teljingane.

	Utvær	Gåsvær	Moldvær	Senholmen	snitt
2007	2,40	2,28	2,51	Ikkje registrert	2,40
2008	2,21	2,36	2,42	2,23	2,31
2009	2,14	2,55	2,27	2,5	2,37

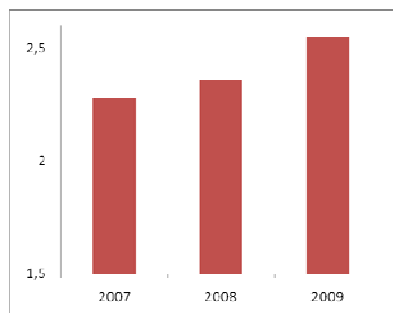
Desse tala viser ein relativt klar tilbakegang i kullstorleik i Utvær og Moldvær dei siste tre åra, samtidig med ein auke i Gåsvær i same periode (og på Senholmen dei siste to åra):

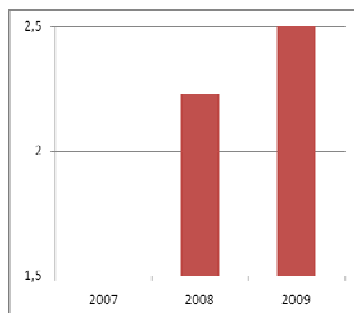
Utvær

Moldvær

Gåsvær

Senholmen

I den grad kullstorleiken uttrykkjer noko om næringstilgangen ved desse koloniane, er det snakk om variasjonar innan små geografiske område. Utvær (tilbakegang) og Gåsvær (auke) ligg begge i Solund, mens Moldvær (tilbakegang) og Senholmen (auke) ligg i Askvoll. Taretråling er ein faktor som påverkar næringstilgangen lokalt, og er særleg aktuell å vurdere nærare i høve til toppskarv, fordi arten lever av fisk knytt til tareskog:

Utvær ligg i eit tarefelt som sist blei hausta 2004-05. Eit eventuelt utslag i form av mindre kullstorleik burde dermed ha kome i hekkesesongen 2005. Kullstorleik blei ikkje notert i 2005, men talet på hekkande par var så lågt som 49. Året etter hadde dette talet auka til 83, og vidare til 105 par i 2007. Først det året blei kullstorleik registrert for første gang. Dersom taretråling gjer seg utslag på kullstorleiken, ville det ha vore natuleg å forvente ein vidare positiv utvikling jo lenger unna tråletidspunktet ein kjem. Men toppskarv finn næringa si i tareskog innan ein radius på fleire kilometer frå hekkeplassane, og blir dermed også påverka av taretråling som skjer heilt andre stader enn der dei hekkar. I praksis ligg nok toppskarven sin næringssøksradius på opp mot 10 km og vel så det. Dersom vi likevel tar utgangspunkt i at det meste av næringssøket skjer innanfor 5 km frå hekkeplassen, kan vi rekne ut kor stor del av taremengda innanfor denne avstanden som blir fjerna ved taretråling, og samanlikne med kullstorleik og hekkebestand enkelte år. Tarenæringa sine eigne tal for kor mye dei i snitt haustar i dei ulike tarefeltene er brukt som utgangspunkt i tabellen på neste side. Tala i den høgre kolonna viser kor stor del av tareskogen som er fjerna gjennom tarehausting før sjøfuglane sine hekkesesongar i åra 2006-2009. Den negative effekten på bestandane av fisk i

tareskogen er tydeleg meir enn eitt år etter taretråling (Lorentsen 2005), derfor er mengda påverka tareskog vurdert som prosentvis taremengd (tonn) hausta dei to siste åra før aktuell hekkesesong. Tala er basert på at taretrålinga haustar 1/3 av tareskogen i dei enkelte felta.

	Kullstorleik	Tal hekkande par	% av tareskogen hausta innan 5 km radius dei to åra før hekkesesongen
2006	-	83	23
Utvær 2007	2,40	105	8
2008	2,21	90	10
2009	2,14	85	10
2006	-	-	20
Moldvær 2007	2,51	97	8
2008	2,42	85	10
2009	2,27	50	9
2006	-	-	6
Gåsvær 2007	2,28	70	17
2008	2,36	85	17
2009	2,55	65	11
2006	-	-	29
Senholmen 2007	-	17	23
2008	2,23	25	3
2009	2,50	20	4

Når det gjeld Utvær, ser vi at både kullstorleik og tal hekkande par er størst når mengda av tareskog fjerna dei to føregåande åra, er minst (2007).

Det same gjeld Moldvær, men tala hadde blitt endå tydelegare dersom toppskarven sin næringssøksradius hadde blitt utvida. Før hekkesesongen 2009 skjedde det nemleg taretråling i den rikaste tareskogen i Askvoll, ved Smelvær. Dette området ligg nokre kilometer utanfor den 5 km-radiusen som er brukt her. Same år er både hekkebestand og kullstorleik den lågaste som er registrert.

For Gåsvær er resultatet litt meir uklårt. Den høgaste registrerte kullstorleiken er rett nok i året med minst tarehausting, men hekkebestanden viser ikkje same resultat. Kanskje kan noko av dette forklarast ut frå at det sesongen 2007-08 ikkje var opne tarefelt rundt Gåsvær, og at det i 2008 ikkje var blitt hausta tare innanfor det meste av reservatgrensene på tre år. Før hekkesesongen 2009 blei det hausta i den nordlege delen av reservatet, der det også hekka lite skarv.

For den lille Senholmen er samanhengane tilsynelatande svært klåre. Det store uttaket av tare innanfor næringssøksradiusen til toppskarvane i denne kolonien skjedde i 2005 og 2006. Fråveret av småfisk forårsaka av trålinga varte minst inn i 2007, men året etter er påverknaden frå taretrålinga slik den er definert her minimal, og hekkebestanden av toppskarv den største som er registrert. Kullstorleiken er endå større året etter (2009), men hekkebestanden litt mindre. Det året var det blitt hausta tare i eit felt sør for Senholmen, men dette feltet er ikkje spesielt rikt.

Lengre tidsserier og meir nøyaktige opplysningar om haustetidspunkt vil forhåpentleg gjere det mogleg å gi endå meir utfyllande vurderingar av korleis taretråling påverkar toppskarven.

Utvikling i hekkebestandane av utvalde artar

Vi viser her utviklinga i hekkebestandane av fire utvalde sjøfuglartar i perioden frå 1978 til 2009, da det er gjort meir eller mindre fylkesdekkande undersøkingar (Godø 1978, 1979, 1983, 1984, 1995, 2000, Larsen 2005a, 2005b, 2006, 2007, 2008, denne rapporten).

Teljingane i 1978, 1983 og 1984 blei gjort i samband med utarbeidinga av verneplanen for sjøfugl (Godø 1991), og dekkjer heile fylket med berre nokre få unntak. Teljingane i 1979 og 2000 dekkjer berre den nordlege delen av fylket frå Selje til Askvoll. I sesongane 1994/95 og 2003/04 blei fylket delt opp slik at den nordlege delen (Selje-Bremanger) blei talt opp første året, og resten av fylket året etter. Teljingane viser at åra 1994 og 1995 var ganske like for dei fleste artar, og i tabellane under er dei to åra slått saman i kolonna 1995. Teljingane i 2003 og 04 kan derimot ikkje slåast saman, fordi teljingane i 2003 blei gjort ein månad seinare enn alle dei andre, og det etter alt å døme har skjedd ein drastisk reduksjon i næringstilgangen for sjøfuglane forut for hekkesesongen 2004. Teljingane frå 2003 er dessutan få, og er ikkje brukt her.

Tabellane viser alle kjente hekkeplassar for toppskarv og teist, og dei viktigaste for gråmåse og ternar.

Ternene er dei sjøfuglane som har gått mest tilbake i Sogn og Fjordane. Tilbakegangen starta allereie på 90-talet, og kom dermed fleire år tidlegare enn for dei fleste andre artane, som først for alvor fekk ein knekk i 2003/04.

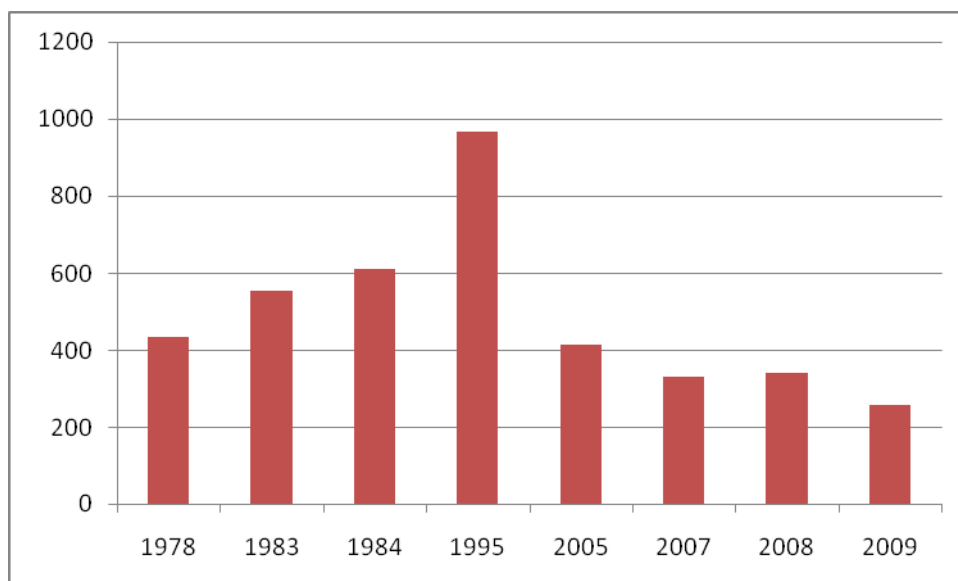
Toppskarv

(tal reir)	? usikkert tal			- ikkje observert hekkande				() reservatet blei ikkje talt			
Reservat	1978	1983	1984	1995	2000	2004	2005	2006	2007	2008	09
Høgfjellet	10	-	-	<10				-		2	
Einevarden	15-20	20	5	?	-		15		2-4	20	10
Stallbrekka		5+	5-6	-	-		?		5?	5	5
Klovningen	-	-	5	-			15-20		2-4	5	5
Veststeinen	13	37	23	80			10		3	2?	-
Ytterøyane	-		-	2?	35	29	30?		10	5	
Kvalsteinane	-	-	-	-	-	-	-		2	-	-
Moldvær	20	36	61	300		54	165		97	85	50
Ryggsteinen	38	26	74	324	63	70	67		3	2	1
Håsteinen	2	-	4	-		-	-	-	-	-	-
Senholmen		-	-	-	?	10-15	19		17	25	20
Skardholmen	3	13	12	7+		15-30?	15-20		10-15	15	15
Gåsvær	199	128	142	85		10-15	26	36	70	85	65
Utvær	130	289	281	165-215		40-60	49	83	105	90	85

Verneplanen for sjøfugl som blei vedtatt i 1993 hadde som mål m.a. å sikre alle hekkplassar for toppskarv i Sogn og Fjordane, og med unntak for nokre ustabile førekomstar ved Stad viser tabellen alle kjente hekkplassar i fylket.

Med nokre unntak er alle hekkplassane talte opp i 1978, 83, 84, 95, 05, 07, 08 og 09 (fleest unntak for Høgfjellet, som ikkje har nokon fast hekkebestand), og teljingane viser auke fram til toppåret 1995, og ein nedgang etter dette. Nedgangen i hekkebestanden i tiårsperioden frå 1995 til 2005 er tydeleg i dei større koloniane både i Askvoll (Moldvær og Ryggsteinen) og i Solund (Utvær).

Etter dette har hekkebestanden i Solund auka fram til og med 2007, mens hekkebestanden i Askvoll og heile den nordlege delen av fylket i same periode gjekk ytterlegare ned, i ein slik grad at den totale hekkebestanden av toppskarv i Sogn og Fjordane var på veg nedover. I fjor såg vi stabilisering eller svak auke i nord, og stabilisering eller svak tilbakegang i midtre og sørlege delar av fylket. Tala for i år er jamt over litt svakare enn i fjor.

Utvikling i talet på hekkande par (reir) av toppskarv i alle koloniar i sjøfuglreservata i Sogn og Fjordane. Berre år med bortimot fullstendig telling av alle kjente hekkplassar er tatt med.

Teist

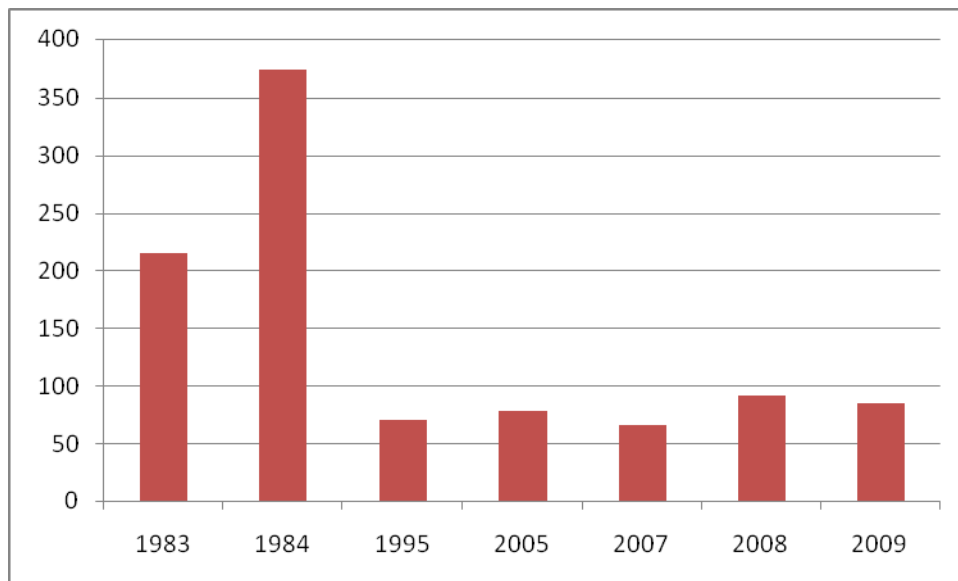
(p=par, elles individ)	? usikkert tal					- arten ikkje observert			() ikkje talt		
Reservat	1978	1983	1984	1995	2000	2004	2005	2006	2007	2008	09
Høgfjellet		-	-	2-3p	-			-		11	
Sildekruna	-	2p	-	-	-			-	-	-	1
Lysholmen		2p	-	-	-			-	-	2	2
Flatholmen	-	-	-	-	-			-	-	-	1
Einevarden	-	-	8	-			-		4	10	-
Stallbrekka	-	-	-	2-4?			-		-	6	6
Klovningen	16	17	8	-			9		-	1	10
Veststeinen	-	14	-	-			2		9	6	9
Vengane	-	-	4		-	-	1	-	-	-	-
Frøyskjera	2	-	10			2	-		-	-	
Rognane	6	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-
Hovdefjell	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-
Aralden						-	4		4	1	
Ytterøyane	43		2 dårleg ver	-		1	5		4	-	10
Kvalsteinane	6	-	12	-	12(25?)	-	1		8	2	9
Smelvær	5	-	6	3	-	-	-		-	1	
Moldvær	5+	20	65	25		30	30		14	28	20
Ryggsteinen	4	46	120			15	25		5	13	-
Håsteinen	13	11	85	10		-	-	-	-	-	-
Svarteskjeret	1	-	8	-		-		-	-		
Senholmen		2	4	2-3	- dårleg ver	8	11		11	9	3
Skardholmen		-	-	-		-	2-3		-	3	1
Raudøy		-	2	-	-	1	-		-	-	-
Krokholmen		-	2	-	-	-	-		-	-	-
Sakrisøy	1	-	7	-		-	2		-	2	5
Ønaholmane		3	8					-	-	-	-
Gåsvær	30	46	115	~20		-	13	17	5	6	15
Mågøyane		-	-	-				-	1	-	
Utvær	30+	105	65	- dårleg ver		4	8	5	15	18	7
Indrevær	-	10	36	- dårleg ver		-			5	-	-
Vassøyane	1	-							-	-	-
Sogneoksen	3	-	-	3					-	-	-
Oddeholmane		2	-	-		-		-	-	-	-
Torsholmane		5	-	-				-	-	-	-
Lihellene	1	-	5	2				-	-	-	-

Tabellen over viser registrerte hekkeplassar for teist i fylket, mens figuren på neste side viser hekkebestanden i åtte sesongar der alle dei same 15 reservata i fylket er blitt talde. Det går fram av tabellen at bestanden av teist på enkeltlokalitetar i hekketida kan variere ein heil del frå år til år, og t.d. er bestanden mange stader meir enn dobla eller halvert på eitt år mellom 1983 og 1984. Dette kan ha samband med at teljingane ikkje er gjennomført etter den beste prosedyren for denne arten (morgonteljingar i mai), men har måtte skje som del av ein samla og konsentrert innsats på ei tid da sjøfuglteljingane gir brukbare data for flest mogleg artar.

Uavhengig av metodikk er det likevel klart at det skjedde ein markert nedgang i hekkebestanden i fleire lokalitetar mellom 1984 og 1995. Tala frå viktige lokalitetar indikerar ein nedgang i

hekkebestanden av teist på 60-90% frå midten av 80-talet til midten på 90-talet. Dette er på om lag same tid som ternene gjekk sterkt tilbake. Både teist og terner fiskar på relativt grunt vatn, og kanskje har begge blitt ramma av eit samanbrot i bestandane av småfisk i fjøresonen (ei fiskegruppe som havforskarane har lite data om).

Våre egne teljingar frå 2004 og framover er meir stabile, men på eit lågare nivå enn tidlegare teljingar. Hekkebestanden i 2007 er den minste som er registrert i år med nokolunde fylkesdekkande teljingar av teisten sine hekkeplassar i Sogn og Fjordane. Den forsiktige framgangen i fjor skuldast i hovudsak at det blei registrert fleire teist enn vanleg nord i fylket, ein trend som heldt seg også i år. Dessverre gjekk talet på teist ned sør i fylket, i ein slik grad at våre tal for fylkesbestanden under eitt går tilbake.

Utvikling i talet på teist i 16 sjøfugl-reservat i Sogn og Fjordane. Reservata er valde ut på grunnlag av at dei er kjende hekkeplassar for teist og har blitt talde opp alle dei gjeldande åra. 1978 er ikkje med, fordi det for to viktige lokalitetar (Moldvær og Utvær) er oppgitt "5+" og "30+" individ, som kan bety så mangt.

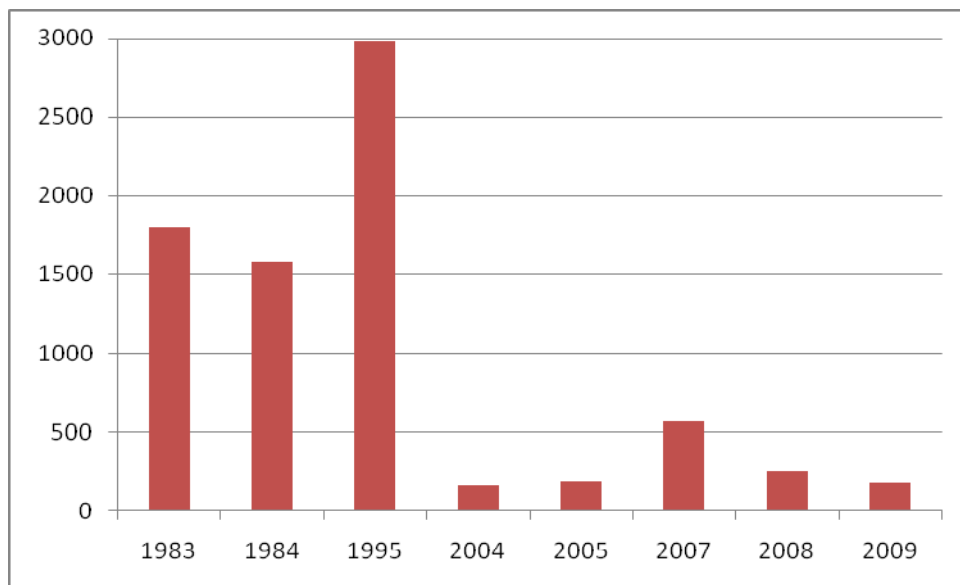
Gråmåse

(hekkande par)	? usikkert tal					- arten ikkje observert			() ikkje talt		
Reservat	1978/79	1983	1984	1995	2000	2004	2005	2006	2007	2008	09
Flatholmen	31 ⁷⁹	20	45	75	100			40	70	80	30
Sildekruna	225 ⁷⁹	470	435	350	400			120	130	90	40
Lysholmen	8 ⁷⁹	20	15-20	150	30			15-20	10	3-4	5
Stallbrekka	-	10	30	100			20		30	25	10
Klovningen	-	110	5	10			25-30		60	25	15
Veststeinen	16	90	80	5-600			25		60	15	15
Tennøyane	53 ⁷⁹	140	110	60	120			48	70	25	70
Vengane	-	6	11		20?	3-5	2-4	6	7	2	3
Frøyskjera	15*	85	80			2-5?	20		40	12	
Hovdefjell	1050 ⁷⁹	900	600	1200	1500	25	20	170?	140	10	10
Indre-Ånnøy	110 ⁷⁹	110	30	60-70	20		1		1	-	1
Nekketøyåa	29 ⁷⁹	2-3	-	-	-		1		-	-	-
Ytterøyane	35*	- dårleg ver	- dårleg ver	215		0-3?	5-10		35	4-5	10
Kvalsteinane	-	80	41	350	350	2-5?	15-20		30	15	2
Gulholmen		15	30	50	100	-	8		20	10	
Trefotskjæra	-	-		40		1-2?	1?		1	-	1
Smelvær	80/110	65	60	30	-	-	1-2		-	2	
Moldvær	15	100+	52	250		5-10?	10-15		45	15	25
Ryggsteinen	10	12	-			-	2-5		5	3	3
Håsteinen	86	35	25	-		-	2-5?	5-10	10	4	4
Svarteskjeret	13	15	20	4-5		1-2?		2?	-		
Kuøyna	40/45	60	65	15		-	-		-	-	-
Senholmen	20	-	3	45	80-100	20?	15-20		50	-	6
Skardholmen	110	180	120	200		5-10?	20		70	20	15
Raudøy		70	175	350	200	50-100?	70-90		100	20	40
Krokholmen		14	45	-	30	-	1?		-	-	-
Prestøy		150	55	-	-	-	-		-	-	-
Kvitingane	-	-	-	-		2-5?	-		-	-	-
Myrbærskjera	30	35	125	220	-	2-5?	11		70	35	10
Sakrisøy	20	70	80	-			6		3	-	-
Gåsvær	136	160	225	500		5-15?	15-20	35	60	120	50
Mågøyane	50	25	55	-				1?	-	-	
Utvær	40	90	90	200-250?	dårleg ver	10-20	5-10	30	30	25	20
Indrevær	70	120	30	-	dårleg ver	2-3?			30	15	
Oddeholmane		30	20	230		2-3?		13	20	20	10
Torsholmane		22	40	-				29	40	40	30
Ramsbarden		60	40	320					12	1	-
Sogneoksen	-	5	25	160					50	20	35
Kvernøyna	45	55	30	-					1	-	-
Lihellene	60	80	75	200				30	80	80	50

*gjeld berre delar av reservatet

Fylkesdekkande teljingar er dessverre få, men ved å samanlikne dei enkelte hekkeplassane går det likevel rimeleg klart fram av tabellen at bestanden av gråmåse i Sogn og Fjordane var relativt stabil på 70- og 80-talet (med nokre lokale forflyttingar av koloniane), og at det på 90-talet var ein tydeleg auke i dei fleste koloniane. Utviklinga frå 80- til 90-talet går også fram av figuren under, som viser talet på

hekkande par i 13 reservat som alle er blitt talde opp i åra 1983, 1984, 1995, 2004, 2005, 2007, 2008 og 2009, dvs. år med teljingar i eit fleirtal av sjøfuglreservata. Dei høge bestandstala på 90-talet gjer seg også gjeldande i 2000 (ikkje vist på figuren, da berre den nordlege delen av fylket blei talt det året).

Utvikling i talet på hekkande par av gråmåse i 13 sjøfuglreservat i Sogn og Fjordane. Reservata er valde ut på grunnlag av at dei er kjende hekkelassar for gråmåse, og at dei har blitt talde opp i kvart av dei aktuelle åra.

Den gode hekkebestanden gjennom 90-talet fram til 2000 gjer at hekkesvikten på 2000-talet trer ekstra tydeleg fram. Ringmergingsaktiviteten til Vidar Seim i fylkets største gråmåsekoloni ved Hovdefjell viser at samanbrotet i hekkebestanden kom allereie i 2001, med 2004 som eit absolutt botnår. Dette fell i tid saman med samanbrotet av tobis-bestanden i Nordsjøen, og dei verknadane dette hadde på økosystemet.

Talet på hekkande par (reir) i 2004 og 2005 er høgst usikre, for på det tidspunktet registreringane blei gjort var det svært få gråmåsar som faktisk hadde egg eller ungar (ungar berre sett på ein lokalitet i fylket) - og det er vanskeleg å seie om resten av bestandane har prøvd å hekke, eller om dei stod over. I 2005 såg vi fleire gråmåsar som låg på reir enn i 2004, og det blei funne fleire ungar, og etter dette heldt den positive utviklinga fram til 2007. Oppbygginga av hekkepopulasjonane gjekk likevel langsamt, og vi veit ikkje i kva grad gråmåsane faktisk lukkast i å få ungar på vengene. Observasjonar av havnål som føde for gråmåseungar både i 2006 og i 2007 viser at næringstilhøva framleis var dårlege. Den nye nedgangen i hekkebestandane i fjor og i år stadfester dette, saman med mengdene av småreker som blei liggande uspiste i koloniane i år.

Nyklekte gråmåseungar. Det blei funne fleire daude ungar enn vanleg i år, og dei fleste hadde stroke med ikkje lenge etter klekkinga. Hekkesesongen begynte tidleg i år, slik at eit stort innsig av sildeyngel i juni/juli kom for seint til å berge dei.

Terner

(par)	? usikkert tal					- arten ikkje observert			() ikkje talt		
Reservat	1978/79	1983	1984	1995	2000	2004	2005	2006	2007	2008	09
Flatholmen	-		5	-	-			-	-	-	-
Sildekruna	-		90	-	-			-	-	-	-
Tennøyane	18 ⁷⁹	25	20	-	25			-	-	-	-
Vengane	-	-	25		-	-	-	-	-	-	-
Rognane	-/20	32	40	-	-	-	-	-	-	-	-
Frøyskjera	-*	118	60			-	-		3-4	-	
Nekskøytåa	-	-	-	20	-		-		-	1	-
Eikefjholmane	15	38	15								-
Ytterøyane	10-15		- dårleg ver	75		-	-		-	-	-
Kvalsteinane	25	~50	235	40-50	-	-	-		-	-	-
Timberøyhlne	9 ⁷⁹		40	30	-			1			-
Karsskjeret		51	80	-				16	15	41	-
Gulholmen	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-
Trefotskjæra		20		60		-	-		-	-	-
Smelvær	105	-	195	-	-	~10	-		-	-	
Moldvær	80	~45	22	-		-	-		100**	-	1
Ryggsteinen	-	85	20			-	-		-	-	-
Håsteinen	60	21	170	120		-	-	-	-	5	-
Krokholmen	-	35	40	-	-	-	-		-	-	1
Flatøy	-	~30	-	-	-	-	-		-	-	-
Kvannholmen	-		5-6	10			-		2-3	-	3
Kvitingane	-	-	20	-		-	-		10	-	-
Myrbærskjera	-	~60	150	-		-	?		5	1	-
Sakrisøy	30	345	-	75			-		-	-	-
Ønaholmane		120	200					-	-	-	-
Gåsvær	50	35	35	225		10-15?	-	-	-	-	30
Mågøyane	-	80	20						-	-	-
Utvær	50	21	30	60		10-15?	-	-	-	-	-
Indrevær	160*	1100+	550	- dårleg ver		-			40	-	-
Oddeholmane		90	10	-		-		-	-	-	-
Sogneoksen	-	60	60-70	-					-	-	-
Kvernøyna	-	280	130	-					-	-	-
Lihellene	-	-	15	20				-	-	-	2
Torsholmane		100+	220	-				2	-	1	-

*gjeld berre delar av reservatet

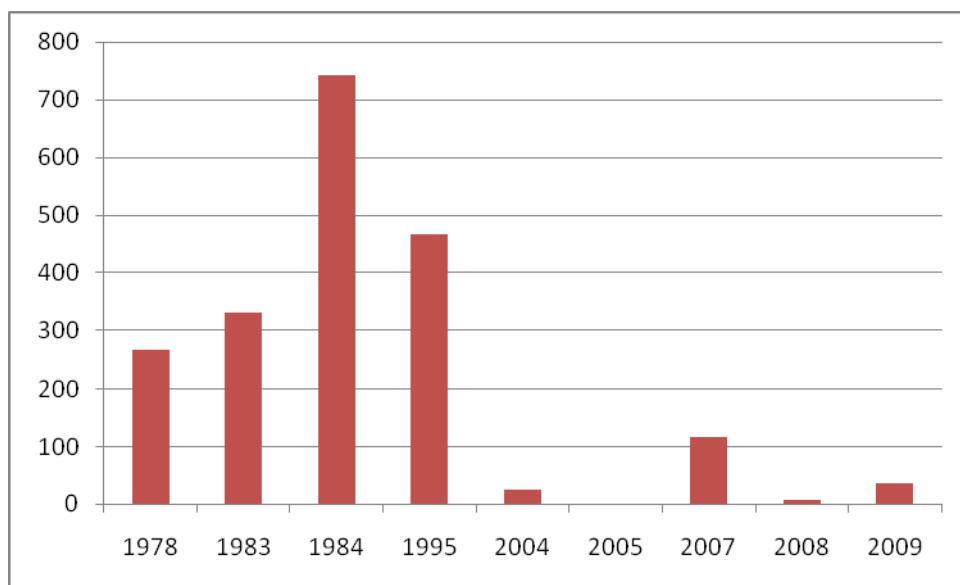
** justert ned frå 150, da erfaringar dei siste åra tyder på at dette var ei overvurdering

Begge terneartane er behandla under eitt i tabellen, da dei kan vere vanskelege å skilje frå kvarandre, og kjeldematerialet til dels heller ikkje skil mellom artane. Raudnebbterna ser likevel ut til å vere den klart vanlegaste arten i dei undersøkte sjøfuglreservata.

Ternene hadde bra hekkeseongar fram til og med 1984 (med naturlege svingingar og forflytting mellom hekkeplassar), men etter dette har stadig fleire hekkeplassar blitt ståande tome. Godø nemnte allereie etter teljingane i 1995 at ”det er ting som tyder på at spesielt bestanden av raudnebbterne kan vere kraftig redusert i høve til byrjinga av 1980-åra.” (Godø 1995). Ein av dei beste hekkeplassane for raudnebbterne i landet i 1983 var Indrevær i Solund kommune, med 890 reir av arten, pluss 225 reir av makrellterne (Godø 1983). I 1984 blei det på same stad registrert 460 raudnebbternereir og 90

makrellterne (Godø 1984). Indrevær blei berre overflatisk undersøkt i 1995 på grunn av dårleg ver, men terner er ikkje nemnt blant dei registrerte artane. Området blei ikkje talt i 2000, og ved teljingane i 2004 og seinare år blei det heller ikkje sett ternar før dei dukka opp igjen i 2007. Den nest beste ternelokaliteten i fylket i 1983 var Sakrisøy, med 235 raudnebbternereir og 110 makrellternereir. Tala i 1984 var høvesvis 200 og 55. I 1995 var det ingen raudnebbternar, og 75 par makrellterne i Sakrisøy. Området blei talt igjen først i 2005, men verken då eller seinare har det hekka ternar der. Teljingane i 2000 var konsentrert om dei fem nordlegaste kommunane (Selje-Askvoll). Det blei ikkje funne hekkande raudnebbterne i det heile tatt det året, mens makrellterne blei funne hekkande på tre stader. Nokre år etter forsvann også makrellterna. I 2004 blei ternar funne berre i tre små koloniar (som truleg ikkje hekka, eller hadde gitt opp hekkforsøket da teljinga blei gjort), og i 2005 blei det på ny ikkje påvist hekking.

Meldingar om mogleg hekking i indre kyststrok og i fjordane gjorde at sjøfuglteljingane året etter fekk fokus flytta innover, og tre små koloniar blei funne der i 2006. I 2007 fann vi sju koloniar, fem av dei i midtre og ytre strok; og i fjor fem "koloniar" (tre av dei med berre eitt par). I år såg vi fleire store flokkar med ternar, men hekkande fuglar berre i fire av reservata. Dei siste åra har ternene hekka uregelmessig med årlege byte av hekkplass (i alle fall i dei ytre kyststroka), der berre Karsskjeret ved Svanøy har vore litt meir stabilt i bruk (men ikkje i år). Utviklinga kan bety at hekkebestandane er på veg tilbake til kysten av Sogn og Fjordane, men som figuren under viser utgjer talet på hekkande par ein svært liten del av nivået på 80-talet. Nokre område blei i år sjekka for tidleg til å få med hekkande ternar, men observasjonane av mange ikkje-hekkande fuglar seinare på sommaren betyr nok at det har vore lite hekking generelt i fylket i år.

Utvikling i talet på hekkande par av ternar i 13 sjøfuglreservat i Sogn og Fjordane. Berre år der alle dei same hekkplassane er talte opp, er med her. Karsskjeret med sine 41 reir i fjor er ikkje med her, da lokaliteten ikkje er talt opp alle dei aktuelle åra. Talet for 2008 er derfor berre 7, og null for 2005.

Den langvarige tilbakegangen for ternene begynte truleg om lag ti år før samanbrotet i tobisbestanden i Nordsjøen i 2003/04. Godø (2000) nemner at ternebestandane i 2000 var i tilbakegang på heile Vestlandet, og legg til at "viktigaste årsaka til manglande hekking er truleg sviktande næringstilgang, som igjen kan tilskrivas algeoppblomstring." Algeoppblomstring er eit naturleg fenomen om våren, med dei høgaste konsentrasjonane frå mai og utover. Vi har ikkje data tilgjengeleg som kan seie om algeoppblomstringane auka i omfang parallelt med tilbakegangen i ternebestandane. Andre moglege faktorar har vi heller ikkje oversyn over, da kysten av Sogn og Fjordane aldri har vore eit prioritert marint forskingsområde. Lenger sørover langs kysten (Agder/Rogaland) har ein eit noko betre oversyn, særleg knytt til etterverknadane av algeinvasjonen i 1989, då albusnegl og kongesnegl døydd ut i stort omfang og ulike fiskebestandar forsvann meir eller mindre. I det same området skjer no ein rask og omfattande utdøying av sukkertare, og problemet spreier seg oppover Vestlandet. Endringar i tang- og tarebeltet i grunnområda, med bortfall av viktige habitat for småfisken som er mat for ternene (og teisten, som har gått tilbake i same periode som ternene), kan kanskje forklare kvifor desse fuglane har blitt borte. Det er heller ikkje usannsynleg at meir omfattande algeoppblomstringar

sommarstid (i den grad dette faktisk skjer) kan påverke ternene direkte, ved at småfisken blir vanskelegare å sjå, eller at den trekk ned på djupare, klarare vatn utanfor rekkevidde for ternene.

På denne bakgrunnen er det naturlegvis svært positivt at ternene har blitt funne hekkande dei fire siste åra, men fordi sjøfugteljingane blir gjennomført for heile fylket og alle artar under eitt, kjem dei for tidleg i hekkesesongen for ternene til at vi kan seie noko om korleis ungeproduksjonen har vore dei siste par åra. Hekkebestandane er også så små at dei raskt kan forsvinne igjen.

Ærfuglen i Sogn og Fjordane

For ikkje så mange år sidan meinte Godø (2000) at ærfuglbestanden i Sogn og Fjordane er på eit toppnivå etter andre verdskrig. På den andre sida har Fylkesmannen og Statens Naturoppsyn frå 2004 gjennomført årlege sjøfuglteljingar utan å kunne påvise anna enn at ærfuglbestanden i fylket er svært svak og har store problem med å få fram ungar.

For å klargjere om resultatane dei siste åra kan ha med teljemetodikken å gjere, gjennomførte vi i år ei ekstra teljing av ærfugl i sjøfuglreservata i mai. Standard teljemetodikk for å vurdere talet på hekkande "par" ærfugl er å telje hannfuglar ved hekkelokalitet før hoene går på land for å hekke (Lorentsen 1989). Våre junteeljingar skjer for seint til dette, slik at vi har måtte vurdere talet på rugande fuglar løyseleg ut frå observasjonar av både hann- og hofuglar ved hekkeplassane.

På grunn av vertilhøva kom vi litt seinare i gang med teljinga i mai (18. og 19.) enn det vi ideelt sett skulle ha vore. Men i dei 22 sjøfuglreservata vi talte opp både i mai og i juni, fordelte ærfuglane seg slik:

Stad	Mai		Juni		Reirfunn
	Tal hannar	Tal hoer	Tal hannar	Tal hoer	
Sildekruna	56	10	1	26	(4 ungekull)
Flatholmen	13	5	0	4	-
Lysholmen	35	10	0	0	-
Klovningen	23	12	269	25	-
Veststeinen	0	0	27	0	0
Skorpeholmane	3	0	0	1	-
Haukedalsholmane	12	3	0	3	-
Nekketøyåa	1	0	0	0	-
Krokholmen	2	1	0	13	2
Prestøy	0	0	0	0	-
Flatøy	0	0	0	0	-
Gåsvær	41	8	290	11	9
Utvær	135	18	105	10	8
Torsholmane	0	0	0	0	0
Sum	321	67	692	93	23

Tala viser ingen klåre samanhengar mellom tal hannar i mai og juni, med unntak for at det samlast mange hannar i Gåsvær og Utvær begge månadane. Desse områda er viktige samlingsplassar for hannfuglar fram mot mytinga på ettersommaren. Samanhengen mellom tala på hannar i mai og hoer i juni er tilsynelatande litt klårare, men berre på den måten at det er ein viss samvariasjon. Det same kan ein også seie om tala på hoer i mai og juni.

Men det ser absolutt ikkje ut til at ein kan bruke tal hannar i mai som ein indikasjon på kor mange reir det seinare kjem i same område. Da burde vi ha observert langt fleire ungekull, og gjort fleire reirfunn i juni. I den høgre kolonna er gitt det talet på reir som vi fann under reirleiding på land midt i juni (og talet på observerte ungekull ved Sildekruna). I dei områda som er merkte med "-" var vi ikkje på land.

Ut frå dette resultatet ser det ut til at den metodikken vi har brukt så langt, med vurdering av hekkebestand ut frå tal hoer på plass i juni, gir eit like bra overslag som telling av hannar i starten av sesongen. Det er rett nok avvik i form av småflokkar av hoer utan ungar, men i ei tid med dårleg næringstilgang for gråmåse og svartbak kan dette nok til ein viss grad forklarast med store ungetap i tida rett etter klekking. Men uansett korleis vi vurderer tala, er det neppe grunnlag for å seie anna enn at hekkebestanden av ærfugl i Sogn og Fjordane er svært dårleg. Sjå elles fleire tal under artskommentaren i neste kapittel.

Artsvis vurdering

Det blir her gitt ei vurdering av bestandssituasjonen for ulike artar både på lengre og kortare sikt. *Endringar i perioden 1995-2008 er vurdert ut frå registreringar i 33 reservat som alle blei talt opp både i 1995, 2005, 2007, 2008 og 2009.* Symbola ved artsnamnet baserer seg på desse endringane, og viser følgjande:

- ↑ Bestanden meir enn dobla
- ↗ Auke, men mindre enn dobling
- Stabil bestand (variasjon med mindre avvik enn +/- 20%)
- ↘ Nedgang, men mindre enn halvert
- ↓ Bestanden meir enn halvert

Når bestandane er svært små, kan sjølv små endringar gi inntrykk av ei positiv utvikling som kanskje ikkje er reell. Det er derfor lagt til eit symbol for tilstanden av hekkebestanden i år samanlikna med tilstanden i 1995:

- + hekkebestanden i fylket er betre enn i 1995
- 0 hekkebestanden i fylket er om lag som i 1995
- hekkebestanden i fylket har gått tilbake meir enn 25 % i høve til 1995
- hekkebestanden i fylket har gått tilbake meir enn 50 % i høve til 1995
- hekkebestanden i fylket har gått tilbake meir enn 90 % i høve til 1995

Havhest

1995 – 2005: ↓ 2005 -2007: → 2007-2009: ↓ [--]

Ein fåtallig hekkefugl i fylket. Arten held seg ved hekkeplassen til langt ut på ettersommaren, og teljetidspunktet er derfor til vanleg ikkje kritisk. I dei undersøkte lokalitetane blei havhest i år berre registrert sitjande i fjellet i ein lokalitet, Stallbrekka (7 par). Vi såg ingen ved Einevarden, der arten har hekka fast, men i ein minkande bestand som var nede på 2 par i fjor. Elles blei det registrert eitt flygande individ ved Veststeinen, og nokre få i ope hav. Larsen (2006) oppgjer at han i 2006 registrerte havhest på 39 berghyller i Stallbrekka, om lag jamt fordelt mellom hyller med rugande fuglar og hyller med sittande fuglar.

I 2003 hekka havhest truleg på Veststeinen (3 par). I 2000 blei havhest også registrert ved Høgfjellet (få av sjøfuglreservata i ytre skjergard blei sjekka det året), i 1994 ved Høgfjellet, Einevarden, Stallbrekka og Veststeinen. Godø (1995) oppgjer at bestanden var relativt stabil frå 1984 til 1995, og anslår bestanden i heile fylket til om lag 100 revirhevdande par. Samanliknar vi tal frå reservat som blei talte både i 1995 og 2005, gjekk hekkebestanden av havhest ned frå **51** til **15** par på ti år. I 2007 blei det registrert **18** par, men i år altså berre **7** par. Hekkebestandane var nok kunstig høge den gangen fiskeria slapp ut langt meir avfall enn i dag, men om tilbakegangen held fram som no, vil arten vere borte som hekkefugl i Sogn og Fjordane relativt raskt.

Toppskarv

1995 – 2005: ↓ 2005 -2007: ↘ 2007-2009: ↘ [--]

Godø (2000) meiner at toppskarven kan ha hatt ein positiv utvikling i Sogn og Fjordane, og i Hordaland har det vore nokre nyetableringar dei siste åra (m.a. Holmengrå) som tilsynelatande underbyggjer dette. Tala frå 2000 var dessverre svært mangelfulle med tanke på dei viktigaste toppskarvkoloniane, og med det datatilfanget vi no har kan situasjonen oppsummerast betre.

Frå slutten av 70-talet og framover heldt bestanden seg ganske stabil, med eit tyngdepunkt i Solund (Gåsvær og Utvær). Ein markert auke i hekkebestandane i fylket kom midt på 90-talet;

hekkebestandane i Gåsvær og Utvær i sør hadde på dette tidspunktet gått ned med ein tredel, og Askvoll tok over som tyngdepunkt i fylket, med 425 hekkande par i Ryggsteinen i 93 og 324 i 94, og vel 300 i Moldvær i 95. Dei neste tala (2001) viser markert nedgang i Ryggsteinen, men med påfølgande rask vekst dei neste åra, og i 2003 hekka 183 par. Det er sannsynleg at dei to naboreservata Moldvær og Ryggsteinen i praksis utgjer ei eining for toppskarven, og at det skjer interne forskuvingar i tyngdepunktet mellom dei frå år til anna. Det er likevel ikkje tvil om at hekkebestanden fekk ein alvorleg knekk i 2006, da Ryggsteinen plutselig blei ”avfolka”.

Hekkebestanden i Askvoll er i år endå litt lågare enn i fjor, og dermed den lågaste på dei siste 30 åra. Hekkebestanden er mindre enn ein tredel av det den var for fire år sidan. Nytt av året er at tilbakegang også er synleg i Solund. Frå 2007 til 2008 heldt hekkebestanden seg stabil, men i år har den blitt redusert med 20 reir i Gåsvær og 5 i Utvær. Dette er rett nok små tal, men foruroligande med tanke på den tydelege veksten vi har sett sidan dei årlege teljingane tok til i 2004. Hekkebestanden er større enn i 2005, men likevel berre om lag ein tredel av hekkebestanden i 80-åra.

Raskt oppsummert har hekkebestanden lengst sør i fylket gått sterkt tilbake frå 80-90 – talet, men har dei siste fem åra hatt ein aukande tendens som i år har stoppa opp. Auken i hekkebestandane i Askvoll stoppa nokre år tidlegare, og har dei siste tre åra gått markert tilbake. Ein av dei store koloniane frå midt på 90-talet, Ryggsteinen, er utradert.

Samanliknar vi reservata som har blitt talt opp alle dei aktuelle åra, har hekkebestanden gått ned frå **966** par i 1995 til **416** i 2005, **331** i 2007 og **256** i år. Næringssvik har nok også ramma toppskarven, men ikkje fullt så markert som for andre artar, og fleire faktorar må vurderast for å forklare bestandsendringane – som taretråling, oljesøl og forstyrning på hekkeplassane. Eit interessant

utviklingstrekk er at talet på toppskarvkoloniar stadig aukar, sjølv om den samla hekkebestanden blir mindre. I 1995 hekka toppskarv i 7 av sjøfuglreservata, i 2005 var talet 10, og i fjor var talet oppe i 12. Ei slik spreiding i nedgangstider tyder på at skarvane ikkje finn tilhøva ved dei gamle hekkeplassane tilfredsstillande. Ettersom avstanden mellom koloniane ikkje er særleg stor med tanke på kor langt skarvane kan fly for å finne mat, verkar det sannsynleg at forstyrningar ved hekkeplassane er ein like viktig forklaring som næringsmangel. Toppskarven er svært følsam for forstyrring frå menneske i hekketida, og det er sannsynleg at ulovleg ilandstiging er hovudårsaka til at den veksande kolonien på Ytterøyane braut saman rundt 2004 og no er i ferd med å forsvinne.

Framtidsutsiktene for denne arten er det svært vanskeleg å seie noko om, særleg fordi utviklinga har vore forskjellig ulike stader i fylket. Noko vi *kan* seie ut frå teljingane, er at talet på observerte individ i reservata ikkje seier stort om talet på hekkande par. Reirteljing er heilt nødvendig for denne arten.

Grågås

1995 – 2005: ↑ 2005 -2007: ↓ 2007-2009: →

Ikkje egentleg ein sjøfugl, men arten har markert seg i sjøfuglreservata dei siste tiåra. Grågåsa samlar seg ofte i større eller mindre flokkar på stadar som også kan vere hekkeplass, slik at det er vanskeleg å slå fast om gjæsene hekkar utan å saumfare terrenget på land. Samanliknar vi dei 30 reservata som blei talte både i 1995, 2005, 2007, 2008 og 2009 på om lag same tid i juni, finn vi ein auke frå **289** til **1340** individ på dei første ti åra, og så ein reduksjon til **521** i 2007 og **490** i fjor. I år er talet **464**. Grågåsa er ein såpass vanskeleg art å halde oversyn med at tala i seg sjølve ikkje seier mye anna enn at arten held seg nokolunde stabil. Berre ein liten del av dei registrerte gjæsene har ungar.

I 2005 blei relativt store flokkar av mytande (fjorfellande) gjæser observert i ytre Askvoll, særleg ved Moldvær, Ryggsteinen og Håsteinen der til saman 1105 individ blei registrerte. Slike store flokkar har vi ikkje kome over seinare. Berre 223 blei sett i same område i 2007, 268 i fjor og 303 i år. I det andre "hovudområdet" for grågås ved Gåsvær og Utvær i Solund var det 154 individ i 2005, 216 i 2007, 142 i fjor og 82 i år.

Grågåsa kan vere verdfull for sjøfuglreservata etter kvart som færre sauvar blir sendt på beite. Sjølv om dei ikkje hindrar gjengroing på same måte, er gjæsene effektive når det gjeld å halde markskiktet i vegetasjonen nede. Det vil derfor vere verdifullt å finne årsaka til reduksjonen i talet på observerte grågås etter 2005.

Ærfugl

Hekkebestand 1995 – 2005: ↓ 2005 -2007: ↑ 2007-2009: → [---]

Mytebestand 1995 – 2005: → 2005 -2007: ↘ 2007-2009: ↘ [--]

Godø (2000) oppgjer at ærfuglbestanden i Sogn og Fjordane er på eit toppnivå etter andre verdskrig. Teljingane etter dette gir ikkje grunnlag for ei slik vurdering av hekkebestanden av ærfugl i fylket, det ser meir ut som at ærfuglbestanden i fylket er i sterk tilbakegang og har store problem med å få fram ungar. I 1995 blei det talt om lag **390** ungekull i dei 30 reservata som blei talte også i 2005, mens det i 2005 (på same tid i juni) ikkje blei sett ungar – og berre funne **13** reir med egg. I dei same reservata blei det i 2007 talt **32** reir/kull (13 ungekull), i fjor **29** reir/kull (13 ungekull), og i år **30** reir (4 ungekull). Legg vi saman overslaga for hekkebestand i samtlege 45 reservat som blei talte i år, kjem vi til 89 reir. Dette talet er høgst usikkert, men sjølv om vi tar alle moglege og umoglege atterhald er det neppe realistisk å presse hekke-bestanden i sjøfuglreservata opp i meir enn nokre hundre reir. Dette er berre ein liten brøkdel av Godø sitt overslag på 10 000 par i 2000. Rett nok gjeld Godø sitt overslag heile fylket, men i Sogn og Fjordane er ein så stor del av dei beste hekkeområda verna, at det ikkje kan vere snakk om store hekkebestandar utanfor sjøfuglreservata. Larsen (2006) har talt fuglar ved Vågsøy nokre dagar i juni kvart år sidan 1999, og skriv at "det er overraskende sjelden å se ungekull av ærfugl på Vågsøy." I løpet av sju år er dunungar berre sett ved eitt tilfelle, i Vedvika i 2001. Hekkebestanden av ærfugl i Sogn og Fjordane er definitivt svært svak for tida, og må ha vore gjennom ein formidabel og svært rask tilbakegang frå århundreskiftet.

Talet på ærfuglar som flokkar seg i den ytre skjergarden utover sommaren for å ta til med fjørfelling (myting) har likevel halde seg relativt stabil i lengre tid. Totalt blei det registrert **1474** ærfuglar i 1995 og **2520** ærfuglar i 2005 i dei 33 sjøfuglreservata som blei talte begge år. Tilsvarende tal i 2007 var **1380**. Dette var etter *Server*-forliset i januar, og halveringa i høve to år tidlegare blei vurdert å kunne henge saman med dette. Men året etter hadde talet gått vidare ned til berre **980** individ, utan kjente hendingar som kunne forklare nedgangen. I år registrerte vi **946** individ i dei same 33 reservata. Endringane kan rett og slett skuldast at dei store flokkane med ærfugl flyttar seg mye frå stad til stad, og det kan slå sterkt ut på resultata dersom mye fugl ligg i område som ikkje er blant dei trettitals vi har som basis for samanlikninga.

Havørn

Arten blir notert når vi ser den, men det blir elles ikkje gjort nokon ekstra innsats for å sjekke ut kjente hekkeplassar. Det blei etter *Server*-forliset i januar 2007 spekulert i om unge havørner kunne vere særleg utsette for forgifting gjennom eting av oljetilsølte fuglekadaver. Spekulasjonane fekk tilsynelatande støtte etter at vi sommaren 2007 berre såg 4 individ under sjøfugltellingane, alle vaksne fuglar. Men i fjor var talet tilbake på "normalen", med 13 observerte individ i seks sjøfuglreservat, sju av dei vaksne. Talet frå 2005 var det same, 13 individ i seks sjøfuglreservat (3 av dei vaksne fuglar). I år var talet derimot berre 7 individ (3 unge og 4 vaksne), men registreringane er uansett for usystematiske til at ein kan seie noko sikkert om utviklinga.

Tjeld

1995 – 2005: ↘ 2005 -2007: → 2007-2009: ↘ [-]

Tjeld blir observert jamt spreidd på dei fleste eigna holmar og skjer, men arten har tilsynelatande vore inne i ein langsam nedgang som teljingane i år ser ut til å stadfeste. I dei 30 reservata som er talt opp alle fire åra, blei det talt **209** individ i 1995, **173** individ i 2005, **146** i 2007, og **123** i år. Tilbakegangen er såpass markert at den nok er reell, men det er elles ikkje usannsynleg at tjelden kan bli oversett i nokre av dei mest fuglerike områda, da fokus nok blir flytta mot dei ”ekte” sjøfuglane når teljesituasjonen blir som mest hektisk. Det er likevel ingen grunn til at vi skal ha oversett fleire av dei no enn tidlegare.

Tjuvjo

1995 – 2005: ↘ 2005 -2007: ↓ 2007-2009: ↑ [-]

Bestanden i Sogn og Fjordane har i fleire år vore liten, som elles på Vestlandet, og er i ferd med å forsvinne som hekkefugl. I 1982 blei det observert 67 individ under sjøfuglteljingane, i 1983 også 67, og i 1984 59 individ. I 1995 blei det så observert berre 4 par, og i 2000 2 par. Frå og med 2004 er alle tjuvjoar noterte ned uavhengig av om dei er observerte ved hekkeplass eller ikkje. Både i 2004 og 2005 blei det sett 4 individ i løpet av fem dagar, i 2006 blei det sett 2 individ på fire dagar, mens det i 2007 ikkje blei observert tjuvjo i det heile på seks dagar. Situasjonen i fjor var tilsynelatande betre, med tre observasjonar av til saman 7 individ på fem dagar, og eitt mogleg hekkeforsøk. I år gjorde vi tre observasjonar av til saman 4 individ på fem dagar – men talet er under alle omstende så lite at arten i praksis kan reknast som utdøydd som hekkefugl i Sogn og Fjordane.

Gråmåse

1995 – 2005: ↓ 2005 -2007: ↑ 2007-2009: ↓ [---]

Godø (2000) vurderte bestanden av gråmåse i Sogn og Fjordane som stabil, og kanskje med ein positiv trend i høve til ein nedgong i slutten av 1980-åra. Dette har nok vore rett, men i åra like etter 2000 har tilhøva endra seg. Tydelegast ser vi dette i Hovdefjell, der Vidar Seim har ringmerkt gråmåseungar i fleire år. Frå 1997 til 2000 låg talet på merkte ungar rundt 100, for så å falle bratt året etter til 6, og vidare til 2 i 2003. I 2004 fann ringmerkaren ingen ungar i kolonien, som så seint som i 2000 blei vurdert til å halde om lag 1500 hekkande par.

Teljingane langs kysten stadfesta at arten knapt kan ha hekka i Sogn og Fjordane i 2004, og det blei meldt om ein tilsvarande situasjon i Møre og Romsdal og Hordaland. I 2005 såg situasjonen betre ut, sjølv om hekkebestanden i dei same 30 reservata som i 1995 hadde **4380** par berre var på **288** hekkande par. Tendensen til ei positiv utvikling var endå tydelegare i 2006, og i 2007 hadde hekkebestanden i dei same 34 reservata auka til **817** par. Situasjonen teikna i det heile tatt bra, etter to år med stopp i tobisfisket. Men så blei det opna for fiske igjen, og hekkebestanden av gråmåse svarte med å kollapse på ny. I dei utvalde reservata blei hekkebestanden meir enn halvert til **340** par i fjor, og vidare ned til **245** i år.

Svartbak

1995 – 2005: ↓ 2005 -2007: ↑ 2007-2009: ↓ [--]

Hekker jamt spreidd i skjergarden langs heile fylket. Registreringane tyder på at dei fleste hekkeplassane har vore besette også i dei siste par åra med næringssvikt, og at det ikkje har skjedd særlege endringar i totalbestanden før i år.

Godø (1995) oppgjer at det blei registrert 1700 par i 1995, og at bestanden i Sogn og Fjordane truleg var på 4-5000 par. Gjer vi eit utval i form av dei 30 reservata som er talde i fleire år, var det **979** hekkande par i 1995. I 2005, året etter samanbrotet i fiskebestandane i Nordsjøen, var talet redusert til **213** par.

Svartbaken og dei andre stormåsanane er blant dei sjøfuglane som merka samanbrotet i 2004 aller mest. Men hekkebestanden var allereie i 2005 større enn året før, og auken heldt fram i 2006 i dei reservata som blei undersøkte da. I 2007 kunne vi slå fast at hekkebestanden hadde auka vidare, og i dei 30 omtalte reservata var talet **452** par. På dei to åra frå 2005 skjedde det altså ei dobling av hekkebestanden i Sogn og Fjordane, og den nærmt seg halvparten av bestanden i 1995. Men på same måte som gråmåsen reagerte svartbaken nærast momentant negativt da industrifisket etter tobis blei opna igjen. Etter den lovande 2007-sesongen hekka det i fjor berre **164** par i dei utvalde sjøfuglreservata, ein tilbakegang på heile 65%. I år er talet **216**, det vil seie at svartbaken ser ut til å klare tilhøva betre enn gråmåsen, og ikkje har fortsett tilbakegangen på same måte som den.

Sildemåse

1995 – 2005: ↓ 2005 -2007: ↑ 2007-2009: ↘ [--]

På same måte som for gråmåsen, vurderte Godø (2000) bestanden av sildemåse i Sogn og Fjordane som stabil, og kanskje med ein positiv trend i høve til ein nedgang i slutten av 1980-åra.

Det blei berre observert spreidde individ av sildemåse under teljingane i 2004, med unntak av Raudøy med 70 individ og Gåsvær med 45 individ. I 2005 blei det talt om lag 200 individ på Raudøy og 10 i Gåsvær. I 2007 var tilsvarende tal 350 og 174 individ, og i tillegg hadde bestanden i Moldvær auka frå 8 til 98 individ (og 21 reirfunn), så situasjonen såg definitivt positiv ut. Men nedgangen kom på ny også for sildemåsen da tobisfisket blei opna igjen etter eitt års stenging. Ser vi på talet hekkande par i dei utvalde sjøfuglreservat som blei talt opp både i 1995, 2005, 2007 og 2009, finn vi følgjande: I 1995 **320** par fordelt på tre lokalitetar, i 2005 anslagsvis **82** par fordelt på sju lokalitetar (80% på ein av lokalitetane, Raudøy), i 2007 rundt **245** par på åtte lokalitetar, men i 2008 berre **95** par på åtte av lokalitetane. På same måte som svartbaken ser det ut som sildemåsen ikkje har gått vidare ned, for i år fann vi om lag **130** par i sju av dei same reservata. I heile fylket under eitt fann vi 206 hekkande sildemåse i 11 sjøfuglreservat i år, med bestandar på mellom 1 og 50 par.

Fiskemåse

1995 – 2005: ↓ 2005 -2007: ↗ 2007-2009: ↗ [-]

Tilbagegangen for fiskemåsen begynte allereie før 1995, og dermed uavhengig av næringssvikten i 2004. Utviklinga liknar meir på den vi har sett hos terner og teist, og speglar nok at fiskemåsen har eit anna næringsval enn dei større måseartane. I dei 30 reservata som i 1995 hadde **177** par, hekka **50** par i 2005, **69** i 2007 og **62** i fjor. Talet i år er **101**. I dei same reservata hekka det til samanlikning 782 par fiskemåse i 1984.

Den positive utviklinga i år skuldast i hovudsak to hekkeplassar i indre del av kysten, Krokholmen og Kvannholmen, som til saman hadde 66 av dei 101 hekkande para. Ser vi heile fylket under eitt og tar med alle reservata, finn vi det same mønsteret. Holmane inst i Eikefjorden med 55 par, og Torsholmane inst i Sognesjøen med 53 par, utgjer saman med dei to førnemnte heile 174 av totalt 237 hekkande par. Ytterst på kysten fann vi ikkje større koloniar enn 8 par. Tilhøva ser med andre ord ut til å vere best i indre kyststrøk, noko som kan skuldast at næringstilgangen der er betre enn lenger ute. Ved Selvågane inst i Gloppefjorden talde Svein Hjelmeset opp 70 fiskemåsereir med egg i 2006, om lag 40 i 2007 og 62 i fjor, og elles hekkar det fiskemåsar fleire stader innover i fjordane over heile fylket. Men som kystfugl er arten sterkt desimert.

Krykkje

1995 – 2005: ↓ 2005 -2007: ↗ 2007-2009: ↘ [---]

Har hekka i Utvær, men er etter 1978 (da det blei talt 22 par) ikkje registrert der. Bortsett frå dette har krykkja tidlegare hekka relativt stabilt nord i Sogn og Fjordane, særleg ved Einevarden (Godø 1995). I 1994 hekka det 2100 par i Einevarden, 40-50 par i Stallbrekka, og 11 par på ei sjøbu i Leikanger på Stadlandet. Tidlegare koloniar i Høgfjellet, Klovningen, Veststeinen og ved Ytre Fure (ikkje freda) var ifølgje Godø (1995) allereie på veg ut på 80-talet, og har ikkje blitt koloniserte på ny.

Det kom inn meldingar om samanbrot i sjøfuglbestandane ved Einevarden i 2003, og i juli same år blei det berre registrert 122 reir, utan fugl. Samtidig blei det telt 658 reir i Stallbrekka. Det hadde altså både skjedd store endringar i hekkebestanden, og samtidig klare forskyvingar mellom hekkeplassane. Mellom dei to koloniane er det berre vel 4 km. Det er likevel viktig å merke seg at av dei 658 reira i Stallbrekka i 2003 var berre 166 i bruk ved teljetidspunktet i juli. Ved teljingane i 2005 var det 20 hekkande par på Einevarden og 145 i Stallbrekka. På desse to lokalitetane hekka det altså **2145** par i 1995, **165** i 2005, og i 2007 var tala høvesvis 16 og 216, til saman **232**. Kolonien i Einevarden blei til slutt så liten at det ikkje lenger var nokon gevinst ved å hekke der, og i fjor var den borte. Inntil vidare held krykkja ut i Stallbrekka, der talet på reir i fjor var **112**, og i år **164**. Tilsynelatande er krykkja på veg ut som hekkefugl i Sogn og Fjordane. Sjølv sagt må vi ta med at ein ny krykkjekoloni etablerte seg på Buholmen i Selje i fjor med 278 reir, men det står igjen å sjå kor lenge det varer. Kolonien blei ikkje sjekka i år.

Utanfor dei naturlege hekkeplassane i berg har krykkja hatt ein aukande, men smålåten hekkebestand på sjøbuene i Måløy hamn (Larsen 2006): 7 reir i 2000, 7 i 2001, 19 i 2002, 28 i 2004, 21 i 2005 og så 99 reir i 2006 (men berre 71 av dei i bruk). Etableringa kan ha samband med vanskelege næringstilhøve i havet, og eventuelle førekomstar av alternativ næring i hamneområdet.

Makrellterne og Raudnebbterne

1995 – 2005: ↓ 2005 -2007: ↑ 2007-2009: ↓ [---]

Etter at dei kom inn i ei negativ utvikling på 90-talet, har desse artane i praksis vore "utdøydd" i Sogn og Fjordane i fleire år, i alle fall i ytre kyststrok. Eit par-tre koloniar som blei oppgitte midt i sesongen var det beste resultatet etter århundreskiftet, før vi i 2007 kunne fastslå hekking i sju koloniar med til saman rundt 230 reir. Situasjonen for ternene i Hordaland har vore den same i fleire år, og etter alt å døme langs store delar av Vestlandskysten. I dei 30 reservata som er sjekka i kvart av åra 1995, 2005, 2007 og 2009, blei det i 1995 funne **670** hekkande par (åtte koloniar), **0** i 2005, **168** i 2007 (fire koloniar), **7** i fjor (tre koloniar) og i år **35** par fordelt på fire koloniar. Karsskjeret i Flora er ikkje rekna med her, da det ikkje blei talt opp i 2005.

Sjølv om ternene no er påvist hekkande i Sogn og Fjordane fire år på rad, er det viktig å notere at dette skjer i svært avgrensa omfang, og at det må heilt andre tilstandar til før vi kan "friskmelde" dei to terneartane. Problema for ternene på Vestlandet har no vart i så mange år at fuglar kan ha nådd maksimal levealder utan å få formeira seg, og bestandane vil i så fall få problem med å ta seg opp igjen sjølv om dei negative faktorane skulle ta slutt.

Alke

1995 – 2005: → 2005 -2007: → 2007-2009: ↘ [-]

Alke har dei siste tiåra hekka ved tre lokalitetar nord i fylket. Einevarden har vore den største, men området er vanskeleg tilgjengeleg og det er berre mogleg å vurdere hekkebestanden omtrentleg. Tidlegare teljingar oppgjer om lag 70 par (Godø 1983), 50 par (Godø 1984) og 100 par (Godø 1995). I 2005 blei det talt om lag 350 alke, i 2007 vel 300, i fjor 250, og i år 200. Ved Veststeinen er det tidlegare notert 35reir/150 individ (Godø 1983), 16 reir (Godø 1984) og 75-100 par (Godø 1995). I 2005 blei det talt 22 alker, i 2007 rundt 60-70, i fjor 10 individ, og i år 22.

Seinast ved teljingane i 1994 hekka det dessutan truleg om lag 25 par i Klovningen, men her blei det berre sett to alke/lomvi i 2005, og ingen etter dette. Det er dermed to aktive alkekoloniar i Sogn og Fjordane. Den samla bestanden i desse ser ut til å ha halde seg stabil fram til i år. Om vi forsøksvis reknar individa om til par for å

samanlikne med Godø sine tal, blir det om lag **205** par i 1995, **226** i 2005, **220** i 2007, **155** i fjor og **170** i år.

Tidlegare har det hekka alke også i Utvær i Solund: I 1983 blei det gjort 21 reirfunn, og i 1984 2 reirfunn (truleg 5 par hekkande). Ved teljingane i 1995 blei arten ikkje registrert, og den er heller ikkje sett seinare. Kolonien i Utvær var den sørlegaste i Norge, og har nok lenge vore marginal i den store samanhengen.

Lomvi

1995 – 2005: ↘ 2005 -2007: → 2007-2009: ↗ [-]

Lomvien har som alka hekka ved tre lokalitetar nord i fylket dei siste tiåra. Einevarden har vore den største, men området er vanskeleg tilgjengeleg og det er berre mogleg å vurdere hekkebestanden omtrentleg. Tidlegare teljingar oppgjer om lag 150 par (Godø 1983), 110 par (Godø 1984) og 100 par (Godø 1995). I 2005 blei det talt om lag 250 lomvi, i 2007 vel 200, i fjor 150 og i år 230.

Ved Veststeinen er det tidlegare notert 53 reir/250 individ (Godø 1983), 55 reir (Godø 1984) og 150-200 par (Godø 1995). I 2005 blei det sett 10 lomviar, i 2007 om lag 100 individ, i fjor berre 20 individ, og i år 35.

Seinast ved teljingane i 1994 hekka det dessutan truleg om lag 10 par i Klovningen, men her blei det berre sett to alke/lomvi i 2005, og ingen etter dette. Det er dermed to aktive lomvikoloniar i Sogn og Fjordane. Den samla bestanden i desse ser ut til å ha gått ned, som elles i landet, men truleg utan vidare nedgang dei siste par åra. Om vi forsøksvis reknar individa om til par for å samanlikne med Godø sine tal, blir det om lag **280** par i 1995, **158** i 2005, **180** i 2007, **100** i fjor og **200** i år. Om variasjonane er reelle eller berre utslag av telleproblema i små og utilgjengelege koloniar, er ikkje godt å seie.

Tidlegare har det hekka lomvi også i Utvær i Solund: I 1983 blei det gjort 23 reirfunn, og i 1984 15 reirfunn. Ved teljingane i 1995 blei arten ikkje registrert, og den er heller ikkje sett seinare. Kolonien i Utvær var den sørlegaste i Norge, og har nok lenge vore marginal i den store samanhengen.

Lunde

1995 – 2005: ↓ 2005 -2007: ↗ 2007-2009: → [--]

Som dei fleste alkefuglane har også lunden gått sterkt tilbake dei siste ti åra. På dei kjende hekkeplassane er situasjonen slik:

	1983	1984	1994/95	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Einevarden	>5000 par	~5000 par	5000 par		2600 par		5000 par	4000 par	2900 par
Veststeinen	9-10000 par	~8000 par	>8000 par		2000 par		1500 par	2800 par	3400 par
Ryggsteinen	11 reirfunn	5 reir/12 ind		8-10 ind	5 ind	4 reir	9 ind	1 ind	-
Utvær	323 reirfunn	148 reir/230 ind		3 ind	1 ind	-	-	-	-

I 2006 var første gang det blei gjennomført sjøfuglteljingar i Utvær utan at det blei sett lunde, etter at tala stadig meir hadde nærma seg nullen. I følge lokalkjente skal hekkebestanden i Utvær ha vore på inntil 600 par. Truleg skriv desse tala seg frå Willgohs sine undersøkingar, men vi veit ikkje kva år dei refererer seg til. På Ryggsteinen i Askvoll hekkar lunden kanskje framleis; Vidar Seim fann 4 reir i 2006, og vurderte at hekkebestanden har ligge jamt på 4-5 par i mange år. Men det blei ikkje sett lunde ved Ryggsteinen i år, og berre eitt individ i fjor.

Hekkebestanden av lunde i Sogn og Fjordane har gått tilbake sidan teljingane midt på 90-talet. Utviklinga i par kan etter omrekning anslagsvis uttrykkast som minst **13 000** i 1995, **4600** i 2005, **6500** i 2007, **6800** i fjor og **6300** i år. Tala kan tyde på at totalbestanden for tida er ganske stabil, men teljingane er ikkje metodisk gode nok til å kunne fastslå dette sikkert.

Sogn og Fjordane ligg langt sør med tanke på tilgangen av sildelarvar av rett storleik, og dersom lunden i stor grad må komplettere dietten med tobis, ligg det an til næringsmangel frå tid til anna.

Teist

1995 – 2005: 2005 -2007: 2007-2009: [+]

Teisten er vanskeleg å telje, og gode estimat på hekkebestanden er svært krevjande å få til. Dette føreset målretta innsats på forsommaren. Slik sett er ikkje dei teljingane som ligg føre, eigna til å trekkje bastante konklusjonar om kor mange teist som hekkar i Sogn og Fjordane.

Teljingane som no etter kvart er gjort over fleire år er likevel samanliknbare reint metodisk, og vi kan ut frå dette konkludere med at bestanden av teist i fylket er langt mindre no enn den var på 70- og 80-talet. Teljingane tyder også på at nedgangen i bestanden har gått føre seg over lang tid, og at teisten no finst konsentrert om eit fåtal av dei beste områda i fylket. Men sjølv om bestanden no er mye mindre enn på 70- og 80-talet, er det likevel positivt at den ikkje ser ut til å ha blitt vidare redusert etter 1995. Ser vi på dei 30 sjøfuglreservata som er talt kvart av dei tre åra, blei det talt **59** individ i 1995, **109** individ i 2005, **75** i 2007, **107** i fjor og **94** i år. Teisten har dei siste åra auka litt i nord (Høgfjellet-Veststeinen), mens den er stabil i kjerneområda i Askvoll og Solund. Det er likevel verdt å peike på at i dei same 33 reservata som er nemnt ovanfor, blei det talt **218** teist i 1983, og **383** i 1984. Bestanden i år er med andre ord berre 25% av bestanden i 1984.

Diskusjon

Årsaker til hekkesvikt i sjøfuglbestandane

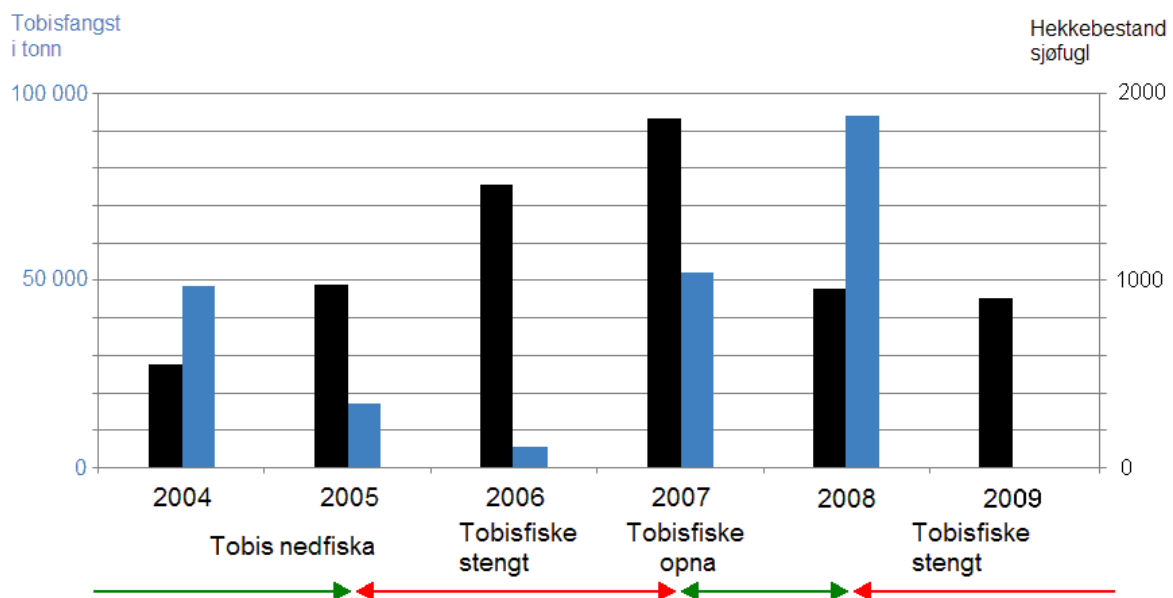
Faktorar som kan spele inn på hekkesuksessen hos sjøfuglane i Sogn og Fjordane blei gjennomgått i rapporten etter sjøfuglteljingane i 2003 og 2004 (Larsen 2005b). Ei rekkje faktorar blei vurderte, men berre nokre få kunne forklare – heilt eller delvis – den omfattande hekkesvikten.

Næringssvikt

Konklusjonen blei at næringsmangel utan tvil er den viktigaste faktoren bak hekkesvikten for sjøfuglane, og at overfiske er den underliggende årsaka. Bestandane av tobis (eit samlenamn på havsil og andre artar av sil) i Nordsjøen forsvann i 2004, på same tid som hekkebestandane av sjøfugl rundt heile Nordsjøen kollapsa totalt. Tobis er nøkkelartar i det marine økosystemet, og viktig næring for mange sjøfuglartar – anten direkte, eller indirekte som næring for fiskeartar som sjøfuglane et. I åra fram mot 2004 hadde det skjedd eit omfattande og til dels uregulert fiske etter tobis. Ifølgje havforskningsinstituttet tok norske og danske fiskarar over ein million tonn tobis årleg i Nordsjøen.

Det er også sett fram teoriar om at ei gradvis oppvarming av Nordsjøen som følgje av klimaendringar kan ha fått tobisen eller tobisen sitt planktoniske næringsgrunnlag til å trekkje nordover, men det er lite sannsynleg at dette skulle gje seg samtidig utslag over ein så lang nord-sør gradient som strekninga frå England til Møre. Alt i alt er det vanskeleg å sjå for seg andre faktorar enn overfiske som kan forklare hekkesvikt over så store område, og klimateorien blir da heller ikkje støtta av at tobis-bestanden i Nordsjøen aukte igjen i tida med fiskestopp.

Tobisfisket i norsk sektor av Nordsjøen blei stoppa midt i 2005, og var stengt i heile 2006. Både i 2006 og 2007 auka hekkebestandane av dei fleste sjøfuglar markert. Mot fiskeridirektøren sitt råd blei det så opna for tobisfiske i norsk økonomisk sone 16. mai 2007, og det blei tatt nesten 70 000 tonn

Sjølvs om mange sjøfuglar ikkje lever av tobis direkte, står arten så sentralt i økosystemet at overfiske ser ut til å få raske verknader: Hekkebestandane av sjøfugl (svart, tal frå 20 reservat talte dei aktuelle åra) var på eit lågmål da tobis blei nedfiska i 2004 og 2005 (fangst i blått, berre fisk landa i Noreg). Midt i 2005 blei fisket stengt, og dette varte til mai 2007. I denne perioden auka tobisbestandane, og hekkebestandane av sjøfugl. Dette kunne ha vore starten på ei gjenoppbygging av sjøfuglbestandane mot eit "normalt" nivå. Men i mai 2007 blei tobisfisket opna igjen. Da var tobis-bestandane på veg opp, og sjøfuglane hadde allereie starta hekkinga i bra tal. I starten av hekketida 2008 var tobis på ny nedfiska, og færre sjøfuglar gjekk til hekking. Fisket i 2008 var så stort at grunnlaget for hekkesesongen 2009 også blei øydelagt. Fangstdata frå Statistisk sentralbyrå (2008).

(Fiskeridirektoratet 2007). I fjor føreslo fiskeridirektøren på ny å stenge tobisfisket, men heller ikkje dette blei følgt opp. Fisket gjekk frå 6. mai til havforskarane slo alarm på grunn av manglande rekruttering (for lite ungfisk), og fisket blei stoppa 2. juni (Havforskningsinstituttet 2008). I godt samsvar med utviklinga i tobisfisket viste fjorårets sjøfuglteljingar i Sogn og Fjordane nye nedslåande resultat etter auken i hekkebestanden åra før. Til dømes blei det på grasbakkane på Nord-Hovden i Flora for første gang ikkje funne eitt einaste måsereir. Dette var den største gråmåsekolonien i Sør-Noreg så seint som i 2000. Havforskningsinstituttet frårådde tobisfiske i 2009, på grunnlag av forsøksfiske frå 1. april til 6. mai. Denne gangen fekk havforskinga gjennomslag, og det blei ikkje opna for tobisfiske i norsk økonomisk sone i år. Det skjedde likevel eit omfattande tobisfiske i EU-sektoren, og 248 000 tonn blei landa i Danmark og Norge (Fiskeridirektoratet 2009)

Havforskarar (t.d. Johannesen 2009) har peikt på at tilsynelatande gode gytebestandar av fleire fiskeslag ikkje får fram nye årgangar. Ungfisken, som sjøfuglane normalt lever av, manglar rett og slett. Det er ikkje påvist kva denne rekrutteringssvikten kjem av, men truleg er næringssvikt årsaka, her som elles når slike fenomen skjer over store område på same tid. Det er ikkje uventa at overfiske av tobis og derav manglande produksjon av milliardar av tobislarvar i Nordsjøen gir negative utslag på reproduksjonen av andre fiskeslag. Tvert imot er dette ein føresetnad for koplinga mellom tobiskollaps og sjøfuglane sine problem, ettersom berre eit fåtal sjøfuglar et tobis direkte. Dei fleste lever av andre slag ungfisk, som mellom anna har tobisynge på menyen. Rett nok finst det lokale, mindre tobisbestandar langs kysten som hekkande sjøfugl livnærer seg på direkte, men i Sogn og Fjordane har kystfiskarar meldt at desse bestandane har vore svært små eller borte dei siste ti åra (gjeld m.a. felt i Solund og Bremanger). Med ein situasjon i Nordsjøen der tobis i fleire år har vore fiska ned slik at andre fiskeslag må finne alternativ næring, er det ikkje urimeleg at det bygger seg opp eit hardare beitepress på meir perifere tobisbestandar. Den kystnære tobisen som hekkande sjøfugl fangar direkte, vil i så fall også svekkast som følge av overfisket i Nordsjøen.

Dersom yngel av tobis og andre industrifisk utgjer ein viktig del av næringa for andre fiskebestandar (slik vi veit det er tilfelle for t.d. nordsjøtors), vil stans i fisket til tobisen har bygd seg opp igjen vere det som skal til for å få vekst i dei andre fiskebestandane og sjøfuglane som lever av dei. Dersom grunnlaget for dei andre fiskeslag sine rekrutteringsproblem derimot er knytt til tidlegare stadium i utviklinga, da tilgangen på mindre plankton enn fiskelarvar er avgjerande, er problemet vanskelegare å kome forbi. Mangel på plankton vil vere utslagsgjevande for rekrutteringssvikt både hos tobis og andre fiskeslag, og ein slik mangel vil i sterkare grad vere betinga av faktorar vi vanskeleg kan kontrollere. Klimaendringar med høgare vassetemperatur til følge kan ha ført til at dyreplankton knytt til kaldt vatn trekk nordover. I så fall må fisken følgje etter, mens sjøfuglane berre i liten grad kan gjere det same.

At tobisbestanden byggjer seg opp i periodar med fiskestopp, er ikkje til støtte for teorien om eit regimeskifte med påfølgjande planktonmangel, men tyder på at overfiske er den direkte årsaka til fråveret av tobis – og dermed også til sjøfuglane sin dårlege hekkesuksess.

Samanhengen mellom utviklinga i tobisfiskeria og utviklinga i sjøfuglbestandane er urovekkande god, men det er likevel grunn til å vere merksam på eventuelle andre bidrag til dei svake hekkesesongane dei siste åra. Til dømes blei det i fjor vår gjennomført seismikkskyting sør på kysten av Sogn og Fjordane. Forsøk har tidlegare vist at fisk forlet område med seismikkskyting (Dalen & Mæstad 2008, Engås m.fl. 1993), så slik aktivitet nær land midt i hekketida vil naturleg nok kunne skape problem for sjøfuglane sin næringstilgang.

Kronisk og akutt ureining

Av andre faktorar som kan tenkjast å virke over store geografiske område, er det nærliggande å trekke fram at oljerestar og ulike kjemiske stoff som oljeindustrien over lang tid har sleppt i havet (særleg i form av produsert vatn), også har bidrege til den negative utviklinga både for tobis og andre bestandar av plankton og fisk som direkte eller indirekte er føde for sjøfuglane. Forsøk med eksponering av torskeegg og -yngel viser likevel at produsert vatn i "realistiske" konsentrasjonar (1 % og mindre)

ikkje har synleg effekt. På den andre sida skal ein ikkje lenger enn til 1% produksjonsvatn for å oppna ein dødsprosent på 100 for nyklekte torskelarvar. På vaksen fisk kan komponentar i produsert vatn påverka hormonnivå og dermed formeiringsevne.

Akutte, større oljeutslepp som har nådd kysten av Sogn og Fjordane har det ikkje vore nokre av sidan *Merkantil Marica* i 1989, før *Server* forliste ved Fedje i fjor vinter. Følgjene av *Mercantil Marika*-forliset er ikkje kjent, mens *Server* så langt ikkje ser ut til å ha hatt store verknader på hekkebestandane av sjøfugl i Sogn og Fjordane.

Forstyrning av hekkeplassane

Vi veit lite om kor omfattande dette problemet er, men med ein stadig aukande småbåtflåte i Sogn og Fjordane som elles i landet er det grunn til å tru at problemet er reelt nok. Den raske veksten i skarvekolonien ved Ytterøyane fyr frå 1998 til 2003 stoppa brått opp da fyret blei avbemannet i mai 2004, og det dermed ikkje lenger var nokon som kunne hindre ulovleg bruk av kaianlegget ved fyret. Det blei da også observert 10-12 personar på land ved fyret berre kort tid etter at det blei fråflytta, og dette problemet har i ettertid berre auka. Forstyrning kan ha utløyst problema for skarven åleine, eller eventuelt i kombinasjon med næringssvikt.

Kråka si eggplyndring av toppskarvreir i Moldvær tilsvarte i fjor heile eggtapet i kolonien, eller om lag 20 tømte reir. Talet på egg funne i kråka sitt "eggslakteri" i reservatet i 2007 var endå større, og omfatta minst 120 egg eller 40-50 reir. Eitt enkelt kråkepar halverte dermed nesten kolonien sin samla hekkesuksess, og det er vanskeleg å tru at eggtapet kan ha blitt så omfattande utan at skarvane fleire gangar i rugetida har blitt skremt av reiret. Det vil normalt ikkje vere mogleg for ei kråke å kome til eit skarvereir med rugefuglen på plass, og det er derfor nærliggande å tru at kråka har nytta høvet mens det har vore folk på land og forårsaka panikk og flukt i toppskarvkolonien.

Mink

Minken er ein innført art som sjøfuglane ikkje er tilpassa, og som mange av dei ikkje har gode forsvarsmekanismer mot. Arten er ein utprega egggrøvar, men drep også vaksne fuglar på reir om han får høve til det. Rømt mink har tidlegare fått mye merksemd som ein viktig negativ faktor for sjøfuglpopulasjonane i Sogn og Fjordane, særleg for måsefuglane (Godø 1984). Vi veit ikkje kor mye villmink det er i fylket i dag, men truleg er bestanden mye mindre enn for 20 år sidan. Det finst heller ikkje tal for kva skade mink har gjort eller kan gjere i sjøfuglkoloniane i fylket, men ut frå tidlegare rapportar og generell kunnskap om endringane i utbreiingsmønster hos t.d. måsefugl i tida etter etableringa av villmink på Vestlandet, er potensialet for skade stort. Lokale kjelder har dei siste åra meldt om aukande minkbestand ved Kalvåg i Bremanger og Barekstad på Hovden i Flora, men det ligg ikkje føre konkrete tal.

Det blir hevda at oteren som no er på veg tilbake til tidlegare jaktmarker fordriver minken, men dette kan neppe stadfestast med belegg sjølv om minken har gått tilbake. Oteren er ein mye meir spesialisert fiskespisar enn minken, og sjølv om den truleg kan forsyne seg av fuglereir skjer dette nok berre tilfeldig og ikkje i særleg omfang. Vi har da også observert oter (og oterhi) mellom steinblokkene i skarvekoloniar utan at skarvane ser ut til å ta notis av den.

Taretråling

Verknaden av taretråling på sjøfuglbestandane vil i stor grad vere avhengig av kor stor del av tareskogen som haustast. Dessverre finst det ikkje gode tal verken for kor mye stortare som finst langs kysten eller kor stor del av denne som blir hausta i kvart felt frå år til år. Tareressursane har blitt rekna ut frå overslag over eigna sjøareal multiplisert med eit antatt gjennomsnittleg tal for biomasse per flateining, mens opplysningar om haustegraden skriv seg frå grove overslag frå tarenæringa sjølv. Alt etter kva felt det gjeld, varierer desse overslaga frå 10 til 50 prosent. Det er såleis ikkje mogleg å seie noko sikkert om effekten av hausting i enkelte delområde. Dersom berre 10 prosent blir hausta, er det ikkje utenkjeleg at kanteffektar kompenserer for tapet av tareskog, mens ein haustegrad på 50 prosent derimot vil vere eit inngrep som høgst sannsynleg fører til vesentleg næringstap for sjøfuglane. Dessverre er det dei mest produktive tarefelta som både blir hausta mest intensivt, og som er dei

viktigaste næringsområda for sjøfuglar knytt til tareskogen. Truleg er toppskarv og teist dei artane hos oss som er sterkast knytte til tareskogen som næringsområde.

Eit forskingsprosjekt som Norsk Institutt for naturforskning gjennomførte ved Frøya på Trøndelagskysten viste at taretråling fjerna opptil 50 % av stortaren i prøveområdet (Lorentsen 2005). I dei trålte områda var den observerte fiskebestanden berre ein femdel av fiskebestanden i nærliggande utrålte område, og bestanden var like låg også året etter taretråling. Storskarvane som hekka i studieområdet søkte til dei utrålte områda for å finne næring, og berre få fuglar blei observert på næringssøk i trålte område (nytrålte, og trålte eitt år tidlegare). Dei fuglane som blei observerte i trålte område brukte mye lenger tid og fleire dykk for å finne mat enn dei andre fuglane. Forskningsprosjektet stadfestar dermed at taretråling påverkar næringstilgangen til sjøfugl negativt.

Dei tidsseriane vi etter kvart har fått over utviklinga av hekkebestandane av sjøfugl i Sogn og Fjordane tyder på at talet på hekkande toppskarv og teist også blir negativt påverka av taretråling. For toppskarven sin del ser det i alle høve ut til å vere rimeleg klårt at taretråling påverkar både hekkebestand og kullstorleik.

Konklusjon

Av dei nemnte faktorane er næringssvikt den einaste som kan forklare eit samanbrot i hekkebestandar av sjøfugl over store område og til same tid. Vi kan nok også føresetje at ein kollaps av slikt omfang som vi har sett dei siste åra må skuldast at eit heilt sentralt element i økosystemet har blitt borte, og slik sett er samanbrotet i tobisbestanden den mest nærliggande forklaringa. At det er ein samanheng mellom tobisfiske og sjøfuglane sine hekkebestandar, stadfestast i stor grad av at fiskestopp førte til auke i tobisbestanden og auke i hekkebestandane av sjøfugl i 2007 - og at opninga av tobisfisket fell saman med tilbakegang for sjøfuglane igjen.

Tobis er eit samlenamn på dei fire artane av sil; små fisk i enorme stimar som er viktig mat for sjøfugl og mange fiskeartar. Dei store stimane er også lette å oppspore og fange for fiskeflåten.

Norsk tobisfiske går vesentleg til produksjon av fiskemjøl og fiskeolje, som på si side er viktige ingrediensar i ulike typar fôr. Ein stor avtakar er oppdrettsnæringa, som kan vere eit godt døme på det stadig aukande behovet for "industrifisk". Havforskningsinstituttet har rekna ut at Noreg bruker over to millionar tonn villfisk til å produsere ein halv million tonn oppdrettsfisk (Dragland 2005). Det vil seie at det går med om lag fire kilo fisk for å lage ein kilo laksefôr, som på si side gir rundt ein kilo laks. Sjøfugl og oppdrettslaks får med andre ord mye av maten sin frå same kjelde, men dei mengdene dei bruker er høgst ulike. Ifølgje statistikk frå Fiskeridirektoratet var det 31.12.08 om lag 35 000 000 kg oppdrettslaks i Sogn og Fjordane. Dersom det er 30 000 sjøfuglar i fylket (10 500 par i sjøfuglreservata + ikkje-hekkande individ + sjøfuglar utanom reservata) og vi reknar gjennomsnittsvekta til 500 gram, tilsvarer det ein biomasse på 15 000 kg (heile sjøfuglbestanden i fylket tilsvarer dermed mindre enn vekta av den laksen det er plass til i ei gjennomsnittleg oppdrettsmerd).

Å produsere ein kilo laks føreset som nemnt eit uttak av villfisk på fire kilo. Ein sjøfugl er varmblodig og treng over det doble av den fiskemengda ein laks treng, men fordi sjøfuglane vektmessig berre utgjer nokre tidels promille av vekta av oppdrettslaksen i fylket, betyr dette at oppdrettslaksen i Sogn og Fjordane rundt rekna fordøyer 1000 gangar så mye fisk som sjøfuglane – eller med andre ord at sjøfuglane sitt innhogg i fiskebestandane berre utgjer ein promille av det som trengst for å lage fôr til oppdrettslaksen her i fylket. Men oppdrettsnæringa er berre eit døme på forbrukarar av tobis og andre industrifisk, sjølv om dei nok er dei største i Noreg.

Resultatet er uansett at det ikkje er nok tobis å ta av i norske farvatn. Fleire andre industrifiskar enn tobisen er også kritisk overfiska (eit døme er augepål, som det blei innførte fiskestopp på i 2005, og på ny i 2006. Eit forsøk med fritt fiske hausten 2006 førte til ny fiskestopp ut 2007), og oppdrettsnæringa og andre brukarar av industrifisk har derfor gjort seg avhengige av fiskeri i andre delar av verda. Sjøfuglane sitt næringsgrunnlag i Nordsjøområdet er no ekstremt hardt pressa. Tidlegare har det blitt fiska ein million tonn tobis i Nordsjøen, mens situasjonen no er at berre ein tidel av dette uttaket er for mye til at bestanden klarer å byggje seg opp igjen. Oppdrettsnæringa sitt fôrbehov åleine er eit vesentleg trugsmål mot sjøfuglbestandane si overleving over tid, både i Sogn og Fjordane og andre stader.

Dei andre faktorane som er omtalt over vil virke meir lokalt. Taretråling er den mest omfattande av desse, med seismikkskyting og forstyrningar gjennom ulovleg ilandstiging som meir uoversiktlege faktorar. Taretråling og forstyrningar ser ut til å slå hardest ut for toppskarven, som var ein av dei artane som ikkje tok del i den positive utviklinga for sjøfuglane generelt i fylket da næringstilhøva betra seg midlertidig i 2006/07. Seismikkskyting er ein midlertidig påverknad, og påverknaden kan fjernast ved å unngå slik aktivitet innanfor ei grense på til dømes 25 km frå grunnlinja i perioden da sjøfuglane er knytte til hekkeplassane, frå 1.mars til 1. september. Taretråling derimot påverkar sjøfuglane sin næringstilgang negativt over fleire år, og denne ulempen lar seg ikkje regulere bort gjennom tidsavgrensingar.

Men det viktigaste tiltaket for å bygge opp og halde sjøfuglbestandane ved like, vil under alle omstende vere å avgrense fisket etter tobis og andre sentrale artar i det marine økosystemet. Og ein nøkkel til dette ligg etter alt å døme i ein betydeleg reduksjon av oppdrettsnæringa sitt forbruk av fisk til fiskefôr. Næringstilgangen for sjøfuglane er no så dårleg at det ikkje lenger er eit spørsmål om tid før den får alvorlege verknader. Verknadene er her allereie. Sjølv om sjøfuglar flest lever lenge og er tilpassa svingingar i næringstilgangen, kan bestandane ikkje halde det gåande i det uendelege dersom fuglane ikkje får forplanta seg.

Skjøtsel i sjøfuglreservata

Eit mindre tal sjøfuglreservat i Sogn og Fjordane har med tida blitt ueigna for hekkande sjøfuglar på grunn av gjengroing. I dei fleste tilfella skuldast dette utplanting av bartre før vernetidspunktet, og trea har etter kvart vakse til. Tilvekst av lauvtre og lyng er også eit problem i nokre av reservata, dette skuldast i hovudsak at færre sauer blir sendt på beite ute på øyane. Godø (1995, 2000) gir oversyn over utviklinga av skjøtelsbehovet i reservata. Situasjonen no er at det er behov for skjøtsel i følgjande reservat:

Sildekruna: Lauvkratt blei rydda i 1999/2000, men på grunn av rotskot frå stubbane og manglande beitedyr var det allereie mindre enn ti år seinare på tide å rydde lauvskog igjen. Sildekruna blei rydda for lauvkratt og nokre mindre holt med grantre sist vinter, og i november i år blei hogstavfallet samla i haugar slik at det kan brennast seinare i vinter.

Skorpeholmane: Talet på hekkande fuglar har gått sterkt tilbake på grunn av attgroing med buskfuru og lauvtre. Skogen var bortimot 10 m høg, og det var plass for hekking berre langs sørsida av holmane, da den vestre av holmane blei rydda vinteren 2009. Det står framleis igjen å samle hogstavfallet og brenne det.

Haukedalsholmane: Desse tre holmane har alle vore sterkt prega av attgroing med velvaksne buskfuru og lauvtre. 150 par fiskemåse hekka på holmane så seint som i 2000, samtidig som ein hegrekoloni hadde etablert seg. Verken fiskemåse eller hegre har hekka i særleg tal dei siste åra, og alle trea blei felt vinteren 2009. Det står framleis igjen å samle hogstavfallet og brenne det.

Tennøyane er framleis i bra tilstand som hekkeområde, men på delar av øyane begynner røsslyngen å bli grovvaksen og lite eigna for sjøfugl. Truleg behov for lyngbrenning.

Indre-Ånnøy har vore lite nytta som hekkeplass dei siste åra, truleg har lyngen blitt for grov slik at den hindrar utsyn for rugande fuglar. Lyngbrenning bør gjennomførast.

Nekkyttåa var i same situasjon som Indre-Ånnøy, men her blei lyngen svidd av i mars i år. Det står igjen å fjerne busker og enkelte tre som blei ståande igjen etter brenninga.

Eikefjordholmane: Vinteren 1999/2000 blei det rydda krattskog på Notaholmen, som mindre enn ti år seinare var i ferd med å bli overgrodd av nytt lauvkratt. Kvalvikholmen er i bra tilstand, mens Middagsholmen var tilgrodd med furu og einer og dermed berre delvis eigna som hekkeplass. Felling av kratt på Notaholmen og skog på Middagsholmen blei gjennomført vinteren 2009. Det står framleis igjen å samle hogstavfallet og brenne det.

Timberøyholmane: Den austlegaste av holmane har stort sett vore ubrukt av sjøfuglane, da halve holmen er kledd av eit furuholt og grov røsslyng. Furskogen var der før holmane blei verna, og blei ståande da holmane elles blei rydda for furu og rognebuskar vinteren 2009. Opprydding og lyngbrenning bør gjennomførast.

Raudøy: Røsslyngen begynner stadvis å bli lang og grovvaksen, og det vil truleg vere ein fordel å få sau på beite, eventuelt også gjennomført lyngbrenning.

Prestøy: Leplantingar av gran frå 70-talet vaks etter kvart til og gjorde denne tidligare svært viktige måsekolonien verdilau. Felling av all gran og rydding av lauvkratt på lyngheia blei derfor sett i verk i 2007. All gran i reservatet er felt, men brenning og rydding kunne ikkje avsluttast i 2008 på grunn av dårleg ver på ettervintaren, og behov for maskinell rydding av dei store mengdene tre. Arbeidet er planlagt ferdigstilt vinteren 2010.

Flatøy: Buskfuru, gran og lauvtre blei fjerna i 2007, og lyngen svidd av på den sørlege delen av øya. Lyngbrenning er planlagt gjennomført på den nordlege delen vinteren 2010.

Ønaholmane: To større holmar og nokre mindre skjer. Øyene er i ferd med å gro igjen med spreidde gran og rogn, og særleg den nordlege treng rydding. Alle rugande fuglar finst på den sørlege av øyane. Delvis rydding blei gjennomført i 2008.

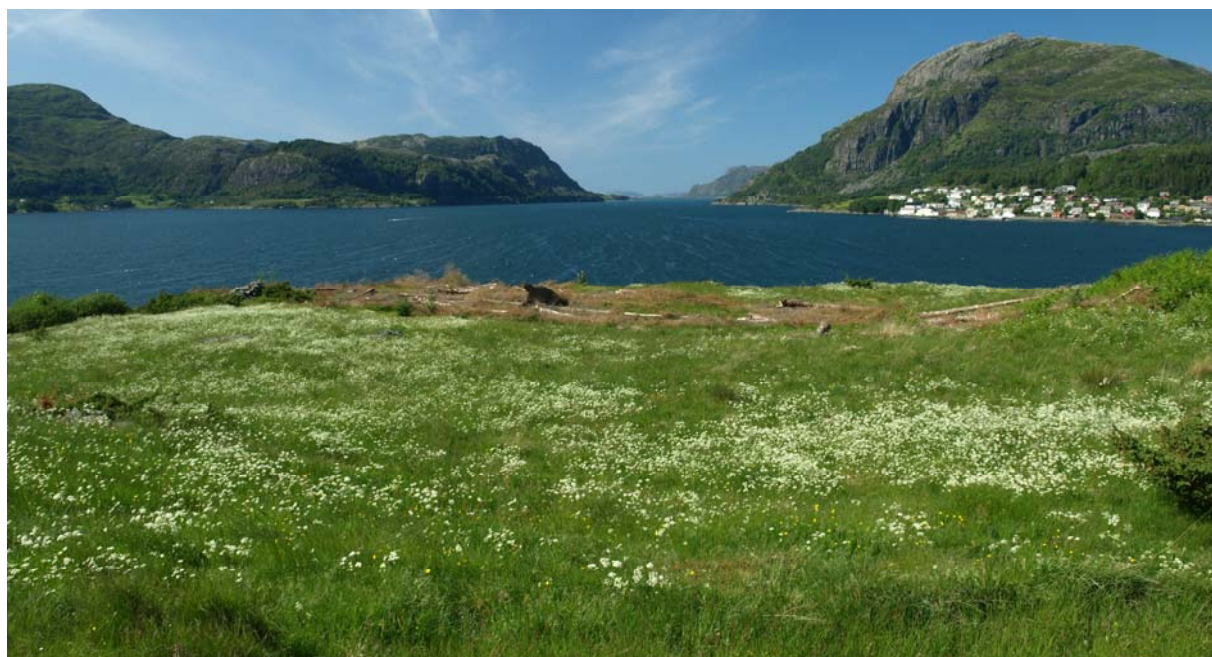
Ramsholmane: Lille Ramsholmen er gjengrodd med stor rogn og gran og er tom for fugl. Store delar av Årsholmen harr også vore gjengrodd med buskfuru, og reservatet er for tida av liten/ingen verdi for sjøfuglar. Skogfelling blei gjennomført på halve Årsholmen vinteren 2009, men ikkje fullført fordi det kom lokale reaksjonar på endring av den vante utsikta ut fjorden. Det vil truleg bli gjort eit forsøk med å setje igjen ein skjerm av tre mot den næraste busetnaden.

Torsholmane: Tre holmar og nokre mindre skjer som er viktig hekkeplass for måsar, men på Indre Torsholmen har plassen i stor grad vore opptatt av lauvskog. Trea blei felt vintaren 2008 for å gi fuglane plass, og fiskemåsane svarte med å doble talet på reir påfølgjande sommar, med ytterlegare auke i år. Oppryddingsarbeid står igjen, og er planlagt gjennomført i vinter.

Storholmen: Ligg midtveges inn Sognefjorden. Det er trong for lyngsviing og rydding av noko kratt, eit arbeid vi håper å få gjort i vinter.

Fimreiteholmane: Ligg langt inne i Sognefjorden, og er ein lokalt viktig hekkeplass m.a. for fiskemåse. Etter eit lokalt initiativ vil holmane bli rydda i vinter.

Arbeidet med opprydding og brenning av hogstavfall har vist seg å vere problematisk både på grunn av liten tilgang på folk til å gjere arbeidet, ein relativt kort sesong på grunn av ilandstigingsforbodet vår og sommar, og vanskelege vertilhøve med mye regn. Både i august og september 2009 var det 27 dagar med regn, noko som er godt over normalen. Når tida dermed går utan at rydding blir gjennomført, fører dette på si side til at gras veks inn i hogstavfallet og filtrar det fast i bakken slik at ryddejobben blir enno meir tidkrevjande. Hogstavfallet må samlast i haugar slik at det kan tørke før det blir brent, mens trestammar blir lagde unna for å rotne vekk der dei er mest mogleg ute av syne og minst mogleg til hinder for hekkande fuglar og beitande sau.

Utsyn frå Prestøy sjøfuglreservat mot nord etter at veggen av grantre (leplanting frå 70-talet) er lagt i bakken. Enno står det igjen ryddearbeid før alt er klart, men det er eit ope spørsmål om og når sjøfuglane kjem tilbake, etter at reservatet har stått ubrukt i fleire år.

Litteratur

- Bakken, V. & Mehlum, F. 1988: AKUP - Sluttrapport. Sjøfuglundørsøkelser nord for N 74° Bjørnøya. Norsk Polarinstitutt Rapportserie Nr 44.
- Cairns, D. 1979. Censusing hole-nesting auks by visual counts. Bird-Banding, vol 50, nr. 4.
- Dalen, J & Mæstad, K. 2008. Seismikkens ringvirkninger. Havforskningsnytt 5-2008. Havforskningsinstituttet.
- Dragland, Å. 2005. Ny mat til laksen? Gemini 3-2005. Sintef/NTNU.
- Engås, A., Løkkeborg, S., Ona, E. & Soldal, A.V. 1993. Effects of seismic shooting on catch and catch-availability of cod and haddock. Fisken og havet 9: 1-117.
- Fiskeridirektoratet 2007. Sak 32/2007. Regulering av fisket etter tobis og øyepål i 2008. www.fiskeridir.no/fiskeridir/layout/set/print/content/download/11774/95279/file/sak32_tobis_oyepal.pdf
- Fiskeridirektoratet 2009. Fiskeriene i Nordsjøen. www.fiskeridir.no/content/download/16156/133707/.../1/.../3.1+Tobis.pdf
- Godø, G. 1983. Sjøfuglregistreringar i Sogn og Fjordane sommaren 1983. Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, Miljøvernavdelinga.
- Godø, G. 1984. Rapport frå sjøfuglregistreringane i Sogn og Fjordane sommaren 1984. Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, Miljøvernavdelinga.
- Godø, G. 1991. Verneplan for sjøfugl, delplan 5: Sogn og Fjordane. Miljøverndepartementet og Fylkesmannen i Sogn og Fjordane.
- Godø, G. 1995. Registrering av sjøfugl i Sogn og Fjordane i 1994 og 1995. Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, Miljøvernavdelinga.
- Godø, G. 2000. Registrering av kyst- og sjøfuglbestandar og tilstandsvurdering av sjøfuglreservat i Selje, Vågsøy, Bremanger, Flora og Askvoll kommunar 01.-16.06.2000. Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, Miljøvernavdelinga.
- Havforskningsinstituttet 2008: Anbefaler øyeblikkelig stopp i tobisfisket. http://www.imr.no/aktuelt/nyhetsarkiv/2008/mai/anbefaler_oyeblikkelig_stopp_i_tobisfisket
- Johannesen, T. 2009. Jakten på sydebukker. http://www.imr.no/publikasjoner/andre_publikasjoner/kronikker/2009/jakten_pa_sydebukker/nb-no
- Kvinneland, A. 2005. Sjøfugler i Karmøy. Hekkesesongen 2005. Rapport fra Karmøy ringmerkingsgruppe.
- Larsen, B.H. 2006. Sjøfuglregistreringer på Vågsøy i Sogn og Fjordane i perioden 1999-2006. Miljøfaglig Utredning Rapport 2006:74.
- Larsen, T. 2005a. Sjøfuglteljinger i Sogn og Fjordane i 2003 og 2004. Hekkefuglteljinger i sjøfuglreservata. Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, rapport nr. 6-2005.

- Larsen, T. 2005b. Sjøfuglteljingar i Sogn og Fjordane i 2005. Hekkefuglteljingar i sjøfuglreservata. Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, rapport nr. 11-2005.
- Larsen, T. 2005. Sjøfuglteljingar i Sogn og Fjordane i 2006. Hekkefuglteljingar i sjøfuglreservata. Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, rapport nr. 5-2006.
- Loretsen, S-H. 1989. Det nasjonale overvåkingsprogrammet for hekkende sjøfugl. Takseringsmanual. Utgave 2, mai 1989
- Loretsen, S-H. 2005. Taretråling påvirker forekomsten av fisk, men kva skjer med storskarvene? Side 19-23 i Svenning, M.-A. & Jonsson, B. (red.) 2005. Kystøkologi: økosystemprosesser og menneskelig aktivitet. NINAs strategiske instituttprogrammer 2001-2005. - NINA Temahefte 31.
- Mitchell, P.I., Newton, S.F., Ratcliffe, N & Dunn, T.E. 2004. Seabird populations of Britain and Ireland. T&AD Poyser.
- Statistisk sentralbyrå 2008. Fangstmengd av dei viktigaste fiskeslaga. 2003-2007.
<http://www.ssb.no/fiskeri/tab-2008-12-17-01.html>